

Digitaliseret af | Digitised by



**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

ved Johan Grove.

Fra Weichselfloden til det stille Hav :

Fortællinger af polske Forfattere

Kjøbenhavn : G. E. C. Gad, 1891

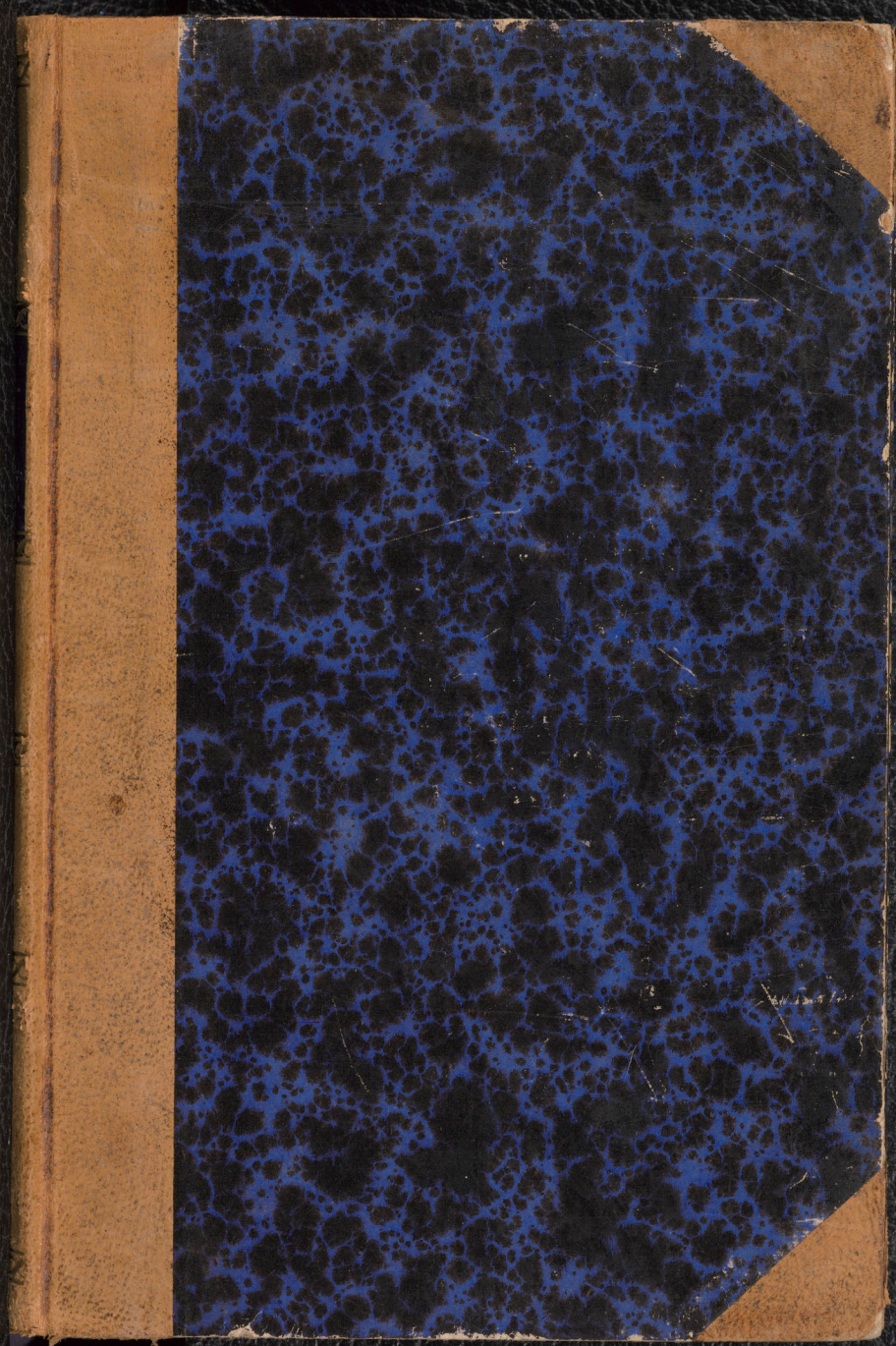
294 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author



58-403.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°



1 1 58 0 8 13841 2



Det Kgl. Bibliotek



130025466056

FRA WEICHSELFLODEN
TIL DET STILLE HAV.

THE DET STILLE HAV
FRA WEICHSSELFLODEN

FRA WEICHSELFLODEN

TIL DET STILLE HAV.

FORTÆLLINGER AF POLSKE FORFATTERE

VED

JOHAN GROVE.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

1891.

ERA WEICHSSELFLODEN

TO DET STILLE HAV

FORTELLINGER AF FOLSKES HISTORIE

JOHAN GROVE



Min kjære Grandonkel

Justitsraad

Andreas Hjort Grove

tilegnes disse Oversættelser.

The Great Obedience
of the
Lords
of the
Andreas Hjon Grove
Lords of the Obedience

INDHOLD.

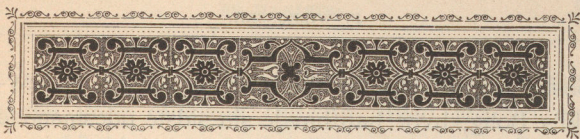
	Side
„En Juleaften“ af P. Wilkonska	1
„Den lille Spillemand“ af Henryk Sienkiewicz	12
„Hr. Kazimir“ af A. Wilczynski	27
„Den Tredie“ af Henryk Sienkiewicz	39
„Srul fra Lubartowa“ af Adam Szymanski.	135
„En Morders Historie“ af Adam Szymanski	154
„Snedker Kowalski“ af Adam Szymanski	173
„Fyrmesteren“ af Henryk Sienkiewicz	202
„En <i>Comedy of Errors</i> “ af Henryk Sienkiewicz	230
„Orso“ af Henryk Sienkiewicz	259

Oversættelsen af „Den Tredie“ har tidligere været offentliggjort i „Dagbladet“.

INDEX

1	Introduction of the author
11	On the influence of the author
12	On the influence of the author
13	On the influence of the author
14	On the influence of the author
15	On the influence of the author
16	On the influence of the author
17	On the influence of the author
18	On the influence of the author
19	On the influence of the author
20	On the influence of the author

On the influence of the author
On the influence of the author



En Juleaften.

Af

P. Wilkonska.



Stanislaw Kotulski gik hurtig gennem Warschaus Gader, ud ad Krakauer Forstaden til. Føret var daarligt; thi en mild Sydvestvind havde pludselig smeltet den Sne, der var falden Dagen iforvejen. Kun paa Tagene laa Sneen endnu i al sin skære Hvidhed, blinkende i Morgensolen, og Weichselflodens Isdække funklede omkap med den, saalangt Øjet kunde række. Det var en prægtig Dag, en rigtig Højtidsdag. Skoleungdommen tumlede sig lystig paa Gaderne; thi idag skulde den rejse hjem til Julefesten med Postvognen eller i Bryczka med egne Heste.

Ogsaa Stanislaw agtede sig hjem ligesom Skolekammeraterne. For Udbyttet af sine Privattimer havde han kjøbt Smaaforæringer til Forældre og

Søstre, og nu skyndte han sig hen til Hr. Bielew-ski's Bolig, hvor han havde sin sidste udestaaende Fordring. Den skulde betale Rejsen til Zarzecze, hvis Ejer ikke var velhavende nok til at hente sin Søn hjem fra Warschau. Velhavende? — Nej, det skal Gud vide, at Pan Kotulski var fattig! Hans Hus hørte ikke til de pralende; men alligevel var han en sand Adelsmand.

„Ak, hvor jeg glæder mig til at komme hjem!“ tænkte Stas fornøjet og sprang op ad Trappen i Bielew-ski's Hus. Tjenestepigen tog vrantent imod ham.

„Herskabet — ja, undskyld; men det er tidlig imorges rejst paa Landet, til den naadige Herres Broder.“

Med disse Ord smækkede hun Døren i, og Stanislaw luskede slukøret bort i sin graa Kappe.

Nu straaled Solen ikke nær saa muntert, og den unge, slanke Panicz's Læber bævede. De derhjemme skulde ikke vente paa Stas; han maatte blive herinde i Warschau — maatte holde Jul alene . . . Med Eet foer han sammen ved, at Nogen tog ham i Armen. Hans Ven Witold Znanietynski blev helt betuttet over hans sørgmodige Udseende.

„Men Stas dog! Hvad er der ivejen med Dig?“

Den Adspurgte fremtvang et Smil, og det kneb for den brave Witold at faae ham til at rykke ud med Sproget.

„Du veed jo,“ sagde Witold alvorlig, „at jeg gjerne vilde overlade Dig Alt, hvad jeg ejer og har. Ulykken er, at jeg har givet mine Penge ud, saa jeg kun har lige det Nødvendigste tilbage. Men hør nu! I min Vogn er der ogsaa Plads til Dig: tag med til Stankowo! Imorgen Aften ere vi der, og næste Morgen besøger Fader Dig videre til nærmeste By. Der kan Du faae Plads i Postvognen, og fra den sidste Station er der saa kun et lille Stykke Vej til Zarzecze.“

Stanislaw tav et Øjeblik. Forslaget syntes ham maaske ikke i alle Maader saa simpelt og ligefremt, som det var tillokkende; men Længslen efter Hjemmet sejrede.

Han trykkede hjertelig Vennen i Haanden og udrød: „Jeg tager med, Witold!“

En Time senere jog Firspandet i Retning af Znanietyński's Gods paa den østlige Bred af Weichselfloden. De to Venner vare ved godt Mod, og hvorfor skulde de ikke være det? — Sobek, Kudsken, knaldede med sin lange Pisk og raabte: „Hej, hyp, kan I tage Benene med Jer!“ — og fra Sydvest kom den lune Vind strygende.

Paa Stankowo var der stor Jubel. Witolds Fader forsikrede Gjæsten, at Kjøretøjet skulde holde parat tidlig den næste Morgen. „Posten gaaer først Klokken ni, saa I kommer tidsnok, min kjære, unge Ven. Og Isen paa Weichselfloden

holder forhaabentlig nok saa længe og længere endnu.“

Ja, derom vare Alle enige, skjøndt Værten maatte indrømme, at et Par Dage kunde bringe stor Forandring. „Skulde den ikke være fuldstændig sikker,“ tilføjede han, „saa maa I endelig komme tilbage og fejre Julefesten med os.“

„Den holder nok,“ sagde Stanislaw og kysede taknemlig den ærværdige Mand paa Ærmet. Længslen efter Hjemmet svulmede i hans Hjerte. Og dog var det med en forunderlig alvorlig og eftertænkksom Mine, han den næste Dag ved Morgengry steg op i Bryczkaen. De smaa Heste foer afsted mod Vest, som om de flygtede for Morgenrøden, medens Kudsken smilte fornøjet ved Tanken om de forventede Drikkepenge. At det var den sidste Gylden i Stanislaws Lomme, kunde han jo ikke vide.

Den sidste Gylden! Og Posten havde fire Mil at kjøre fra den lille By til Endestationen tætved Zarzecze. Stanislaw maatte gaa den lange Vej. Han havde kun behøvet at yttre en Stavelse hos Znanietynski's, blot saameget som en Antydning — ligemeget, han kunde ikke bekvemme sig dertil! Og nu stod han alene der i Byen, medens Sobek nikkede tilbage til Tak og kørte bort. For ham laa en lang, øde Vej, en Ørken af smeltende Sne, og den frosne Flod skar sig tvers igjennem denne Ørken.

Fire Mil! Naa, hvad saa? Stanislaw havde jo unge, kraftige Ben, og han kjendte Vejen. Han vidste ogsaa, hvor paa Lav Overgangen over Flo-dens Isdække var mindst farlig, og om Alt gik vel, kunde han før Solnedgang kryste sine Kjære i Favn.

Paa Bryczkaen havde han bedt sit Fadervor; nu hængte han Randselen over Armen og gav sig paa Vej mod Hjemmet, nynnende en Vise.

*

*

*

Trods de smaa Rum og Straataget saae der hyggeligt ud i den lille Gaard paa Zarzecze. Herskabet Kotulski havde sørget for, at der kunde være pænt til Juleaften.

Der var hængt nyvadskede Musselinsgardiner op foran Stuens to Vinduer, og Vievandskjedlen af Tin henne ved Døren skinnede som ægte Sølv. Ikke en Spindelvæv var at øjne paa de hvide Vægge med Skilderierne af den hellige Genovevas Legende, Polens Historie og Napoleon den Stores Liv. Ikke et Støvgran paa Percalsofaen og Bordet foran den, paa det brede Birketræs Skab, paa Kommoden med alle dens Kopper, Krukker og Krus, paa Vasen med de selvlavede Papirsblomster, paa det gamle Spejl eller de to Gibsfigurer foran Andagtsbøgerne.

Alkoven ved Siden af skjulte Fruens og hendes to Døttres Senge, foruden nogle gamle Møbler og et Par Helgenbilleder.

Paa højre Haand laa Pan Kotulski's Værelse. Det var møbleret med Sengen, hvorover Sabelen og den dobbeltløbede Bøsse hang overkors, Sofaen, hvor Stanislaw skulde sove, Nøglerne, Kassebogen og Almanakken.

Ved det store Bord midt i Stuen vare Marynia og Anusia travlt beskjæftigede. De havde allerede sat Tallerkener paa den rene Dug; men der var ikke nok. „Er Du vis paa, at der skal dækkes til syv Personer?“ spurgte den flinke, femtenaarige, mørkhaarede Anusia tvivlraadig.

Hendes fire Aar ældre, blonde Søster regnede ivrig op: „Javist er jeg saa, mit lille Guldhjerte! Der er jo Moder, Fader, Provsten, Pan Antoni, Stasiu og saa vi to!“

Derefter blev de blanke Tinskeer fordelte. Midt paa Bordet, mellem de blaarandede Glas, blev der lagt lidt Straa, hvorpaa Oblatbakken skulde staa, og under Bordet blev et lille Knippe Hø bredt ud. Saa raabte Mackowa, den gamle Tjenestepige, at Julekagerne havde faaet nok, og medens de blev tagne af Ovnene, lavede Fru Kotulska Valmuekagerne til. Nu var Maden snart færdig. Den bestod i de nedarvede Retter: Svampesuppe, eftersom Mandelsuppen var for dyr, Hirsegrød med

Svedsker, Gjedde i gul Sauce, Surkaal, stegt Fisk og til Dessert Valmuekager. Dem holdt baade Anusia og Stanislaw forskrækkelig meget af.

„Bare han nu vilde komme!“ sagde Husfaderen, medens han skiftede sin Dagligpels om med den graa Frakke.

Istedetfor Sønnen indfandt deres unge Slægtning, Pan Antoni Sobkiewicz sig. Han sagde Godaften, kyssede Fru Kotulska paa Haanden, Værten paa Armen og bukkede for de unge Damer.

De kigede ud gennem Vinduet for at se, om den Ventede endnu ikke var i Sigte. Derved kom den gamle Adelsmand til at lægge Mærke til, at Floden havde forandret Udseende. „Hvad er det?“ udbød han.

Antoni svarede: „Isen bryder op“, og Alle blev alvorlige. „Floden begynder allerede at stige.“

„Herren være med os og beskyærme os mod Ulykke,“ sukkede Husmoderen. Hun tænkte paa de stakkels Fiskere nede ved Floden, paa Bøndernes Hytter og vel ogsaa paa sit eget Hus; men at hendes Søn kunde svæve i Fare, faldt hende ikke ind. Han maatte jo forlængst med Posten være rullet over Pragerbroen i Warschau.

Provsten kom og blev modtagen med Ærbødighed. Mørket faldt mere og mere paa. Det var en smuk, stille Nat; Maanen skinnede paa

Himlen, og kun i Syd dukkede langstrakte, mørke Skyer frem. Værtinden rystede paa Hovedet og rejste sig med tungt Hjerte for at rette an; thi nu kunde de ikke vente længere paa Stanislaw. Ligesom hun vilde gaa ud af Stuen, blev Døren aabnet af deres Karl, Wojtek.

Han var ophidset og forpustet og meldte, at Isflagerne havde sat sig i Bevægelse. „Og fra den anden Side af Floden — Gudsmoder være os naadig! — hørte Færgemændene en Stemme, der raabte om Hjælp!“

Et Menneske i Nød! — To Minutter efter vare Alle paa Vej ned til Flodbredden.

Over den store, tause Sneflade lød fra det Fjerne en ildevarslende Brusen. Maanen gød sit Sølverskjær ud over Færgemændene, Fiskerne og Bønderne nede ved Bredden. De vred deres Hænder og pegede paa Floden, hvorfra man med Mellemrum kunde høre en dump Raaben: „Hjælp! Hjælp!“

En Dødsstilhed var Svaret. Kvinderne knælede ned og bad. Den Raabende var sagtens fortabt. Men man maatte dog prøve — forsøge? Ja, hvad? Pan Kotulski, Antoni og nogle Andre havde hentet Tove, Stænger og en Baad; men hvem vilde vove sig ud mellem Isflagerne, ud i det bragende, Alt sønderknusende Kaos?

Derude gurglede det kolde Dyb, og spøgelse-

agtige Lysglimt foer over de glatte, splintrede Isstykker. „Se der! Se der!“ blev der raabt fra Bredden. Paa de gyngende Flager skimtedes Noget, som en lille, fjern Skygge: det nærmede sig langsomt, stødvis — standsede saa — og blev staaende ubevægeligt. Det var en Menneskeskikkelse med udstrakte Arme.

„Hvem er det? Hvem er det?“ skreg Antoni.

Et Ekko sukkede i Nattens Stilhed. Saa førte Vinden ganske svagt det Svar tilbage: „Stanislaw!“

Paa Bredden lød et skingrende Skrig. Den ulykkelige Moder laa halvt bevidstløs paa Knæ, medens Søstrene grædende klyngede sig til hende. Deres Hulken overdøvede de drivende, kæmpende Flagers skarpe Knagen. Isstykkerne skurede skratende mod hinanden, knirkede, knækkede og brast; saa blev der atter en Stund dyb Stilhed.

Pludselig klang sælsomme Toner oppe fra den snedækte Landsby, ved den gamle Kirke. Det var en forsinket Vandrers Røst, der svævede ud i Julenatten. Han sang:

„Hvo ikkun lader Herren raade,
Han bygger fast paa Klippegrund —“

Skaren ved Bredden skjælvede og foldede Hænderne. En from Gysen gik gennem Alles Hjerter, medens Røsten vedblev:

„Han seer Guds hjælperige Naade
I Sorrigs og i Rædsels Stund!“

Den Ensomme derude paa den troløse, birstende Grund strakte bønfoldende Hænderne ud mod Kirketaarnet, der ragede op i Maanelyset, alvorsfuldt og højtideligt. En Baad stødte fra Bredden, roet af Antoni og to af Færgemændene.

„Den Tid, naar Hjælpen nyttigst er,
Og naar vort Hjerte det kun taaler,
Da er din Haand til Redning nær.“

I dette Øjeblik gled en stor, sort Sky for Maaenen. Rundtom rugede nu et uigjennemtrængeligt Mørke, som skjulte Floden og Baaden og ham, for hvem de bad. Kun Røsten lod sig endnu høre, men fjernere:

„Ja, tidt, før vi det ventede,
Kom ned fra Dig Forbarmelse.“

Floden sydede og bruste: Baaden kæmpede med frygtelige Modstandere. „Vel roet! — Tag fat der! — Hold fast!“ hørte de Antoni raabe i den rædselsfulde Larm. Sangen forstummede. Tættere og tættere væltede Skyerne sig frem, Isstykkerne stødte bragende mod hinanden, fra Sydvest kom Vinden susende, og Dybet for deres Fødder fraadede og buldrede.

Et Kor af bævende Stemmer hævede sig og trængte gennem Bulderet og Vindens Tuden:

„Vi lide paa den gode Hyrde,
Ej sover han, han slumrer ej —“

Nu gled Baaden ud af Mørket og ind mod Bredden; Sandet knasede under Kjølen, Skikkelser dukkede frem, og Stanislaw laa i sin Moders Arme.

*

*

*

Højt og lydelig nedbad Provsten Velsignelsen over Maden. Med glade Hjerter brød de Oblaterne og ønskede hverandre, at de maatte blive saa gamle som Dosia, den hundredaarige Mo'erlille i Krakau. Og det blev en herlig Julefest paa Zarzecze.





Den lille Spillemand.

Af

Henryk Sienkiewicz.



Svag og skrøbelig var han, da han kom til Verden. Naboerskerne, der havde samlet sig om Barselkonens Seng, rystede paa Hovederne baade over Moder og Barn. Og Smedekjællingen, som var den mest Forfarne af dem allesammen, gav sig til at trøste den Syge paa sin Vis:

„Bare rolig!“ sagde hun, „jeg skal nok tænde et indviet Lys — for I har jo ikke langt tilbage, Naboerske. I maa til at forberede Jer paa det andet Liv, og det er bedst, der gaaer Bud efter Præsten, saa han kan give Jer Aflad for Jeres Synder.“

„Ih ja!“ sagde en anden Kone, „og Ungen maa strax døbes, for den holder saamænd ikke Liv i sig, til Præsten kommer. I maa endda være

glad, om den slipper for at komme udøbt i Jorden og gaa igjen som et andet Spøgelse.“

Med disse Ord tændte hun et indviet Voxlys, tog Barnet og stænkede Vievand over det, saa det blinkede med Øjnene, hvorpaa hun sagde:

„Jeg døber Dig i Navn Gud Faders, Gud Søns og Gud den Helligaands og giver Dig Navnet Jan. Gak saa did, Du Kristensjæl, hvorfra Du er kommen! Amen!“

Men Kristensjælen havde slet ikke Lyst til at gække did, hvorfra den var kommen, og forlade det skrøbelige Legeme. Den gav sig tvertimod til at sparke ud af alle Kræfter med samme Legemes Ben og stak i at græde, skjøndt efter Naboerskernes Mening dens Graad rigtignok var saa spæd og ynkelig, at den i det Højeste kunde lignedes ved en Kats Miauen.

Der gik Bud efter Sognehyrden, som ogsaa indfandt sig, forrettede sit Hverv og forsvandt, da det var besørget. Men den Syge kom sig, og efter en Uges Forløb gik hun atter paa Arbejde. Derimod hang Drengens Liv kun i en Traad. Det var lige akkurat, han kunde trække Vejret; men i hans fjerde Aar kukkede Gjøgen ved Foraarstid nogle Gange over Taget, og saa gik det lidt bedre, saa han sled sig taalelig igjennem til det fyldte tiende Aar. Han vedblev dog at være mager og slattet, med oppustet Mave, hule Kin-

der og hørfarvede, næsten hvide Haartjavser, der faldt ned over hans klare, stirrende, forunderlig drømmende Øjne. Om Vinteren krøb han sammen bag Ovnene og klynkede af Kulde, tidt vel ogsaa af Sult; thi det skortede ikke sjældent paa Brænde og Mad i Huset. Om Sommeren løb han om i den bare Skjorte med en Strimmel Tøj som Bælte og en Smule Straahat paa Hovedet. De hørfarvede Haartotter stak ud gennem Hatten, og han strakte Hals som en Fugleunge. Moderen var en fattig Indsidderske, der levede fra Haanden i Munden, som Svalen under fremmed Tag. Hun holdt maaske af ham paa sin Maade; men Hug vankede der ligesuldt temmelig ofte, og hun kaldte ham altid for en „Skifting“. Allerede i sit ottende Aar maatte han gjøre Tjeneste som Hyrdedreng eller, naar det var smalt med Føden hjemme i Hytten, søge efter Svampe dybt inde i Skoven. Det var et rent Guds Under, at ikke Ulven snapede ham.

Han var ikke noget særlig opvakt Barn, og naar Nogen talte til ham, stak han Fingeren i Munden som en ægte Bondedreng. Folk spaaede ham heller ikke noget langt Liv, og de mente ialfald, at Moderen aldrig vilde faae Glæde af ham, da han næsten ikke duede til noget Arbejde. Mærkværdig nok var der een Ting, som han nærede en levende Tilbøjelighed for, nemlig Musik.

Han havde Øre for hver Tone, og jo større han blev, desto stærkere blev ogsaa hans Higen efter Sang og Klang. Naar han gik til Skovs med Hjorden eller drog ud med en Kammerat for at plukke Bær, vendte han tilbage uden saameget som et eneste Bær og stammede:

„Aa, Mo'er, Du skulde høre, hvor det „spillede“ kjönt i Skoven.“

„Ja, nu skal jeg strax spille op for Dig, din Døgenigt!“ raabte Moderen ærgerlig og lod Sleven tromme paa hans Rygstykker.

Drengen skreg og lovede Bod og Bedring; men han blev dog ved at tænke paa al den smukke Klang og Sang derude i Skoven . . . Og hvad var det saa, der saadan sang og tonedede? Ak, hvor skulde han kunne sige det? Granerne, Bøgene, Birkene, Droslerne, ja, hele Skoven sang for ham! . . . Og Ekkoet . . . Og Græsset paa Marken, og Spurve i Haven bagved Hytten, der kvidrede, saa Kirsebærtræerne sittrede af Fornøjelse. Om Aftenen lyttede han efter alle de forskjellige Lyde, som man kun kan høre paa Landet, og syntes, at hele Landsbyen sang. Blev han sat til at sprede Møg, var det for ham, som om Vinden spillede i Møggreben, og naar saa Opsynsmanden saae ham blive staaende stille med tilbagestrøget Haar for at lytte til Vindens Musik . . . ja, saa fik Drengen over Nakken af Rem-

men. Men ligemeget hjalp det, og derfor gav Folk ham da Navnet „Janko Spillemand“ . . . Om Foraaret listede han væk fra Hytten for at skjære sig en Tværflojtte. Om Natten, naar Frøerne kvækkede, naar Vagtelkongerne skreg op ude paa Engene, naar Rørdrummerne brummede i det dugvaade Græs og Hanerne galede rundtom i Hønsehusene, var det ham umuligt at sove; han laa og lyttede og lyttede og fik Vorherre maa vide hvad for en Musik ud deraf . . . Og i Kirken turde hans Moder ikke tage ham med; thi naar Orgelet bruste eller dæmpet fløjtede en blid Melodi, blev Drengens Øjne helt tilslørede, eller de lyste og straaledede som i Gjenskinnet af en anden Verden.

Natvægteren, der vankede om i Landsbyen og for ikke at falde i Søvn gav sig til at tælle Stjernerne paa Himlen eller til at føre sagte Samtaler med Hundene, fik i Mørket mangan Gang Øje paa Janko, som i sin hvide Skjorte benede af til Kroen. Drengen gik dog ikke ind i Kroen, men blev staaende udenfor og lagde Øret til Muren. Derinde svang Parrene sig lystig i Dansen. Man kunde høre Knøsene raabe „Tjuhej!“ og stampe med Fødderne og Pigerne svare med knibske Stemmer. Violinerne sang med fin Røst: „Og vi vil drikke og Dansen træde, og svinge Pigerne med Fryd og Glæde“, medens Bassen brummede

højtidelig: „Om Gud vil! Om Gud vil!“ De oplyste Ruder straaledede, hver Bjælke i Krostuen syntes at dirre, synge og spille, og Janko lyttede! . . . Hvad vilde han dog ikke have givet for at eje en saadan Violin, der kunde spille ganske fint:

„Og vi vil drikke og Dansen træde
Og svinge Pigerne med Fryd og Glæde.“

Ak, Gud, ja, saadanne klingende Træstykker! Hvor skulde man vel faae dem fra, hvordan lavede man dem? Naar han endda bare havde kunnet faae Lov til at røre lidt ved dem! . . . Men ih, bevares vel! Nej, han maatte kjønt nøjes med at være Tilhører, og saa lyttede han da ogsaa, til Natvægterens Stemme lød bagved ham i Mørket:

„Vil Du se til, Du kan liste hjem, din lille Trold!“

Saa først løb han paa sine bare Ben hjem til Hytten, og i den mørke Nat blev han fulgt paa Vej af Violinernes: „Og vi vil drikke og Dansen træde, og svinge Pigerne med Fryd og Glæde“ og af Bassens højtidelige Brummen: „Om Gud vil! Om Gud vil!“

Det var strax en stor Fest for ham, naar han blot kunde faae een Violin at høre, ved et Høstgilde eller Bryllupsgilde. Saa krøb han sammen bag Ovnen og mælede ikke et Ord i flere

Dage, men stirrede kun frem for sig med lysende Øjne som en Kat i Mørke. Omsider lavede han sig selv en Violin af en Spaan og nogle Hestehaar; men den spillede ikke saa pænt som de i Kroen: Strængene klimprede sagte, ganske sagte, som en Flues eller en Mygs Summen. Men han spillede alligevel paa den fra Morgen til Aften, selv om han fik saa mange Hug og Slag derfor, at han tilsidst lignede et stødt, umodent Æble — Herregud, det var jo nu engang hans Natur! Og mere og mere mager blev Drengen. Kun Maven var stadig oppustet, og Haartoppen blev tykkere og tykkere og Øjnene mere og mere stirrende og taarefyldte; men Kinderne og Brystet blev saa indfaldne, at det var en Ynk at se . . . Han havde slet ikke noget tilfælles med andre Børn; han lignede snarere sin Violin, der klimprede saa svagt, saa svagt, at man næppe kunde høre den. Og indtil Høsten kom, var han ovenikjøbet nærvædet at sulte ihjel; thi han levede næsten udelukkende af raa Roer og af Længslen efter at komme til at eje en Violin.

Desværre skulde denne Længsel ikke bære gode Frugter for ham. Lakejen oppe paa Herregaarden havde en Violin, som han af og til spillede paa i Mørkningen for sin Kjæreste og de andre tjenende Aander. Janko sneg sig mellem Slyngplanterne frem til Anretteværelsets Dør for at

lytte til Spillet eller idetmindste kige ind paa Violinen. Den havde sin Plads paa Væggen ligeoverfor Døren, og Drengen lagde hele sin Sjæl i det Blik, han sendte den. I hans Øjne var den en ukrænkelig Helligdom, som han var uværdig til at berøre, uanseet, at der for ham ikke fandtes kosteligere Klenodie paa Jorden. Men Længslen voxede og voxede trods al hans Frygt, Længslen efter blot en eneste Gang at røre ved den eller ialfald se paa den nærvæd . . . og alene ved Tanken skjælvede det stakkels, lille Barnehjerte af Fryd.

En Aften var der Ingen i Anretteværelset. Da Herskabet alt i længere Tid havde opholdt sig i Udlandet, stod Huset næsten tomt, og Lakejen var gaaet over til Kjæresten i den anden Fløj. I sit Skjul mellem Slyngplanterne laa Janko længe og stirrede gennem Døren, der stod paa vid Gab, ind paa Maalet for sine Ønsker og Drømme. Fuldmaanen var staaet op og sendte sine Straaler gennem Vinduet ind i Stuen, hvor de netop faldt paa Væggen ligeoverfor. Snart gled Maanelyset ogsaa henover Violinen og belyste tilsidst denne i hele dens Omkreds. Det saae ud, som om der i det tætte Mørke udstraalede et Sølvskjær fra Violinen. Især skinnede dens fyldige Runding saa stærkt, at det formelig blændede Janko. Han kunde i denne Belysning se det Hele saa tydelig:

de udbuede Sider, Strengene, det bøjede Haandtag, Skruerne, der lyste som St. Hansorme, og Violinbuen, der blinkede som en Sølvstav . . .

Aa, hvor var det altsammen smukt, feagtig smukt! Janko blev mere og mere lysten ved Synet. Han sad paa Hug mellem Slyngplanterne, støttede Albuerne mod de magre Knæ og stirrede med aaben Mund ufravendt paa samme Punkt. Snart holdt Angsten ham tilbage, snart drev en uimodstaaelig Attraa ham fremad. Var det Trolddom, eller hvad var det? . . . Violinen i sin Straaleglorie syntes at nærme sig ham, at svæve henimod ham . . . Et Øjeblik forsvandt Glansen, for saa atter at blusse endnu stærkere op. Det maatte være Trolddom, det kunde ikke være andet! Og Vinden suste i Træernes Løv, og Slyngplanterne raslede. Janko kunde tydelig høre dem sige:

„Men saa gaa dog derhen, Janko! Der er jo ikke en levende Sjæl i Anretteværelset . . . Frisk Mod, Janko! . . .“

Det var en straalende lys Nat. Ved Dammen i Herregaardshaven begyndte Nattergalen at slaa og fløjtede snart højt, snart sagte: „Rask, lille Ven! Skynd Dig derhen!“ Den skikkelige Natravn kredsede om Barnets Hoved i lydløs Flugt og advarede ham: „Nej, Janko, nej!“ Men Raven fløj sin Vej, medens Nattergalen blev og

Slyngplanterne tydeligere og tydeligere hviskede: „Der er Ingen derinde!“ Violinen viste sig atter i sin Straaleglans . . .

Den stakkels, lille, krumbøjede Skikkelse sneg sig sagte og forsigtig frem, og Nattergalen vedblev at fløjte: „Ret saa! Gaa paa! Grib til!“

Og den hvide Skjorte flimrede stadig nærmere ved Døren. Nu skjules den ikke længere af de sorte Ranker. I Døraabningen lyder det hurtige Aandedræt fra Barnets syge Bryst. Et Sekund efter er den hvide Skjorte forsvunden; kun en nøgen Fod dvæler endnu paa Tærskelen. Forgjæves kommer Natravnen nok engang flyvende og skriger: „Nej! Nej!“ Janko er allerede i Anretteværelset . . . Nede i Dammen gav Frøerne sig til at kvække højt, som om de blev forskrækkede over Noget; men saa blev det atter stille. Nattergalens Fløjten forstummede, og Slyngplanterne hørte op med at rasle. Janko listede sig vedblivende fremad; men nu rystede han over hele Kroppen af Angst. I sit Planteskjul var han tryg; der følte han sig sikker som et vildt Dyr inde i Skovens Tykning, medens han nu var tilmode som det vilde Dyr i Fælden. Hans Bevægelser blev hastige, Aandedrættet kort og pibende, og rundt om ham rugede Mørket. En eneste Gang glimtede et Kornmod frem paa den østlige Himmel og oplyste Anretteværelset og den stakkels Janko, der krøb sammen foran Vio-

linen med fremstrakt Hals. Men saa slukkedes Kornmodet, og en Sky gik for Maanen, saa man hverken kunde se eller høre Noget. Først efter lang Tøven bævede en sagte, klagende Tone gjennem Mørket, som om En var kommen til at røre ved en Streng, og i samme Øjeblik . . . snærrede en grov, søvndrukken Stemme fra et Hjørne af Stuen:

„Hvem der?“

Janko holdt Vejret; men den grove Stemme spurgte igjen:

„Hvem der?“

En Tændstik gnistrede mod Væggen, det blev lyst, og saa . . . Ak Gud! Saa lød der Eder, Siag, Barnegraad og Bønner: „Aa, lad mig løbe, lad mig løbe — for Guds Skyld!“ Hundene gjøede, Skikkelser med Lys ilede forbi Vinduerne, og alle Gaardens Folk kom paa Benene . . .

Næste Dag blev stakkels Janko ført for Dommeren. Skulde han dømmes som Tyv? . . . Ja, det forstaaer sig! Dommeren og Bisidderne tog Maal af ham. Der stod han foran dem med Fingeren i Munden, med Øjnene stive i Hovedet af Skræk, lille, udtæret, smudsig og forslaaet, uvidende om, hvor han var, og hvad man vel havde isinde med ham. Hvad Dom skulde man give saadan et usselt, lille Kræ, der kun var ti Aar gammel og knap kunde støtte paa Benene? Kunde

der være Tale om at sætte ham i Fængsel? . . . Snak, mod Børn maatte man dog virkelig vise Barmhjertighed! Natvægteren kunde jo tage ham med sig og give ham en Dragt Prygl, saa han lærte at lade være med at stjæle, og Sagen dermed være afgjort.

„Fuldkommen enig heri! Saadan skal det være!“

Stach, Natvægteren, blev hentet.

„Før ham ud, og giv ham til Amindelse et Livfuld Hug!“

Stach nikkede med sit dumme Studefjæs, tog Janko under Armen som en Kattekillling og bar ham ind i et Skur. Enten det nu var, fordi Drenge ikke fattede, hvad der skulde gaa for sig, eller fordi han var helt forstumlet af Skræk, nok er det, han sagde ikke et Ord, men lod bare Øjnene løbe rundt som en forskræmt Fugl. Hvor skulde han kunne vide, hvad de havde for med ham? Først da Stach inde i Skuret tog ham i Nakken, smed ham til Jorden og skubbede Skjorten tilside med Kjæppen, raabte stakkels Janko:

„Mo'er!“

Og for hvert Slag skreg han paany: „Mo'er! Mo'er!“, men svagere og svagere, indtil han tilsidst, efter saa og saa mange Slag, tav helt stille og ikke mere kaldte paa sin Moder . . . Du arme, sønderbrudte Violin! . . . Du stygge, fælske Stach!

Hvem prygler vel et Barn saadan? Og den stakels Dreng var jo tilmed iforvejen saa lille og svag, at han daarlig nok kunde hænge sammen.

Omsider kom Moderen for at hente sin Dreng; men hun maatte bære ham hjem . . . Dagen efter kunde Janko ikke mere staa op, og næste Dag igjen udaandede han stille paa sit haarde Leje under det grove Hestedækken.

Svalerne kvidrede i Kirsebærtræerne, der voxede foran Vinduet; en Solstraale smuttede ind gennem Ruden og gød sin Gyldenglans over Barnets forpjuskede Hoved, over dets Ansigt, som hver Blodsdraabe var vegen fra. Denne Solstraale dannede ligesom Vejen, ad hvilken Jankos lille Sjæl skulde vandre. Og vel var det, at han, der i Livet maatte slide sig frem ad snevre, tornefulde Stier, idetmindste i sin Dødsstund kunde betræde den brede, straalende Solvej. Endnu hævede det indfaldne Bryst sig sagte, og endnu syntes Barnets Aasyn at opfange det Glimt af Yderverdenen, der trængte ind gennem Vinduet. Det var Aften; Bondepigerne kom fra Høslætten, syngende: „I den grønne Skov, i den duftende Skov“, og fra Bækken lød Hyrdernes Fløjtespil. For sidste Gang lyttede Janko til Landsbyens Sang og Klang . . . Ved Siden af ham paa Hestedækkenet laa hans Spaanviolin. Pludselig opklaredes det døende Barns Ansigt, og hans blege Læber hviskede:

„Mo'er! . . .“

„Hvad er der, min Dreng?“ spurgte Moderen med taarekvalt Stemme.

„Mo'er! I Himlen vil Vorherre nok give mig en rigtig Violin!“

„Ja, det vil han, mit Barn, det vil han!“ svarede Moderen. Men saa kunde hun ikke faae et Ord mere frem; thi hendes haarde Hjerte var nu bristefærdigt af Sorg. Hun stønnede kun: „Aa, Jesus! Jesus!“, smed sig hovedkulds ned over Kassen og skreg op som en Vanvittig eller som et Menneske, hvem Døden berøver dets dyreste Eje . . .

Og det blev virkelig berøvet hende. Da hun atter løftede Hovedet og saa paa Barnet, vare den lille Spillemands Øjne vidt aabne, men udtryksløse og ubevægelige og Ansigtet alvorsfuldt, mørkt og stivt. Solstraalen var forsvunden . . .

Sov sødt, lille Janko!

*

*

*

Kort efter vendte Herskabet hjem fra Italien og havde med sig den unge Herre, der gjorde Kur til Frøkenen.

„*Quel beau pays que l'Italie,*“ læspede han.

„Ja, og et ægte Kunstnerfolk,“ tilføjede Frøkenen. „*On est heureux de chercher là-bas des talents et de les protéger . . .*“

Men Vinden suste i Birkene over Jankos Grav . . .





Hr. Kazimir.

Lembergsk Humoreske.

Af

A. Wilczynski.



Begivenheden er frisk nok, skulde jeg mene, — af allernyeste Dato. Det er nemlig den interessante Historie om min Protegé, Hr. Kazimir, Applikant eller Aspirant til en eller anden god lille Plads, der maatte give Lidt at bestille, men Meget at fortjene.

Lille Kazimir er i det Hele en vakker Fyr — Tjenstvilligheden selv overfor ældre Mennesker; thi han nærer som Flertallet af sine pladssøgende Kollegaer den priselige Anskuelse, at Ydmyghed besejrer Alt, og at en Kalv skal patte to Køer. Ja, det forstaaer sig, der er ogsaa dem, som vilde være rede til at patte flere Køer paa engang, om det bare gik an!

Landadelens tiltagende Fattigdom har bragt de unge Junkere paa Knæerne, og de anstrenge sig nu

Alle tilhobe for at bore sig ind paa Embedsvejen og bjerge sig et eller andet Ben, ligemeget hvilket. Det er vanskeligt for den borgerlige Ungdom at konkurrere med dem, og den holder sig derfor til Enhver, af hvem den kan vente sig en Anbefaling; thi uden en saadan nytter det ikke at melde sig hos os.

Min Protegé vandt min Bevaagenhed ved uopfordret at bringe mig mine Briller, som jeg havde glemt hjemme, da jeg engang skulde holde Foredrag i et privat Hus. Det synes at være et flinkt ungt Menneske, tænkte jeg, og jeg fik mit Indtryk stadfæstet af Grevinde S., under hvis Ledelse Kazimir uddelte Suppe til de Fattige i St. Vincenz de Paul Foreningens Navn. Vi to besluttede da at skabe den unge Mands Fremtid.

Først vilde jeg dog underkaste ham et grundigt Eftersyn for at komme fuldstændig paa det Rene med, hvad han var for et Menneske, og jeg indbød ham følgelig til The. Jeg blev dybt rørt over den rystende Skildring, han gav mig af sin Barndoms Oplevelser. Han var Søn af en Handelskontorist og vilde studere; men Alting brast for ham som Undertraaden paa Symaskinen.

Mine ærede Læserinder vide, hvilken Fortvivelse der griber dem, naar de hvert Øjeblik maa standse Maskinen, tage Skytten op og sætte ny Traad i, inden de kunne sy videre, hvorpaa den

samme Historie gjentager sig efter nogle faa Sting. Jeg drager denne Parallel for med eet Slag at skaffe min Helt Læserindernes Sympathi; thi han har sandelig lidt mere end nogen Helt i de moderne, naturalistiske Sensationsromaner.

Hvorledes er han f. Ex. ikke stillet nu som Kontorist for et Assuranceselskab, der ubarmhjer-
tig lader ham trælle som hvid Neger for 25 Gyl-
den om Maaneden? Ikke nok med, at han hver
eneste Dag i samfulde syv Timer maa indføre
lutter Tal i de store Protokoller; men han bliver
tillige fysisk udbyttet ved at skulle tage vare paa
visse Rum. Flere Gange i Dagens Løb maa han
henlægge eller atter fremtage visse Dokumenter,
som have deres Plads der!

Jeg er ikke inde i den Slags Kontorarbejde;
men Kazimir sværger mig til, at han, naar han
kommer hjem fra sit Dagværk, er helt udaset af
Overanstrengelse baade i Hænder, Fødder og Ho-
ved. Og alt det, mine Læsere, for lumpne 25
Pengesedler! For den Gage skal han klæde sig
som et civiliseret Menneske — med de andre Livs-
fornødenheder faaer det saa gaa, som det kan.

„Vil De tænke Dem til, at jeg nu i en hel
Maaned ikke har faaet Aftensmad. En Kop The,
en Bolle og dermed Basta!“ fortalte han mig re-
signeret.

Da min Hustru hørte det, fik hun Taarer i

Øjnene, og jeg lagde Mærke til, at hun hviskede Noget til Tjenestepigen. Jeg gav min Velsignelse dertil under den Forudsætning, at det drejede sig om mindst et halvt Pund Skinke, saa Kazimir dog engang kunde faae sig et ordentligt Aftensmaaltid.

Naturligvis maatte den arme, unge Mand under saadanne Omstændigheder komme i Aagerkarleklær som saa mange af hans Kollegaer. Heldigvis oversteg hans Gjæld ikke sexhundrede Gylden; jeg kjender Adskillige, der skylde Tusinder væk paa den forventede Svigerfaders Regning. Ja, det kan jeg forsikre Dem, mine Damer, at en Svigersøn koster Mønt nuomstunder i Lemberg, og det er jo i sin Orden; thi hvormed skulde saadan en stakkels Fyr ellers klare sin Ungdomsgjæld? Foruden Udstyr for to Personer faaes en intelligent Svigersøn ikke for under totusind Gylden kontant Udbetaling og trehundrede Gylden aarligt Tilskud, til han opnaaer en bedre Stilling. De mere Kvalificerede, f. Ex. de, der have taget Embedsexamen, staa i langt højere Pris; en juridisk Kandidat maa anslaaes til titusind Gylden, hvoraf sextusind medgaa til Gjælden og firetusind til at sætte ham i Vej. Jeg maa dog rose de rivaliserende Herrer Kurmagere for den store Finfølelse, de udvise, ved ikke at fordre Vederlag for deres Presenter. Det vilde de regne for Uopdragenhed og Mangel paa Dannelse.

Naar jeg lytter til Hr. Kazimirs fortrolige Meddelelser, faaer jeg den faste Overbevisning, at det nittende Aarhundredes Realisme vil holde ud, og at man tør gjøre sig Haab om, at den nuværende Generation, der staaer paa et reelt Grundlag, ikke kommer til at spille Bankerot saa hurtig som vi. Det turde ogsaa være det Heldigste; vi andre gik paa Jagt efter Idealerne, og hvad fik vi saa for det? — Lamperøg!

I Overensstemmelse med Tidsaanden sørgede jeg efter bedste Evne for at sikre Staklen et beskeden Aftensmaaltid hver Dag og gav ham ogsaa Lejlighed til at besøge Theatret i Ny og Næ; thi Theatret virker dannende, og Kazimir, der ikke har gaaet paa Universitetet, kunde nok trænge til at faae sin Dannelse afrundet. Han har forresten voldt mig en hel Del Bryderi. Overalt hvor jeg bankede paa for ham, indvendte man, at der ikke var nogen Grund til at understøtte en Kontorists Søn, siden vi havde saa mange Sønner af fortjente Borgere, der ikke vidste, hvordan de skulde faae det daglige Brød, og at det dog var naturligst at give Mænd af god, gammel Familie Fortrinet. Ak ja, hvad skulde vi saa gribe til? Men Grevinden og min Kone faldt da paa den Tanke at faae Kazimir gift med en eller anden velstaaende Borgermands Datter, saasom han jo havde et tiltalende Ydre og et net Væsen.

Det er ubegribeligt, hvoraf det kommer; men i Selskaber tager han sig ud komplet som en galizisk Greve. Han slæber Benene efter sig paa Grevemaner, bryster sig, stirrer ugifte og gifte Damer ind i Ansigtet med den flotteste Impertinence og aflægger fuldstændig den kristelige Ydmyghed, som han plejer at vise overfor ældre Personer.

Naar Kvinder ville bringe et Giftermaal istand, er der ingen Grænse for deres Iver, det er jo en bekjendt Sag. Og længe varede det da heller ikke, før de havde kastet deres Øjne paa Frøken Mina, Datter af en herværende, rig Entreprenør. Nu gjaldt det blot om at føre de unge Mennesker sammen.

Saaledes gik det til, at Kazimir Mortensdag indfandt sig ved et Selskab hos Mina's Forældre, Ægteparret Kobylkowski, hvor han hurtig gjorde saa store Fremskridt i Frøkenens Gunst, at min Kone hviskede til mig:

„Tro Du mig, Kazimir og Frøkenen ere allerede enige! Se blot, hvor ømt hun betragter ham, hvor hendes Øjne straale, hvor hun sænker Hovedet og smiler til ham . . . jeg er vis paa . . .“

„Saa, saa! Vær nu ikke for hidsig paa det! Saadan bære jo alle Pigebørn sig ad paa et Bal . . . Og det vilde desuden være lovlig hurtig, især for Kazimir.“

„Du skal se, han kommer imorgen for at anmode Dig om at fri for sig . . . Jeg har et skarpt Blik for de Sager.“

Efter Aftensbordet, hvor mellem andre Herligheder den traditionelle Mortensgaas ikke manglede, fortsattes Dansen med Liv og Lyst. Kazimir førte op i Mazurkaen med Husets Datter. Uheldigvis var der i Kobylkowski's Hus en fattig, fjern Slægting, Frøken Anna, en lille Tingest, der hverken var ung eller smuk, og som derfor Ingen faldt paa at engagere til Mazurkaen. Som Værtindens højre Haand maatte hun jevnlig vimse fra Salen ind i Spisestuen eller endogsaa ud i Entreen, naar Omstændighederne bød det. Paa en af disse Afstikkere lagde hun tilfældigvis Mærke til et Papir, der tittede ud af Lommen paa en Herreoverfrakke. Nysgjerrigheden lokkede hende efter hendes egne Ord til at se efter, hvad der vel kunde være i Papiret, og De kan tænke Dem hendes Forargelse, da hun fandt et Stykke Gaasesteg.

„Naa, det er saamænd nette Gjæster, vi have,“ mumlede hun, medens hun atter stak Pakken i Frakkelommen og skyndte sig ind for at fortælle Værtinden og Frøken Marie om sit Fund.

I al Hemmelighed valfartede man ud i Entreen, underkastede bemeldte Stykke Gaasesteg en omhyggelig Undersøgelse, drøftede hviskende Sagen, tilkaldte andre Gjæster og søgte tilsidst at faae op-

lyst, hvem denne Overfrakke af engelsk Snit tilhørte. Ejermanen var desværre min Protegé Kazimir, som imidlertid nok saa fornøjet lod Mazurkaen sno sig gennem alle Stuerne.

Begivenheden med Gaasestegen kunde ikke holdes skjult; den Ene betroede den til den Anden under Taushedsløfte, og den indignerede Anna, der i sin Harmen vilde hævne sig paa den graadige Stymper, hentede fra Kjøkkenet en Kotelet med Sauce og anbragte ogsaa den i Frakkelommen. Sauceen hældte hun ned til det Andet, medens hun spydig udbrød: „Der skal Mere til det Mere, Kotelet til Gaasen!“

Jeg spillede rolig Whist i et Sideværelse og meldte netop Grandissimo, da min Kone vinkede mig hen til sig for at berette mig det Forefaldne.

„Tænk bare, han listede af i al Stilhed, medens hele Selskabet brast ud i en Skoggerlatter. Det er en nydelig Historie for os, som have indført ham her!“

„Men det er jo umuligt, det kan ikke være Tilfældet,“ sagde jeg forlegen. „Det maa være Nogen, der har villet spille ham et Puds. Jeg kjender jo Kazimir . . .“

„Nej, det er desværre sandt,“ erklærede Værten, idet han traadte hen til os. „Jeg kan tænke mig til, hvad De taler om; men seer De, jeg har selv overbevist mig om Sagen. Gaasebiddet var

indsvøbt i en trykt Blanket fra Forsikringsselskabet, hvor den Herre er ansat . . . Et sørgeligt Tidens Tegn, at Ungdommen i vore Dage holder den Slags Jagter paa stegte Gjæs . . .“

„Det er paa sin Gammelpolsk!“ tilføjede Frøken Anna vredt. „Naar Maven ikke kan rumme Mere, saa, marsch, i Lommen med det!“

Jeg kan ikke mindes, at jeg nogensinde har været saa forbitret som hin Aften, og skjøndt jeg virkelig havde holdt Maade, baade hvad Spise og Drikke angik, følte jeg mig hele Natten saa tung i Maven, at jeg ikke kunde lukke et Øje. Jo, der havde vi det: jeg gamle Mand var endnu saa letsindig, at jeg tog mig af den Første, den Bedste og fik Skam til Tak. Aa, det var lumpent, det var nederdrægtigt . . . Han havde naturligvis villet redde sig lidt Aftensmad, og han gjorde det maaske af Trang; men ligemeget, det var og blev en fordømt Historie.

Næste Morgen, ligesom jeg havde sat min Kaffe tillivs, blev det meldt mig, at en Dame og Kazimir ønskede at faae mig i Tale. Jeg modtog dem med isnende Kulde og rynket Pande. To forgrædte og yderst nedslagne Aasyn mødte mit Blik. Damen var Kazimirs Søster, der er gift med en Protokolfører i Retten og boer her i Lemberg.

„Det er skammeligt, det er i højeste Grad

skammeligt, Hr. Kazimir," begyndte jeg min Straffeprædiken; men Fruen afbrød mig og fortalte mig udførlig, hvorledes Kazimir den foregaaende Aften, inden han gik til Selskabet hos Kobylkowski's, havde drukket The hos hende, og hvorledes hun da med egen Haand havde indsvøbt et Stykke Gaasesteg i Papiret og stukket det i hans Lomme, da hun vidste, at Kazimir holdt saa meget af Gaasesteg.

„Jeg sværger Dem til, at baade jeg og min Mand og mine Børn kunne aflægge Ed paa, at det er sandt. Og, som jeg siger Dem, det er en ren Skandale saadan at sætte Plet paa et ungt Menneskes gode Navn og Rygte og ødelægge hans Fremtid . . . De, der er en klog og forstandig Mand, vil dog vel indrømme . . .“

„Og min nye Overfrakke," tilføjede Kazimir i en ynkelig Tone, „er ogsaa gaaet i Løbet. Den have de helt spoleret for mig med Koteletten og Saucen . . .“

„Ja, forholder det sig saaledes, saa maa vi se at faae den Sag ordnet," sagde jeg. „Vil De være saa venlig at følge med hen til Hr. Kobylkowski.“

„Jeg siger Dem jo, jeg vilde aflægge Ed paa det, om det saa skulde være for Højesteret . . .“

Kazimirs Søster har et storartet Snakketøj, og medens jeg gjorde mig istand, gav hun sig til at true med, at hun skulde sige Frøken Anna or-

dentlig Besked den første Gang, hun mødte hende paa Gaden. Jeg søgte at berolige den vrede Dame, og vi gik saa hen til Kobylkowski, hvor jeg haabede at faae det Hele ordnet paa bedste Maade.

Men Herren og Fruen i Salen og Frøken Mina bag den halvaabne Dør gav os en meget kølig Modtagelse, idet de erklærede, at Sagen ikke vedrørte dem, og at den fremsatte Forklaring vel overhovedet kun var et mellem Søster og Broder aftalt Opspind.

„Sagen er bleven offentlig bekjendt,“ sagde jeg oprørt. „Morgenaviserne for idag diske op med hele Historien og betegne den unge Mand ved Forbogstaverne i hans Navn, saa han er stillet fuldstændig i Gabestokken. Da det gik for sig i Deres Hus og paa Deres Kusines Foranledning, er De ogsaa forpligtet til offentlig at oplyse Sagens rette Sammenhæng.“

„Det falder mig virkelig ikke ind,“ svarede Kobylkowski. „Skulde jeg maaske indlede Under søgelser for at konstatere, hvorledes Sammenhængen er?“

„Ja, gjør De det ikke, saa vil min Mand gjøre det i sin Egenskab af Retsbetjent,“ udbrød Kazimirs Søster hidsig, hvorpaa vi tog Afsked med de uhøflige Mennesker.

Protokolførerfruens Trusel forfejlede dog ikke

sin Virkning, og Kazimir fik omsider tilsendt en Undskyldning i Frøken Annas Navn. Men nu, da hele Historien er i Folkemunde og den unge Mands Rygte har lidt en saa ilde Medfart, er en Undskyldning ikke tilstrækkelig. Der maa en større Oprejsning til for at gjøre Ende paa Sladeren, forsikrer Grevinden, og denne Oprejsning maa bestaa i Frøken Mina's Haand.

Om det vil lykkes Grevinden at føre sin Krig igjennem, veed jeg ikke; men det er højst sandsynligt; thi jeg har ladet mig fortælle, at Mina, saafremt Forældrene give deres Samtykke, ikke er uvillig til at ofre sit Hjerte . . .





Den Tredie.

Blade af en Malers Dagbog.

Af

Henryk Sienkiewicz.

I.



Swiatecki og jeg havde fælles Atelier, hvor vi boede og malede. Lejen for det var ikke betalt, for det Første, fordi vi sammen kun ejede fem Rubler, og for det Andet, fordi det at betale Husleje var os afgjort imod.

Man anseer os Malere for at være Ødelande; men jeg kan forsikre, at jeg hellere vil svire Pengene op, end smide dem ud til Husleje.

Forresten vidste vi nok, hvordan vi skulde tage Værten, den skikkelige Mand.

Naar han besøgte os om Morgen — det var i Reglen paa den Tid, han indfandt sig for at rykke os — rejste Swiatecki sig fra Halmsækken paa Gulvet, hvor han sov, indhyllet i et tyrkisk

Tæppe, der tjente os til Baggrund for vore Portrætmalerier, og sagde med Gravrøst:

„Det var skam rart at se Dem — jeg drømte lige, at De var død.“

Den overtroiske Vært, som tydelig nok led af Dødsangst, blev strax helt benauet, medens Swiatecki smed sig tilbage paa Halmsækken, lagde Armene overkors og vedblev:

„Ja, ganske saadan saae jeg Dem for mig i Drømme. De havde hvide Handsker paa med altfor lange Fingre . . . og lakerede Støvler; men ellers lignede De Dem selv.“

Saa var det min Tur at tilføje:

„Undertiden gaa saadanne Drømme ikke i Opfyldelse.“

Det lod til, at dette „undertiden“ bragte Værten til Fortvivelse. Enden paa Legen blev gjerne, at han arrig smækkede Døren i og tog Trappen i fire Trin ad Gangen, medens vi hørte ham udstøde Forbandelser over os. Men Fogeden sendte den gode Sjæl os dog aldrig paa Halsen.

Der var nu heller ikke store Sager at gjøre Udpantning i hos os. Desuden var Værten vist kommen til den Overbevisning, at Atelieret og det tilhørende lille Kjøkken alligevel aldrig vilde finde andre Lejere end Malere, og at den Forandring, der kunde være Tale om, i det Højeste vilde bestaa i, at de nye Lejere blev værre end vi.

I Tidens Løb svækkedes imidlertid Virkningen af vort løjerlige Indfald; Værten vænnede sig mere og mere til Tanken om sin Død, og vi maatte finde paa nye Midler. Swiatecki undfangede da den stolte Plan at male tre Billeder à la Wiertz med Titlerne: „Døden,“ „Begravelsen“ og „Den Skindødes Opvaagnen“, paa hvilke naturligvis vor Vært skulde spille Hovedrollen.

Saadanne Gravmotiver ere Swiatecki's Speciale, og han siger selv, at han helst maler alle Slags Lig. Det er rimeligvis Grunden til, at hans Billeder ikke finde Kjøbere, skjøndt han har Talent nok. Han havde netop sendt sit Billede „To Lig“ og jeg mine „Jøder ved Weichselfloden“, der i Salonkataloget omdøbtes til „Jøder ved Babylons Floder“, til Paris, og vi afventede nu utaalmodig Juryens Dom.

Naturligvis forudsaae Swiatecki, at Alt vilde gaa saa snavs som muligt, da Juryen bestod af lutter Idioter, og selv om det ikke var Tilfældet, saa var jeg en Idiot og han en Idiot og vore Billeder idiotiske; men hvis der dog skulde blive tilkjendt dem Medaille, vilde det være Toppunktet af Idiotisme.

Det er ikke til at beskrive, hvor den Abekat ærgrede mig i de to Aar, vi boede sammen. Swiatecki's Ærgjerrighed gaaer udelukkende ud paa at gjælde for et moralsk Lig. Blandt Andet

vil han agere Drukkenbold uden at have fjerneste Adkomst dertil . . . Han slaaer to eller tre Glas Brændevin i Halsen og skeler hen til os for at se, om vi nu ogsaa lægge Mærke til det; men er han ikke sikker derpaa, puffer han til en af os med Albuen og spørger med hul Røst: „Er jeg dog ikke sunken dybt — hvad? Er jeg ikke?“

Vi svare, at han er et Fjols. Saa bliver han rasende, for der er ikke Noget, der ærgrer ham saa meget som Tvivl om hans moralske Fordærvelse. Men alligevel er han fra Top til Taa en rigtig flink Fyr.

Engang foer vi vild i Bjergene i Salzkammergut ved Zell am See . . .

Natten brød frem, og vi havde gode Udsigter til at knække Halsen, da Swiatecki sagde til mig:

„Hør, Wladek *), Du har et stort Talent, og det er derfor Synd for Dig. Jeg vil gaa iforvejen, og skulde jeg dumpe ned, bliv saa bare staaende, til det bliver lyst; saa hitter Du nok en Udvej . . .“

„Nej, jeg vil gaa iforvejen,“ indvendte jeg, „for jeg har bedre Øjne.“

„Sludder,“ svarede Swiatecki, „brækker jeg ikke Halsen idag, saa faaer jeg en ynkelig Død en anden Gang, og naar det bliver, er mig komplet ligegyldigt.“

*) Diminutiv af Wladislaw.

Vi begyndte at skjændes.

Snart var det imidlertid saa mørkt som i en Kjælder, og vi enedes da om at trække Lod om, hvem der skulde gaa iforvejen. Det blev Swiatecki, og han gav sig ogsaa til at marschere afsted.

Vi gik opad en Sti, der i Førstningen var temmelig bred, men lidt efter lidt blev smallere. Til begge Sider gabede, saavidt vi kunde skjønne, en næsten bundløs Afgrund os imøde.

Stien paa Klippen blev snevrere og snevrere, og for hvert Skridt løsnede forvitrede Stene sig under vore Fødder.

„Det gaaer ikke længere paa den Maade,“ sagde Swiatecki, „vi maa krybe paa alle fire.“

Det gik virkelig heller ikke længere, og vi kravlede saa videre paa alle fire som to Chimpanseer.

En Stund efter blev imidlertid ogsaa det os umuligt, da Klipperyggen nu ikke var bredere end en Hesteryg. Følgelig satte Swiatecki sig over-skævs paa Stien og rykkede sig frem, saa godt han kunde, og jeg efter ham. Ved at støtte os paa Hænderne kom vi langsomt fremad; men Klæderne gik det rigtignok slemt ud over.

Efter nogen Tids Forløb opløftede Swiatecki sin Røst: „Wladek?“

„Hvad er der?“

„Her! hører! Klipperyggen op!“

„Og hvad saa?“

„Der er Luft foran mig!! Vi maa være lige ved en Afgrund!“

„Tag en Sten, og kast den ned, saa vi kunne høre, hvor længe den er om at naa Bunden.“

Jeg hørte Swiatecki famle efter en Sten i Mørket.

„Pas paa!“ sagde han, „nu kaster jeg en Sten ned.“

Vi spidsede Øren Dødsstilhed!!

„Har Du ikke hørt Noget?“

„Nej!“

„Det er nok en net Plads, vi have valgt os — Afgrunden maa jo være sine hundrede Favnedyb.“

„Prøv engang endnu!“

Swiatecki fandt en større Sten og kastede den ned.

Samme Stilhed.

„Er vi da ved Verdens Ende?“ udbrød Swiatecki.

„Vorherre maa vide det; vi maa blive siddende her til imorgen.“

Vi blev da siddende. Swiatecki slyngede Sten paa Sten ned, men alt forgæves. Saaledes gik Time efter Time, da jeg endelig hørte Swiatecki's Stemme:

„Wladek, Du falder da ikke i Søvn . . . har Du ingen Cigaretter?“

„Jo, Cigaretter har jeg; men Ingen af os har Tændstikker. Det er da ogsaa en forbistret Historie!“ Da Klokken vel kunde være eet, begyndte det at regne ganske fint, og rundtom rugede det tætteste Mørke. Jeg kom til den Overbevisning, at hverken Folk i Byerne eller Folk paa Landet have noget Begreb om egentlig Stillehed. Den Ro, der herskede omkring os, var gyselig. Jeg syntes, jeg kunde høre Blodet syde i mine Aarer, og mit Hjertes Banken hørte jeg ganske tydelig.

I Begyndelsen havde Stillingen en vis Interesse for mig. At sidde overskrævs paa en Klipperyg, som paa en Hest, midt i Nattens Mørke og over en gabende Afgrund var da Noget, der ikke hændte enhver Kjøbstadsboer — men snart kom jeg til at fryse, og saa gav Swiatecki sig ovenikjøbet til at filosofere:

„Hvad er Livet? Livet er det rene Vanvid. Man taler om Kunsten! Kunsten! Gaa Fanden i Vold med Kunsten, den er bare Efteraben af Naturen og noget slemt Jux forresten. Jeg har været to Gange paa Salonen. Der blev sendt saadan en Masse Billeder ind, at man af Lærredet kunde lave Halmsække til alle Jøder i Verden, og hvad var det saa for Billeder? Den usleste Leflen for Kræmmernes Sanser, kun beregnet paa at skaffe Pungen eller Maven fyldt — ja, en ligefrem Pro-

stitution for Kunsten! Ikke det ringeste Spor af Kunst kunde man faae Kig paa der; thi heldigvis findes der ingen sand Kunst i Verden — der gives blot en Natur. Det kan være, at Naturen duer noget; men forresten mener jeg, at ogsaa Naturen er Vanvid . . . Det Bedste, man kunde gjøre, var at springe ned her og faae Ende paa Livet. Jeg vilde gjøre det, hvis jeg havde noget Brændevin, men da jeg ikke har det, lader jeg være; thi jeg har svoret paa, at jeg ikke vil gaa ædru over i den anden Verden.“

Jeg var vant til Swiatecki's Vaas; men der, i Stilheden, Vildnisset, Kulden og Mørket, blev ogsaa jeg alvorlig stemt ved hans Tale. Omsider hørte han Gudskelov op med at vrøvle, rettede sig, slyngede endnu et Par Stene ned, gjentog nogle Gange „Intet at høre“, og saa tav vi i stive tre Timer.

Det tegnede til, at Morgenen var i Frembrud, da vi pludselig hørte Fugleskrig og Vingeslag over vore Hoveder.

Det var endnu saa mørkt, at man ikke kunde skjelne Noget; men jeg var vis paa, at det var Ørne, der kredsede over Afgrunden: oppe i Mørket lød deres „kræ—kræ“ stærkere og stærkere. Den megen Skrigen, som om hele Legioner af Ørne fløj forbi, undrede mig; men det var jo altid et Varsel om Dagens Komme.

Noget efter skimtede jeg virkelig mine Hænder, der klamrede sig til Klippen, og derpaa dukkede Omridset af Swiatecki's Ryg op som en sort Silhouet paa en mørk Baggrund af ubestemt Farve, som efterhaanden blev lysere. Lidt efter lidt bredte der sig over Klippen og Swiatecki's Ryg en vidunderlig Farvetone lig mat Sølv, mættende Mørket, som om dette indsugede det flydende Sølvagtige og blandedes med det, til det Sorte flød over i Graat og det Graa i Perlehvidt. Samtidig fornam jeg en Fugtighed, der slog sig for Brystet; ikke blot Klippen, men ogsaa Luften syntes at være fugtig. Med hvert Minut blev det lysere. Jeg saae mig om og søgte at indprente disse Overgange i min Hukommelse, ja, i Tankerne var jeg allerede ved at male dem, da jeg pludselig blev afbrudt ved, at Swiatecki raabte:

„Uf! Hvor det er idiotisk!“

Hans Skuldre forsvandt for mine Øjne.

„Swiatecki!“ skreg jeg. „Hvad bestiller Du?“

„Skraal ikke op; men se Dig for!“

Jeg bøjede mig frem og kigede ud . . . Jeg sad paa en stejl Klippeskrænt; men kun halvanden Alen lavere bredte sig en flad, grøn Eng, hvis frodige Græs havde dæmpet Lyden af de nedkastede Stene. Noget borte saaes en Vej, paa hvilken nogle Krager, mine formentlige Ørne, spankede om. Vi behøvede blot at strække Be-

nene ned fra Klippekannten for i Ro og Mag at kunne begive os hjem.

Og saa havde vi siddet hele Natten paa Klippen med klaprende Tænder!

Gud veed hvorfor; men netop som vi i Atelieret ventede Værtens Besøg, randt denne Begivenhed, der havde fundet Sted for halvandet Aar siden, mig saa levende i Hu, som om den kun var et Døgn gammel.

Erindringen derom hævede strax mit Mod, og jeg sagde til Swiatecki:

„Du, Antek, dengang troede vi ogsaa, at vi sad over en Afgrund, skjøndt der laa en flad Eng lige under vore Fødder. Noget Saadant kunde jo godt vederfares os nu. Vel ere vi fattige som Kirkerotter, og Værten vil smide os ud; men det kan jo Altsammen forandre sig. Naar vi da maaske blive overøste med Hæder og Guld . . .“

Swiatecki sad just paa Halmsækken og trak Støvler paa, medens han brummede, at Livet bestod i at trække Støvler paa om Morgen og trække dem af igjen om Aftenen, at kun den, der havde Mod til at hænge sig, var en fornuftig Mand, og at Grunden til, at han ikke havde gjort det for længe siden, netop laa i, at han var et uforbederligt Fæ og en jammerlig Kujon.

Mit optimistiske Udbrud forstyrrede ham i hans

Betragtninger, og han vendte sine klare Øjne mod mig og sagde:

„Ja, Du har jo ogsaa god Grund til at glæde Dig. Igaar jog den gamle Suslowski Dig ud af sit Hus og ud af sin Datters Hjerte, og idag smider Værten her Dig paa Porten.“

Desværre havde Swiatecki Ret. Endnu tre Dage før var jeg forlovet med Kazia *) Suslowska; men Tirsdag Morgen — nej, bi lidt! — jo, Tirsdag Morgen fik jeg følgende Brev fra hendes Fader:

„Højstærede!

Vor Datter har givet efter for sine Forældres Overtalelser og samtykket i at hæve en Forbindelse, der vilde blive en Ulykke for hende. Hun kunde vel altid søge Tilflugt i sin Moders Favn og under sin Faders Tag; men det tilkom netop os, hendes Forældre, at forebygge noget Saadant. Det er ikke saa meget Deres økonomiske Forhold som Deres letsindige Karakter, den, De trods al Deres Omhu ikke helt har kunnet skjule for os, der nøder os og vor Datter til at tage det givne Løfte tilbage og for Fremtiden frabede os ethvert Besøg fra Deres Side. Dette skal dog

*) Diminutiv af Kasimira.

ikke medføre nogen Forandring i vort Venskab for Dem.

Med megen Agtelse

Heliodor Suslowski,

fhv. Præsident i den fhv. Finanskommission
for Kongeriget Polen.“

Saaledes lød Brevet . . .

At mine økonomiske Forhold ikke ere en Snus værd, skal jeg villig indrømme; men jeg fatter virkelig ikke, hvad den pathetiske Gorilla kan have at udsætte paa min Karakter.

Kazia's Hoved minder om Typerne under Direktoriets, og hun vilde tage sig glimrende ud med en Frisure fra den Tid. Jeg prøvede engang paa at faae hende til at sætte sit Haar paa den Maade; men hun vilde ikke. Hun har ikke Sans for saadant Noget. Hendes Ansigtssfarve er derimod saa varm, at den kunde være malet af Fortuny.

Derfor var jeg ogsaa knusende forelsket i hende og gik hele Dagen, efterat jeg havde faaet Suslowski's Brev, rundt som et forstyrret Menneske. Først den næste Dag igjen, henimod Aften, blev jeg lettere om Hjertet, og jeg sagde til mig selv: naa, ja, saa bliver der ikke Noget af det! Hvad der bidrog mest til at gjøre Slaget mindre føleligt for mig, var den Omstændighed, at jeg havde Hovedet fuldt af Salonen og mine Jøder.

Jeg var aldeles overbevist om, at det var et smukt Billede, skjøndt Swiatecki spaaede mig, at man ikke engang vilde give det Plads i Salonens Forstue. Allerede for et Aar siden havde jeg begyndt at male paa det, og det gik saaledes til:

Da jeg en Aften gik mig en Tur ved Weichselflodens Bred, fik jeg Øje paa en med Æbler ladet Tømmerflaade, der var gaaet op i Sammenføjningerne og skilt ad. Gadedrengene fiskede Æblerne op af Vandet; men paa Bredden sad en hel Jødefamilie, nedsunken i saa dyb Fortvivlelse, at de slet ikke mere jamrede sig, men bare vred deres Hænder og stirrede ned i Vandet som Billedstøtter. Der sad en gammel Jøde, en rigtig Tiggerpatriark, og en gammel Jødinde, en jødisk Yngling med en Kæmpekrop som en Makkabæer og en ung Pige med Ansigtet fuldt af Fregner, men med en ualmindelig karakteristisk Næse og dito Mund, samt to smaa Jødeunger. Det var ved Solnedgang, og Floden laa i det prægtigste kobberrøde Lys, medens Træerne ovre paa Øerne ved den anden Bred vare helt indhyllede i Purpur — men i Baggrunden bredte Flodlejet sig i Rødt, Ultramarin og Staalgraat, der atter gled over i Purpur og Violet. Synet var saa skjønt, Farve- nuancerne saa vidunderlige og ubeskrivelige, og rundtom var det stille, klart og fredeligt. Der var en saa melankolsk Stemning over det Hele, at

man formelig kunde have givet sig til at tudskraale, og den sørgende Gruppe sad, som om de Allesammen havde staaet Model fra Barnsben af.

Som et Lyn slog det ned i mig: her er et Billede for dig!

Malerkassen havde jeg med — jeg gaaer aldrig ud uden den — og jeg gav mig til at tage en Skizze, efterat jeg først havde raabt til Jøderne:

„Bliv siddende saaledes, rør Jer ikke af Pletten — hver af Jer skal faae en Rubel, inden det bliver mørkt.“

Jøderne opfattede strax Situationen og sad, som om de vare fastgroede. Imedens sprang Gadedrengene op af Vandet og begyndte at gjøre Sjov bag min Ryg; men da jeg tiltalte dem i deres egen Jargon, holdt de Mund, ja, lod endog-saa være med at kaste Savspaaner paa Jøderne, for ikke at forstyrre mig i mit Arbejde.

Paa engang begyndte min Gruppe imidlertid at komme i godt Humør.

„Naada! Vil I sørge, Jøder!“ raabte jeg; men den Gamle svarede:

„Undskyld, Hr. Maler; men hvorfor skulle vi sørge, naar De har lovet hver af os en Rubel? Lad den sørge, som ikke kan fortjene Noget!“

Tilsidst maatte jeg true dem med, at jeg ikke vilde betale dem.

To Aftener itræk tog jeg Skizzer, og saa stod de for mig i mit Atelier i et Par Maaneder. Mit Billede er godt, hvad Swiatecki saa end siger, for det er ikke koldt i Farven, det er sandt og naturligt, og selv den unge Jødindes Fregner har jeg taget med. Ansigterne kunde maaske være smukkere, men hverken paalideligere eller mere karakteristiske.

Saa optaget var jeg af mit Billede, at Tabet af Kazia faldt mig lettere. Da Swiatecki mindede mig derom, var det for mig, som om det allerede var en gammel Historie. Imidlertid havde Swiatecki trukket den anden Støvle paa, og jeg gav mig ilag med Samovaren.

Den gamle Antonia, som Swiatecki i et Aar forgjæves havde søgt at overtale til at hænge sig, kom med Hvedebrødet, og vi satte os til at drikke The.

„Hvorfor er Du saa lystig idag?“ spurgte Swiatecki barsk.

„Hvor veed jeg det! Du skal se, der hænder os noget Overordentligt!“

I samme Nu knirkede Trappen, som førte op til vort Atelier.

„Værten! Det er vel det Overordentlige,“ sagde Swiatecki.

Han skyllede den hede The i sig, saa han fik Vand i Øjnene, skjulte sig bag vore Atelierkostumer og sagde fra sit Smuthul stakaandet:

„Hør, Kjære — han synes saa godt om Dig, tal Du med ham!“

„Jamen Dig kan han jo slet ikke undvære!“ svarede jeg, idet jeg ligeledes forsvandt bag Kostumerne, „Du maa tale med ham!“

Døren blev lukket op, og ind traadte ikke Værten, men Portneren i det Hus, hvor Suslow-ski's boede.

Vi forlod skyndsomst vort Skjul.

„Her er et Brev til Dem,“ sagde Portneren.

Jeg snappede Brevet. Ved Hermes! Det var fra Kazia! Jeg rev Konvoluten op og læste Følgende:

„Jeg er vis paa, at mine Forældre ville tilgive os. Kom strax, og bryd Dem ikke om, at det er saa tidlig. Vi ere lige komne hjem fra Parken, hvor vi drak Brønd.

K.“

Rigtignok vidste jeg ikke, hvad hendes Forældre egentlig havde at tilgive mig; men af lutter Forbauselse fik jeg ikke Tid til at tænke derover.

Først efter en Stunds Forløb rakte jeg Swiatecki Brevet og sagde til Portneren:

„Siig til Frøkenen, min brave Ven, at jeg skal være der lige paa Øjeblikket . . . vent lidt . . . jeg har ingen Smaapenge; men der er tre Rubler

(de sidste!), faae dem vexlede, behold en Rubel, og bring mig Resten tilbage!“

I Parenthes bemærket tog Uhyret de tre Rubler og blev borte med det Samme. Slynglen vidste godt, at jeg ikke vilde gjøre Skandale i Suslowski's Hus, og saa benyttede han sig frækt af Lejligheden.

„Hvad mener Du om det Brev?“ spurgte jeg Swiatecki.

„Ingenting. Den er let at lokke, som gjerne vil hoppe!“

Jeg havde for travlt med at klæde mig paa til at give Swiatecki Svar paa Tiltale.

II.

Allerede et Kvarter efter ringede jeg paa hos Suslowski's.

Kazia lukkede selv op og saa umaadelig sød ud. Varmen efter Søvnens og den Morgenfriskhed, som hun havde ført med fra Parken i sin matblaa Kjoles Folder, straaede i hendes Ansigt. I Skynningen havde hun, da hun tog Hatten af, faaet Haaret bragt lidt i Uorden, og hendes Ansigt, hendes Øjne, hendes fugtige Mund, alt var lutter Smil: det var Morgenens i egen Person. Jeg greb hendes Hænder og bedækkede dem med Kys,

lige til Albuen; men hun bøjede sig hen til mit Øre og spurgte:

„Er man stadig forelsket?“

Derpaa tog hun mig ved Haanden og førte mig ind for sine Forældres Aasyn. Den gamle Suslowski havde en Mine som en Romer, der var ved at sende sit eneste Barn i Døden *pro patria*, og Moderen lod sine Taarer rinde ned i Kaffen; thi de sad netop ved Frokosten. Da de fik Øje paa os, rejste de sig imidlertid, og Papa Suslowski sagde:

„Fornuft og Pligt byde mig egentlig at sige: Nej! — men Faderhjertet kræver ogsaa sin Ret — er det svagt handlet, maa Gud dømme mig!“

Og saa hævede han Blikket mod Himlen som for at vise, at han var rede til at kile paa Forsvarstalen, om den himmelske Domstol skulde vise sig tilbøjelig til strax at optage Forhør. Jeg har i hele mit Liv ikke seet Noget saa romersk — det skulde da være den Salami og Makkaroni, der falbydes paa Korso'en. Stemningen var saa højtidelig, at selv en Flodhest vilde være bristet af Rørelse; men endnu mere gribende blev det dog, da Fru Suslowska løftede sine Hænder og hulkende sagde:

„Mine Børn! Skulde det nogensinde gaa Eder galt i Livet, saa søg Tilflugt her — her!“

Og hun pegede paa sin Barm.

Jo, Godmorgen! Det Tilflugtssted skulde jeg dog ikke have noget af! Havde det været Kazia, der tilbød mig det, var det naturligvis en helt anden Sag. Alligevel var jeg forbauset over Suslowski'ernes Venlighed, og mit Hjerte svulmede af Taknemlighed. Jeg drak af lutter Rørelse saa megen Kaffe, at Suslowski tilsidst kastede ængstelige Blikke til Kaffekanden og Fløden. Kazia blev ved at skjænke for mig, og jeg prøvede imedens paa at komme til at trykke hendes Fod under Bordtæppet. Men stadigvæk rystede hun paa Hovedet og trak den til sig med et saa skjelmsk Smil, at jeg var lige ved at gaa ud af mit gode Skind.

I henved halvanden Time blev jeg siddende der; men omsider maatte jeg gaa; thi i mit Atelier ventede Bobus paa mig for at faae sin Tegnetime, for hvilken han plejede at lønne mig med et vaabenprydet Visitkort. Forresten er Størstedelen af de Kort bleven borte for mig. Kazia og hendes Moder fulgte mig ud i Forværelset, hvad der var mig en Streg i Regningen, da jeg hellere vilde have været et Øjeblik alene med Kazia. Det er dog en dejlig Mund, den Pige har! . . .

Jeg skød Gjenvej gennem Parken. Mange Brøndgjæster vare paa Hjemvejen, og jeg lagde Mærke til, at Alle standsede ved Synet af mig, og at mit Navn blev hvisket rundtomkring: „Ma-

górski! Magórski! Det er ham!“ Frøkener i lette Kjoler af alle mulige Farver, der lod ane de skønneste Former, sendte mig brændende Blikke. I Djævlens Skind og Ben, var jeg da saa berømt, eller hvad skulde det betyde — jeg forstod det ikke. Den samme Historie gjentog sig paa Resten af Vejen. Paa Trappegangen mødte jeg Værten. Død og Pine, Huslejen!

Men Værten nærmede sig og sagde:

„Kjære Hr. Magórski! Selv om jeg undertiden har været noget paatrængende, saa maa De dog vide, at jeg nærer . . . ja, kort og godt, tillader De?“

Med disse Ord faldt han mig om Halsen og omfavnede mig. Aha! Nu var jeg med! Swiatecki havde naturligvis fortalt ham, at jeg skulde giftes, og saa indbildte han sig formodentlig, at jeg fra nu af vilde betale min Husleje regelmæssig. Naa, for mig gjerne! Lad ham bare rende med den!

Jeg skyndte mig op og hørte Spektakel i Ate-lieret. Da jeg aabnede Døren, fandt jeg det i en Taage af Tobaksrøg. Der var Julek Rzyński, Wach Poterkiewicz, Franek Cepkowski, den gamle Studecki, Karminski og Wojtek Michalak. De vimsede om derinde sammen med Bobus; men ikke saasnart fik de Øje paa mig, før de omringede mig og opløftede et Ramaskrig:

„Til Lykke! Til Lykke! Til Lykke!“

„Han skal bæres i Triumf!“

Og saa greb de mig, løftede mig op paa deres Skuldre og marscherede rundt med mig en Stund, medens de hylede som en Flok Brøleaber. Da jeg endelig slap ned paa Gulvet igjen, takkede jeg dem varmt og indbød dem Allesammen til mit Bryllup, først og fremmest dog Swiatecki, som jeg vilde have til Brudesvend.

Swiatecki slog Hænderne sammen og sagde:

„Den Grønskolling troer, at vi gratulere ham til hans Bryllup!“

„Ja, hvad er det da, I gratulere mig til?“

„Hvad? Veed Du det ikke?“ spurgte de Alle paa engang.

„Nej, jeg veed ikke — hvad er det, for Fanden?“

„Kom med *Dragen*! Giv ham Morgennummeret af *Dragen*!“ raabte Wach Poterkiewicz.

De rakte mig Morgennummeret af *Dragen* og skreg i Munden paa hverandre: „Se efter mellem Telegrammerne!“ Jeg lod Blikket løbe ned ad Spalterne og læste:

Privattelegram til *Dragen*. Magórski's Billede „Jøder ved Babylons Floder“ har paa Salonen faaet den store Guldmedaille. Kritiken kan ikke finde Ord nok til at udtrykke sin Beundring for Mesterens Geni. Albert Wolff kalder Billedet for

en Aaabenbaring. Baron Hirsch har budt 15,000 Francs for det.

Ih, Du Store! Jeg var saa betuttet, at jeg ikke kunde sige et Muk. Jeg vidste, at Billedet var godt; men om et saadant Held havde jeg ikke drømt. Nummeret af *Dragen* gled mig ud af Hænderne. Man tog det op og læste endnu følgende Kommentarer for mig:

For det Første: Vi have af Mesterens egen Mund erfaret, at han agter at udstille Maleriet her i Byen.

For det Andet: Paa Forespørgsel fra Viceformanden for Kunstforeningen, om han vilde udstille sit Mesterværk i Warschau, svarede han: „Jeg vil hellere give Kjøberne i Paris Afslag end undlade at udstille det i Warschau.“ Vi haabe, at vore Efterkommere (med Guds Hjælp dog først om mange Aar) maa læse disse Ord paa Mesterens Grav.

For det Tredie: Mesterens Moder var syg og sengeliggende, da Efterretningen blev overbragt hende. For det Fjerde: I det Øjeblik, da Bladet gaaer i Pressen, erfare vi, at Mesterens Moder allerede er i Bedring. For det Femte: Mesteren har fra alle Europas Hovedstæder faaet Opfordringer om at udstille sit Billede.

Under Vægten af disse kolossale Løgne kom jeg atter til mig selv. Ostrzynski, Redaktør af

Dragen og tillige forhenværende Medbejler til Kazia's Haand, maatte være bleven forrykt; thi dette her var dog for grovt. Naturligvis vilde jeg udstille mit Billede i Warschau; men 1, havde jeg ikke sagt et Ord derom til noget Menneske; 2, havde Kunstforeningens Viceformand ikke sendt mig nogen Forespørgsel; 3, havde jeg følgelig heller ikke givet ham noget Svar; 4, var min Moder død for ni Aar siden; 5, havde jeg ikke fra nogen Side faaet nogensomhelst Opfordring om at udstille mit Billede.

Ja, hvad der var værre endnu: det faldt mig ind, at Telegrammet maaske ikke var en Smule mere troværdigt end disse fem Meddelelser. Ostrzynski, der, uagtet han havde Forældrene paa sin Side, for et halvt Aar siden havde faaet en Kurv af Kazia, vilde maaske med Forsæt gjøre mig latterlig; men var det Tilfældet, skulde han „bøde derfor med sit Hoved eller saa“, som det hedder i en Operalibretto! Kammeraterne beroligede mig imidlertid ved Forsikringer om, at Telegrammet maatte være sandt, selv om Biomstændighederne vare opdigtede. Kort efter traadte desuden Stach Klosowicz ind med Morgennummeret af *Pol*. I *Pol* stod det samme Telegram, og jeg aandede op igjen.

Nu begyndte man for Alvor at lykønske mig. Den gamle Studecki, en honningsød Skumler, trykkede min Haand og sagde:

„Du gode Gud! Har jeg ikke altid troet paa Hr. Kollegaens Geni . . . (jeg skal love for det, eftersom han stadig kaldte mig for et Øg) . . . men . . . Du gode Gud! . . . maaske synes Hr. Kollegaen ikke om, at saadan en Fusker som jeg kalder ham Kollega? Hr. Kollegaen maa undskylde; men . . . Du gode Gud! . . . det er gammel Vane . . .“

I mit stille Sind ønskede jeg ham hen, hvor Peberet groer; men jeg fik ikke Tid til at svare; thi samtidig trak Karminski mig til Side og sagde med dæmpet Røst, dog saaledes, at Alle kunde høre det:

„De trænger maaske til Penge, Kollega? Siig saa bare til, for saa kunde jeg . . .“

Karminski er bekjendt mellem os for sin Tjenstvillighed. I Ny og Næ siger han til En eller Anden: „Skulde De trænge til Penge, Kollega, saa kunde maaske jeg . . . Farvel!“ Denne Gang havde han imidlertid virkelig Penge. Jeg svarede ham, at hvis jeg ikke kunde opdrive Kontanter andetsteds, skulde jeg henvende mig til ham. Til sidst nærmede Swiatecki sig, og jeg kunde se, at han var rørt; men han vilde ikke være ved det og sagde mut:

„Skjøndt jeg indseer, at Du vil blive saa rig som en Jøde, vil jeg dog gratulere Dig.“

„Skjøndt jeg forudseer, at Du vil blive dummere

og dummere, vil jeg dog takke Dig," svarede jeg, og vi omfavnede hjertelig hinanden.

Wach Poterkiewicz slog paa, at han var bleven tør i Halsen. Jeg selv ejede ikke en Hvid; men Swiatecki havde endnu to Rubler, og de Andre gav ogsaa deres Bidrag, saa vi kunde faae Punsch. Min Skaal blev drukken, jeg blev paanybaaren i Triumf, og da jeg fortalte, at Suslowski's og jeg igjen vare fuldstændig forsonede, blev ogsaa Kazia's Skaal drukken. Saa kom imidlertid Swiatecki hen til mig og sagde:

„Kan Du da ikke begribe, dit Fæhovede, at Kazia har læst Telegrammet, inden hun skrev det Brev til Dig?“

Au! Det havde jeg ikke tænkt paa! Lige saa lyse mine Udsigter vare paa den ene Side, lige saa mørke blev de nu paa den anden. Af den gamle Suslowski kunde man vente sig Alt; men skulde Kazia virkelig være saadan en dreven Hyklerske? Det var unægtelig ikke saa umuligt, at hun havde seet Telegrammet om Morgenens i Parken og først bagefter skrevet mig til.

Jeg spekulerede strax paa at løbe hen til Suslowski's for at skaffe mig Vished; men jeg kunde jo ikke lade mit Selskab i Stikken. Nu indfandt ovenikjøbet Ostrzynski sig, elegant paaklædt, kold, overlegen og, som sædvanlig, med Handsker paa. Snuheden lyste ham ud af Øjnene; thi ham lod

man nok være med at føre bag Lyset. Allerede i Døren gav han sig til at vinke nedladende med sin Stok og sagde:

„Jeg gratulerer, Mester, ogsaa jeg gratulerer.“

Dette „jeg“ sagde han med et Eftertryk, som om en Gratulation fra ham betød Mere end fra noget andet Menneske. Naa, det gjorde den maaske ogsaa.

„Hvad er det for nogle Løgne, Du har opvarmet med,“ udbrød jeg, „alt det Sludder har jeg først seet i *Dragen*.“

„Ja, hvad rager det mig,“ svarede Ostrzynski.

„Jeg har ikke sagt et levende Ord om, at jeg vilde udstille mit Billede.“

„Vel; men saa siger Du det nu,“ bemærkede han flegmatisk.

„Hans Moder er slet ikke i Live, saa hun kunde følgelig ikke blive syg,“ raabte Wojtek Michalak.

„Det vedrører ikke mig,“ tog Ostrzynski værdig til Gjenmæle, medens han trak den anden Handske af.

„Er ialfald Telegrammet ægte?“

„Selvfølgelig.“

Det beroligede mig, og af Taknemlighed skjenkede jeg ham et Glas Punsch. Han nippede til det og sagde:

„Først paa dit Vel, og dernæst paa, Du veed nok, hvis Vel! Jeg gratulerer dobbelt.“

„Hvoraf veed Du det?“

Ostrzynski trak paa Skuldrene.

„Suslowski var oppe paa Redaktionen inden Otte.“

Swiatecki begyndte at brumme Noget om Rakkerpak i Almindelighed, og jeg kunde ikke holde mig i Skindet længere, men greb min Hat. Ostrzynski gik samtidig med mig; men jeg løb fra ham undervejs, og efter et Par Minutters Forløb ringede jeg paa hos Suslowski's for anden Gang. Atter lukkede Kazia op, da Forældrene ikke vare hjemme.

„Kazia,“ sagde jeg alvorlig, „havde Du seet Telegrammet?“

„Ja, jeg havde,“ svarede hun rolig.

„Ak, men saa, Kazia . . .“

„Min egen Ven, Du kan da ikke være vred paa mine Forældre derfor. De maatte dog have en rimelig Grund til at give Kjøb?“

„Naa, men Du selv, Kazia . . .“

„Jeg benyttede mig af Lejligheden . . . Det vil Du da vel ikke bebrejde mig, Wladek?“

Det klarede op for mig, og jeg syntes, at Kazia havde fuldstændig Ret. Ja, hvorfor var jeg i Grunden rendt herhen som en anden Nar! Imedens nærmede Kazia sig og lagde Hovedet op til

min Arm. Jeg tog hende om Livet, og hun bøjede sit Ansigt ind mod min Skulder, stak sin lille Kirsebærmund frem og hviskede:

„Nej, Du maa ikke, Wladek! Du maa ikke! ... Vent, til vi ere gifte!“

Som Følge af denne Anmodning trykkede jeg mine Læber mod hendes og lod dem blive der, saalænge jeg paa nogen Maade kunde holde Vejret.

Hendes Øjne tilsløredes, og hun holdt Haanden for dem og sagde:

„Jeg bad Dig dog saa indstændig om at lade være.“

Denne Bebrejdelse og hendes Blik rørte mig saa stærkt, at jeg kyssede hende endnu engang. Naar man elsker En, har man naturligvis mere Lyst til at kysse end f. Ex. til at banke Vedkommende. Og jeg elskede Kazia saa varmt og grænseløst, for hele Livet, ja, til Døden og udover den. Hende og ingen Anden skulde det være, det var svoret!

Kazia udtalte med dæmpet Stemme en Frygt for, at jeg vilde miste al Agtelse for hende. „Det søde Væsen! Hvad er det dog for Taabeligheder, hun kommer med!“ Jeg beroligede hende, saa godt jeg kunde, og vi begyndte at snakke alvorlig om Tingene. Vi blev enige om, at jeg ikke skulde lade mig mærke med Noget, hvis Suslow-

ski's sagde, at de først senere havde læst Telegrammet, og saa tog jeg Afsked og lovede at komme igjen om Aftenen. Jeg ilede hen paa Kunstforeningens Kontor; thi gennem det kunde jeg lettest sætte mig i Forbindelse med Salonens Sekretariat.

III.

Jeg afsendte et Telegram med Underretning om, at jeg var tilfreds med den Pris, som Baron Hirsch havde budt for Billedet, men at jeg dog maatte forbeholde mig Ret til at udstille det i Warschau osv. Uden Indvendinger forstrakte Kunstforeningens Bestyrelse mig med Penge til at bestride Telegrammet og andre Udgifter, saa det gik Altsammen glat. *Dragen* og *Pol* bragte min Biografi, der forresten var Lyv fra Ende til anden; men „hvad ragede det mig“, som Ostrzynski siger. Desuden fik jeg fra to illustrerede Ugeblade Anmodning om at maatte bringe mit Portræt og en Gjengivelse af mit Billede. Hillemand! Det trak nok op til Guldregn!

IV.

Da der var gaaet en Uge, fik jeg Forskud fra Baron Hirsch. Resten skulde udbetales mig, naar Billedet overleveredes ham; men foreløbig tilstilledes der mig gennem Handelsbanken femtusind Francs i lutter Louisdorer. Saa meget Guld havde jeg aldrig før seet, og jeg vendte hjem, belæsset som et Pakæsel . . .

I Atelieret havde Kammeraterne samlet sig. Jeg smed mine Louisdorer paa Gulvet, og da jeg hidtil ikke havde prøvet at vælte mig i Guld, gjorde jeg det nu. Efter mig tog Swiatecki sig en Væltetur. Da Værten traadte ind, troede han, at vi havde mistet Forstanden. Vi morede os kannibalsk!

V.

En Dag fortalte Ostrzynski mig, at han var glad over, at Kazia havde givet ham Kurven, da der nu aabnede sig Udsigter for ham, som jeg ikke kunde gjøre mig noget Begreb om.

Det glædede mig, det vil sige, det var mig saa revnende ligegyldigt; jeg vidste jo godt, at

han nok skulde vide at hjælpe sig. Da han bejlede til Kazia, fik han hendes Forældre paa sin Side, ja, Papa Suslowski havde Ostrzynski endogsaa i den Grad Krammet paa, at denne Romer i hans Nærværelse tabte sin stoiske Ro, medens Kazia lige fra første Færd af ikke kunde udstaa ham. Det maatte være ubevidst Antipathi; thi jeg er sikker paa, at hun i og for sig ikke havde Noget mod de Egenskaber hos ham, som vakte Anstød hos mig og Alle, der kjendte ham nærmere.

Han er et mærkeligt Menneske, eller rettere en mærkelig Literat.

Ikke blot hos os, men overhovedet i alle store Byer, hvor Literatur og Kunst trives, støder man paa Mennesker, som uvilkaarlig fremkalde et Spørgsmaal om, hvori deres Autoritet egentlig stikker. Til denne Kategori hører min Ven, Redaktøren af *Dragen*. Det er næsten utroligt, at hele Hemmeligheden ved hans Væsen og Væren bestaaer i Ringeagt for og Ignoreren af unge Talenter, særlig unge Forfattere; men sandt er det. Han lever ligefrem af at se Saadanne over Hovedet og behandler dem som en Mand med Livserfaring, hvis Aandsnærværelse og store Snuhed gjør det til en smal Sag for ham at distancere dem i Selskabslivet.

Man skulde blot se, med hvilken ironisk Nedladenhed han ved Konferencer, paa Künstler- og

Forfattermøder eller ved Festmiddage optræder overfor Mennesker, der have ydet ti Gange Mere end han, og hvor han ved sin Logik og Snarraadighed stopper Munden paa dem og paa-tvinger dem sin literære Autoritet.

Hver Gang Swiatecki kommer til at tænke derpaa, raaber han paa et Brædt, for at han kan slaa Hovedet ned i Maven paa den Karl; men mig undrer hans Overlegenhed ikke. Virkelig begavede Mennesker ere ofte kejtede og undseelige og mangle Aandsnærværelse . . . paa det sande Talent voxer Vingerne først i Ensomheden, hvor Ostrzynski formodentlig vil foretrække at tage sig en Lur, da han der absolut ikke har Noget, han skal have sagt.

Man maa trøste sig med, at Fremtiden vil raade Bod paa den uretfærdige Fordeling af Rollerne og give Enhver den Rang, der tilkommer ham. Ostrzynski er meget for klog til ikke selv at være paa det Rene hermed; men det tager han sig let, da han er tilfreds med indtil Videre at nyde større Anseelse og besidde mere Indflydelse end nogen Anden.

Vi Malere staa ham endda mindst ivejen. Undertiden gjør han ogsaa Reklame for begavede Forfattere, dog kun, naar Konkurrencen mellem *Dragen* og *Pol* nøder ham dertil. Iøvrigt er han en god Kammerat og en behagelig Selskabsbroder,

og jeg kan for den Sags Skyld ogsaa ganske godt lide ham; men . . .

Aa, han kan rejse og ryge, kan han!

VI.

Det ender saamænd med, at jeg smækker Døren i for Næsen af dem!

Sikken en Komædie de opføre overfor mig! Lige siden jeg er bleven rig og berømt, har Suslowski til min Overraskelse lagt sig efter at vise mig den dybeste Foragt.

Han og Konen og deres ganske Familie behandle mig med en isnende Kulde.

Strax den første Aften erklærede Suslowski, at hvis jeg troede, at min nye Stilling havde havt den fjerneste Indflydelse paa deres Handlemaade, eller svævede i den Vildfarelse, at jeg viste dem en Naade, saa kunde deres eneste Barn, for hvis Lykke de dog vare rede til at gjøre Meget, umulig forlange af dem, at de skulde ofre deres Meneskeværdighed. Moderen tilføjede, at hendes Datter ialfald vidste, hvor hun kunde søge Tilflugt. Den brave Kazia har ofte taget mig i Forsvar med stor Heflighed; men de ligge paa Lur efter hvert eneste Ord, jeg siger. Ikke saasnart aabner jeg min Mund, før Suslowski bider sig i

Læben, seer paa sin Kone og nikker, som om han vilde sige: „Tænkte jeg ikke nok, at det vilde blive Enden!“ Saadan piner man mig fra Morgen til Aften.

Men det er lutter Forstillelse Altsammen, for at trække Nettet tættere sammen om mig. Det er i Grunden bare mine femtentusind Francs, de ere slikne efter. De og jeg have lige travlt med at faae Fingre i dem, men af forskellige Grunde.

Det er paa Tide at faae den Sag bragt i Orden.

Jeg begynder allerede at synes, at jeg har begaaet en Forbrydelse ved at kapre en Guldmedaille og 15,000 Francs for Maleriet.

VII.

Dagen, da Forlovelsen skulde finde Sted, nærmede sig.

Jeg købte en prægtig Ring i Ludvig den Femtendes Stil; men den faldt hverken i Suslowski's eller i Kazia's Smag, saasom Ingen i den Familie har Begreb om, hvad der er smukt.

Jeg faaer et ordentligt Mas med at pille alle de spidsborgerlige Anskuelser ud af Kazia og lære hende at se kunstnerisk paa Tingene; men da Pigen elsker mig, vil det nok lykkes.

Til min Forlovelse havde jeg for mit Vedkommende kun indbudt Swiatecki. Jeg sled i det for at faae ham til forinden at gjøre en Visit hos Suslowski's; men han forsikrede, at selv om han var et baade i fysisk og moralsk Henseende forfaldent Subjekt, var han dog ikke sunken saa dybt, at det kunde falde ham ind at gjøre Visiter. Der var intet Udkomme med ham.

For en Sikkerheds Skyld forberedte jeg Suslowski paa, at min Ven var en stor Særling, men forresten en genial Maler og det bedste Menneske i Verden.

Da Suslowski hørte, at min Ven malede alle Slags Lig, rynkede han Panden og erklærede, at han hidtil kun havde havt med ordentlige Mennesker at bestille, at hele hans Embedsbane var uden Plet eller Lyde, og at han derfor haabede, at „Hr. Swiatecki“ vilde overholde den i et respektabelt og hæderligt Hus herskende Skik og Brug . . .

Jeg tilstaaer, at jeg nærede visse Bekymringer i saa Henseende, og allerede fra Morgenstunden af skjændtes jeg med Swiatecki. Han vilde absolut gaa derhen i lange Støvler, skjønt jeg tiggede og bad ham om at lade være.

Endelig gav han efter med den Bemærkning, at han saagu heller ikke kunde indse, hvorfor han ikke skulde gjøre sig til Nar. Skade, at hans Støvler mindede om en afrikansk Opdagelsesrej-

sendes Fodbeklædning, da de ikke vare børstede, siden Skomageren bragte dem paa Kredit. Men hvad var derved at gjøre!

Værre var det med Swiatecki's Hoved, der grangivelig lignede en skovklædt Tatrato, som en Skypompe var faret hen over. Jeg maatte imidlertid slaa mig tiltaals; thi der findes ikke den Kam i Verden, som kunde sætte Skik paa hans Haar. Derimod opnaaede jeg, at Swiatecki tog en Frakke paa istedetfor sin Hverdagsbluse. Han tog sig i den Paaklædning ud som et af sine egne Lig og hensank i Gravstemning.

Folk paa Gaden vendte sig om for at tage Maal af hans Knortekjæp og hans vældige, flossede Hat; men det var jeg saa vant til . . .

Vi ringede paa og traadte ind.

Allerede i Forværelset hørte jeg Fætter Jaczkowicz disputere om Overbefolkningen. Han drøfter altid kun dette Emne, som omfatter hele hans Visdom. Kazia saae i sin Musselinskjole ud, som om hun var omgivet af en Sky, Suslowski og hans Slægtninge vare i Spidskjole, de gamle Tanter i Silkekjoler.

Swiatecki's Indtræden vakte Opsigt, og man betragtede ham med en vis Ængstelse. Han gloede rundt i Stuen som et vildt Dyr og sagde til Suslowski, at han ikke skulde have gjort ham Ulejlighed, hvis det ikke havde været saadan, at

„Wladek vilde gifte sig eller Noget i den Retning“ . . .

Udtrykket „Noget i den Retning“ faldt ikke i god Jord. Suslowski knejsede yderst værdig og spurgte, hvad Hr. Swiatecki mente dermed. Swiatecki svarede paa sin Side, at det Hele var ham komplet ligegyldigt; men „for Wladek“ vilde han lade sig male gul og grøn, om det skulde være, især hvis han kunde gjøre Hr. Suslowski en Fornøjelse dermed . . . Min tilkommende Svigerfader sendte sin Kone, mig og Kazia et Blik, der paa engang udtrykte Forbauselse og Ærgrelse.

Heldigvis reddede jeg, med en for mig sjelden Aandsnærværelse, Situationen ved at anmode Svi-gerpapa in spe om at forestille mig for de Medlemmer af hans Familie, der endnu vare mig ubekjendte.

Præsentationen fandt Sted, og vi tog Plads.

Kazia satte sig ved Siden af mig og lagde sin Haand i min. Stuen var fuld af Gjæster; men Alle vare stive og tause og Luften tung og tryk-kende.

Fætter Jaczkowicz tog atter fat paa Overbe-folkningen, medens Swiatecki lod sit Blik flakke rundt under Bordet. I Stilheden lød Jaczkowicz's Stemme højere og højere, stadig med et sking-rende Fløjt istedetfor „sch“-Lyden, da han havde mistet en Fortand.

„Der kan deraf opstaa de skrækkeligste Følger for hele Europa,“ sagde Jaczkowicz.

„Jamen, Udvandringen . . .,“ mente En.

„Statistiken viser, at Udvandringen ikke formaaer at standse Overbefolkningen.“

Pludselig løftede Swiatecki Hovedet og saae med sine klare Øjne paa den Talende.

„Saa kunde man jo indføre kinesiske Sædvaner hos os,“ udbød han med hul Basrøst.

„Undskyld; men . . . hvilke kinesiske Sædvaner sigter De til?“

„I Kina have Forældrene Ret til at kvæle de svage Børn — vi kunde f. Ex. give Børnene Ret til at kvæle deres Forældre, naar de ikke længere ere arbejdsdygtige.“

Der havde vi Skandalen! Lynet slog ned, Sofaen stønnede under de oprørte Tanter, jeg var fortabt, og Suslowski lukkede Øjnene og mistede et Øjeblik Mælet af Forfærdelse.

Pinlig Taushed!

Endelig lød min tilkommende Svigerfaders Stemme, dirrende af Harme.

„Jeg vil da haabe, Hr. Swiatecki, at De som Kristen . . .“

„Hvorfor i al Verden skulde jeg være Kristen?“ afbrød den usalige Swiatecki ham, idet han rystede paa Hovedet.

Det var det andet Lyn; Sofaen med Tanterne

skjælvede febrilsk og var paa Nippet til at vælte. Jeg ventede, at Jorden vilde aabne sig og opsluge mig.

Der var ingen Redning mere; alt Haab var ude!

Pludselig lød Kazia's klokkerene Latter; uvilkaarlig brast ogsaa Jaczkowicz i Latter, og de smittede mig, saa jeg tilsidst maatte le med.

„Papa!“ udbrød Kazia. „Wladek har jo iforvejen sagt Dig, at Hr. Swiatecki er en Original. Det er kun hans Spøg; thi jeg veed jo godt, at Hr. Swiatecki selv har en Moder og er hende en god og kjærlig Søn.“

Den Skjelm til Pige løj ikke, men gjættede sig til, at Swiatecki havde en Moder, som han holdt inderlig meget af.

Hendes Latter og Ord gjorde Underværker. Til at bortlede Alles Opmærksomhed fra det Forefaldne hjalp desuden mægtig den Omstændighed, at en Tjener traadte ind med Vin og Kage. Det var den Portner, som havde skilt mig af med mine sidste Rubler; men nu var han i sort Kjole og fungerede som Lakaj. Han holdt Blikket stivt fæstet paa Bakken med de klirrende Glas og skred saa langsomt og forsigtig fremad, som om det var et til Randen fyldt Vandglas, han bar paa.

Jeg var ængstelig for, at han skulde tabe hele Stadsen paa Gulvet; men heldigvis gik mine bange Anelser ikke i Opfyldelse.

Glassene blev fyldte, og Forlovelsesakten begyndte . . .

En halvvoxen Kusine stillede sig op med en Porcellænstallerken, hvorpaa der laa tvende Ringe. Hendes Øjne vare lige ved at springe ud af Hovedet af Nysgjerrighed, og hele Ceremonien frydede hende i den Grad, at hun formelig gav sig til at hoppe med Tallerkenen og Ringene.

Suslowski rejste sig, og Stolene skrabede henad Gulvet, idet Alle fulgte hans Exempel.

Saa blev der stille, og jeg kunde høre en af Matronerne hviskende gjøre den Bemærkning, at hun da vilde haabe, jeg havde sørget for en „ordentlig“ Ring. Alligevel var Stemningen saa højtidelig, at Fluerne dumpede ned fra Væggene.

Suslowski tog Ordet og sagde:

„Mine Børn, modtag Eders Forældres Velsignelse!“

Kazia knælede ned og jeg med.

Guderne maa vide, hvilken Mine Swiatecki satte op ved det Syn!

Jeg turde slet ikke se paa ham, men betragtede Kazia's Musselinskjole, der dannede saadan en kjøn Plet paa det falmede røde Tæppe. Suslowski og Fru Suslowska lagde deres Hænder paa vore Hoveder, og min tilkommende Svigerfader sagde:

„Min Datter! Du har i dit Hjem havt et levende

Mønster for Øje paa, hvorledes en Hustru bør være, saa jeg behøver ikke at belære Dig om dine Pligter, som din Mand desuden nok vil vide at lære Dig, (jo, det skulde jeg mene!) . . . Men til Dem, Wladislaw, vil jeg henvende mig . . .“

Og saa fulgte en Tale, under hvilken jeg gav mig til at tælle til Hundrede og, da jeg var naaet saa vidt, begyndte forfra igjen. Her havde Suslowski Lejlighed til at udfolde sin Sjælsstorhed som Borger, som Embedsmand, som Fader og som Romer. Ordene: Barn, Forældre, Pligt, Fremtid, Velsignelse, Torne, ren Samvittighed — summede mig om Ørene som en Flok Gedehamse, satte sig fast i mit Hoved og stak mig i Nakke og Pande . . .

Jeg maatte vist have bundet mit Slips for stramt, saadan som det kvalmede for mig. Jeg hørte Fru Suslowska's Graad, der rørte mig, fordi hun i Grunden er en rar Kone, og jeg hørte Ringene klirre paa Tallerkenen, naar Kusinen af og til tog sig et lille Hop. Herre Jemini! Hvad for en Mine satte vel Swiatecki nu op!

Endelig rejste vi os, og Kusinen stak os Tallerkenen lige i Næsen. Kazia og jeg vexlede Ringe. Jeg var forlovet! — Jeg troede, at vi vare færdige; men Suslowski opfordrede mig til ogsaa at bede alle Tanterne om deres Velsignelse.

Saa gik jeg løs paa dem og kyssede deres fremstrakte fem Poter, der mindede mig om Storkefødder . . . Samtlige Tanter haabede, at jeg vilde vise mig deres Tillid værdig.

For Satan! Hvor havde de faaet den Tillid fra? Jaczkowicz omfavnede mig. Nej, det Slips maatte absolut være for stramt bundet!

Nu var Gudskelov det Værste overstaaet. Mørket faldt paa, og der blev skjænket The.

Jeg sad ved Siden af Kazia og lod, som jeg ikke saae Swiatecki. Den Bavian jog mig endnu engang en ordentlig Skræk i Livet, da han paa Spørgsmaalet, om han ønskede lidt Arak i Theen, svarede, at Arak nød han kun flaskevis. Ellers forløb Aftenen heldig.

Da vi kom ud i det Frie, trak jeg Vejret dybt; mit Slips var virkelig knyttet for stramt.

Vi gik tause ved Siden af hinanden, Swiatecki og jeg. Denne Taushed begyndte imidlertid at genere mig og blev mig tilsidst utaalelig. Jeg følte, at jeg burde sige Noget, at jeg burde snakke til Swiatecki om min Lykke, om, hvor godt det Hele var spændt af, og hvor højt jeg elskede Kazia. Men jeg kunde ikke faae Munden paa Gled! Først da vi næsten vare hjemme, sagde jeg:

„Du maa dog indrømme, at Livet er skjønt!“

Han standsede, skjævede til mig og svarede:

„Og Du er et Bløddyr!“

Den Aften blev der ikke vexlet flere Ord mellem os.

VIII.

En Uge efter Forlovelsen kom mine „Jøder“ paa Udstillingen. Maleriet blev anbragt i en Sal for sig, og der maatte betales særlig Entree for at se det. Halvdelen af Indtægten tilfaldt Kunstforeningen og den anden Halvdel mig. Fra Morgen til Aften var der Trængsel i Salen.

Jeg var der kun een Gang; thi da man saa mere paa mig end paa Maleriet, vilde jeg ikke gaa derhen tiere for ikke at ærgre mig en Gulsot paa Halsen.

Om saa mit Billede havde været et Mesterværk, som der ikke fandtes Mage til i hele Verden, vilde Publikum dog ene og alene være løbet derhen af Nysgjerrighed, ganske som det render efter en Kalv med to Hoveder eller en Hottentot, der æder levende Duer.

For Øjeblikket udfyldte jeg Hottentottens Rolle. . . Havde jeg dog bare virkelig været et Bløddyr! Men jeg er for meget Maler til ikke at ærgre mig over en saadan Tilsidesættelse af Kunsten for Personen, blot fordi denne netop er i Velten.

IX.

For tre Uger siden var der næppe en Kat, der havde Anelse om min Tilværelse, og nu faaer jeg Breve i Dusinvis, og de fleste af dem ovenikjøbet med Kjærlighedserklæringer. Af fem Breve begynde, tør jeg vædde paa, de fire med følgende Ord: „Maaske vil Du, naar Du har læst dette Brev, foragte den Kvinde, som osv.“ Nej, jeg vil ikke foragte hende, forudsat, at hun vil lade mig være i Fred. Hvis jeg ikke havde Kazia, vilde jeg maaske ikke saa ligegyldig trække paa Skulderen af alle disse Elskovstilbud.

Mest harmer det mig, at saadan en „Ubekjendt“ venter, at en Mand, der aldrig har seet hende, vil reflektere paa hendes Tilbud. Skjønne Ubekjendte, løft først Sløret; jeg maa dog se Dig, inden jeg siger Noget! Snak, jeg vil Ingenting sige, jeg har jo Kazia! . . .

Jeg har da ogsaa faaet et anonymt Brev fra en eller anden aldrende Veninde, der kalder mig for Mester og Kazia for en Gaas. „Mester! Er det en Kone for Dig?“ spørger den aldrende Veninde. „Er et saadant Valg passende for den, paa hvem hele Nationens Øje hviler? Du er Offer for en Intrigue osv.“

En løjerlig Forudsætning, finder jeg, og en endnu løjerligere Fordring, at jeg ikke skal lade

mit Hjerte, men den offentlige Mening raade for mit Giftermaal.

Stakkels Kazia staaer dem altsaa allerede ivejen!

Der gives vel større Forbrydelser end anonymt Brevskriveri; men der gives ingen større . . . ja, hvad skal jeg kalde det? . . . naa, det kan forresten være det Samme.

Dagen for mit Bryllup er endnu ikke fastsat; men den skal ikke lade længe vente paa sig.

I Mellemtiden vil jeg besøge Udstillingen med Kazia, som maa have en rigtig fix Kjole paa efter min Smag. Man skal se os sammen.

Nu er ogsaa Swiateckis „to Lig“ kommet fra Paris.

Han har i Kataloget kaldt Billedet „Det sidste Gjensyn“, og det forestiller en Knøs og en Pige paa Dissektionsbordet.

Strax ved første Øjekast forstaaer man Billedets Tanke. Man seer, at disse to Døde have elsket hinanden i levende Live, at den bitre Nød har adskilt dem, men Døden atter forenet dem.

Studenterne, som bøje sig over Ligene, ere noget for haardt gjorte, og der er Fejl i Perspektivet; men de to Lig ere prægtig malede — der staaer formelig Iskulde af dem. Paa Salonen fik Billedet ingen Udmærkelse, maaske fordi Emnet var for gribende; men Kritiken roste det.

Der er ubetinget mange Talenter blandt vore Malere. Ved Siden af Ligene har Cepkowski's Billede „Kordecki's Død“ faaet Plads. Det er malet med en uhyre Kraft og en uhyre Individualisme.

Swiatecki kalder Cepkowski for en Idiot, for det Første, fordi hans Haar altid er sirlig kæmmet og hans Skjæg omhyggelig plejet, for det Andet, fordi han gaaer klædt efter nyeste Mode, og for det Tredie, fordi han er særdeles velopdragen, meget formel og noget tilbøjelig til at omtale sine højbaarne Slægtninge.

Swiatecki er imidlertid paa Vildspor.

Talentet er en Fugl, der bygger Rede, hvor det lyster den, snart i en vild Udørk, snart i et pynteligt Haveanlæg. Jeg har i München og Paris truffet Malere, der saae ud som Bryggerknægte eller i Modsætning dertil som Frisører eller Dansebødsjoner. Man vilde ikke give fire Skilling for Personerne, og dog sad den Ene som den Anden inde med ildfuld Begejstring, sjelden Følelse for og Forstaaelse af Form og Farve og Lethed i at overføre alt dette paa Lærredet. Ostrzynski, der har Forraad af staaende Udtryk for alt Muligt, vilde rimeligvis i *Dragen* behandle dette Emne under Overskriften: „*spiritus flat, ubi vult.*“

Efter Swiatecki's Mening er Historiemaleriet „et meningsløst Barbari“. Jeg giver mig vel ikke

af med historiske Emner, og mig personlig er det ganske ligegyldigt; men jeg hører fra alle Sider denne Anskuelse, der skal være saa fremskridtsmandig. Man disker stadig op med den, og det kjeder mig usigelig.

Vore polske Malere have en fælles Fejl. De indgaa strax Ægteskab med ligemeget hvilken Kunstdoktrin og leve siden trolig under dens Tøffel, betragte Alt gennem dens Briller, tvinge Kunsten ind under dens Forskrifter og ere som Følge deraf bedre Apostle end Malere. Jeg har forresten ogsaa kjendt Malere, der ikke kunde dæmme op for deres Veltalenheds Strøm, saasnart Themaet, hvad Kunsten er, og hvad den burde være, berørtes, men som vare ude af Stand til at at yde Nogetsomhelst, naar de tog Penselen i Haanden.

Mangen Gang har jeg i mit stille Sind tænkt, at Filosoferne skulle fastslaa Kunstens Theori og, hvis det ikke lykkes for dem, bære Ansvaret derfor — medens Malerne skulle male saaledes, som deres Hjerte tilsiger dem, og overhovedet vise, at de kunne male; thi det er Hovedsagen.

Efter min Opfattelse er selv et lille Talent mere værd end den skønneste Doktrin, og den skønneste Doktrin end ikke værdig til at pudse Frihedens Støvler.

X.

Jeg var med Kazia og Suslowski paa Udstillingen. Der var stadig fuldt af Mennesker foran mit Maleri.

Da vi traadte ind, begyndte man strax at hviske, og man saae atter denne Gang mere paa mig og Kazia end paa Maleriet. Kazia blev især mønstret med stor Opmærksomhed af Damerne. Jeg kunde godt se, at det var hende overordentlig behageligt; men det skal jeg ikke tage hende ilde op. Derimod ærgrede det mig, at hun betegnede Swiatecki's Lig som et „uanstændigt“ Billede. Suslowski erklærede sig fuldstændig enig med hende; men jeg var opbragt derover. Det er dog et mærkeligt Syn paa Kunsten, Kazia har! I min Ærgrelse tog jeg strax Afsked og gik under det Paaskud, at jeg skulde træffe Ostrzynski, virkelig hen til denne, for at faae ham med ud til Frokost.

XI.

Jeg har seet et Vidunder! Nu først forstaaer jeg, hvad vi Mennesker have Øjne til. *Corpo di Bacco!* Det var en Skjønhed! Som jeg fulgtes med Ostrzynski, fik jeg Kig paa en Dame paa Hjørnet af Pilegade. Jeg blev staaende som for-

stenet, spilede Øjnene op, gik fra Sans og Samling og tog uvilkaarlig Ostrzynski saa kraftig i Kraven, at Sløjfen paa hans Slips gik op — du glade Verden!

Hun havde ikke blot de regelmæssigste Ansigtstræk, nej, hun var ligefrem en Model for en Maler, et Mesterværk af Tegning, Kolorit og Følelse. Ved Synet af hende vilde Greuze staa op af sin Grav og bagefter hænge sig af Ruelle over de Fugleskræmsler, han har lavet.

Jeg betragtede hende uafbrudt. Hun gik alene — Snak, hvad siger jeg! — Poesi, Musik, Foraar, Lyst og Elskov fulgte i hendes Fodspor! Jeg veed ikke, om jeg helst strax vilde male hende eller knæle ned og kysse hendes Fod. Det stod overhovedet ikke klart for mig, hvad jeg vilde!

Hun gik forbi os, smilende som en Sommerdag. Ostrzynski hilste paa hende; men hun saae ham ikke. Jeg foer op som af en Drøm og udbrød:

„Lad os gaa efter hende!“

„Nej holdt!“ sagde Ostrzynski. „Har Du faaet en Skrueløs? Jeg maa have mit Slips bundet. Lad hende gaa, det er en Bekjendt af mig.“

„En Bekjendt af Dig? Præsenteer mig.“

„Nej, saamænd om jeg vil . . . Du har jo din Forlovede.“

Jeg overøste Ostrzynski og alle hans Efterkommere til niende Led med Forbandelser og vilde paa egen Haand ile efter hende.

Uheldigvis steg hun op i en Droschke. Snart kunde jeg kun skimte hendes hvide Straahat og røde Parasol.

„Kjender Du hende virkelig?“ spurgte jeg Ostrzynski.

„Jeg kjender Alverden!“

„Hvad hedder hun?“

„Fru Helene Kolczanowska, født Turno, ogsaa kaldet Enkefrøkenen.“

„Enkefrøkenen? Hvad vil det sige?“

„Jo, hendes Mand døde ved Desserten under Bryllupsmiddagen. Er Du ved dine fulde Fem nu, saa skal jeg fortælle Dig hendes Historie. Der var engang en meget rig, barnløs Pebersvend i Ukraine, Adelsmanden Kolczanowski de Kolczanowo. Han havde en rigtig brav Familie, der haabede paa at skulle arve ham — og en ualmindelig kort Hals, der gav Arvingernes Haab Vinger. Jeg kjendte hans Arvinger; det var virkelig grumme flinke Folk; men hvad Fanden! — selv de flinkeste og mest uegennyttige af dem kunde ikke dy sig for at titte hen til Halsen. Det ærgrede den Gamle i den Grad, at han for at pudse dem bejlede til sin Naboes Datter, indgik en Ægtepagt, hvorefter hun skulde arve hele hans

Formue, og førte hende til Alteret. Efter Vielsen kom Bryllupsgildet, under hvilket han ved Desserten fik et Slagtilfælde, der i en Haandevending gjorde det af med ham. Og paa den Maade blev saa Fru Helene begribeligvis — Enkefrøken.“

„Naar skete det?“

„For tre Aar siden. Hun har senere faaet mindst toogtyve Ægteskabstilbud, men har afslaaet dem allesammen, og deraf sluttede man, at hun vilde vente, til der meldte sig en Fyrste. Man tog fejl; thi for nylig har hun ogsaa givet en Fyrste Kurven. Forøvrigt veed jeg, at hun slet ikke nærer saa højtflyvende Planer, og det bedste Bevis derfor er, at hun stadig staaer i fortroligt Venskabsforhold til sin tidligere Skolekammerat, vor bekjendte, sympathetiske, talentfulde osv. Eva Adami.“

Da jeg hørte det, hoppede jeg iverjet af Glæde. Nu behøvede jeg ikke Ostrzynski længere; thi min kjære, gode Eva skulde forestille mig for Fru Helene.

„Du vil altsaa ikke præsentere mig for hende?“ spurgte jeg Ostrzynski.

„Herregud, vil man endelig gjøre Bekjendtskab med Nogen her i Byen, er det da ikke saa vanskeligt,“ svarede Ostrzynski, „men eftersom Du har været min foretrukne Rival hos Kazia, skjætter

jeg ikke om at give Folk Anledning til at sige, at jeg har hjulpet Dig til ... dog Nok om det ... Farvel!"

XII.

Samme Dag skulde jeg til Middag hos Suslowski's; men jeg skrev til dem, at jeg ikke kunde komme. Fordi jeg aldrig havde havt Tandpine, var det jo da ikke givet, at jeg altid skulde gaa fri derfor.

Hele Dagen saae jeg Hela for mig, og en sær Maler vilde jeg ogsaa have været, hvis ikke et saadant Ansigt havde givet mig Noget at spekulere over. I Tankerne malede jeg allerede forskellige Portræter af hende. Tillige fik jeg Ideen til et Billede, paa hvilket Hela's Ansigt vilde gjøre storartet Virkning; men jeg maatte absolut se hende nogle Gange endnu.

Jeg skyndte mig hen til Eva Adami, men traf hende ikke hjemme. Om Aftenen kom der Indbydelse fra Kazia til Morgentur i Parken og derefter til Kaffe. Disse Spadsereture med tilhørende Kaffetaar kjedede mig allerede.

Der kunde ikke være Tale om at føje Kazia; thi hvis jeg ikke næste Morgen fik fat i Eva, vilde

det være mig umuligt at træffe hende hele Dagen . . .

Eva Adami (det er hendes Kunsternavn; i Virkeligheden hedder hun Anna Jedlinska) er en usædvanlig Fremtoning. Jeg har længe staaet paa en venskabelig Fod med hende, og vi ere Dus.

I ni Aar har hun optraadt paa Brædderne; men hun er vedbleven at være ren i Ordets fulde Betydning. Ved Theatrene findes der vel adskillige lyrisk uskyldige Damer; men kunde deres Korsetter røbe Ejerindernes Lyster, saa vilde, har jeg en Fornemmelse af, selv den frækkeste Bavian rødme paa alle ubehaarede Steder. Theatret fordærver Sjælene, især Kvindernes.

Det vilde ogsaa være en streng Fordring, at en Kvinde, som hver eneste Aften skal fremhykle Kjærlighed, Troskab, Ædelmodighed, Beskedenhed osv., ikke tilsidst skulde faae en instinktmæssig Følelse af, at alle disse Dyder ere sceniske og dramatiske Effekter, der kun vedrøre Skuespilkunsten og ikke have Noget med Livet at bestille.

Den uhyre Kløft mellem Kunsten og det virkelige Liv bestyrker dem i denne Overbevisning, samtidig med at Misundelsen og Kappelstriden om Publikums Bifald forgifter deres ædlere Følelser.

Desuden vækker den stadige Omgang med saa fordærvede Folk, som Skuespillere ere, deres Sanselighed. Under saadanne Omstændigheder tilsmud-

ses selv den hvideste Angorakat. Kun et mægtigt Talent, der lutres i Kunstens Ild, eller en gennem-æsthetisk Natur, der forbliver ligesaa uberørt af Lasten som Svanens Fjerdragt af Vandet, kan sejrrig modstaa Paavirkningen. Eva Adami er en saadan vandtæt Natur.

Mangen Nat har jeg, ved Theen og Piben, disputeret med mine Kammerater om Kunstnerne, ligefra den højeste Klasse, Digterne, til den laveste, Skuespillerne.

En Skuespiller er et Væsen, der har en mere udviklet Fantasi, større Modtagelighed og hedere Sanser end nogen almindelig Dødelig, et Væsen, der er fuldkommen paa det Rene med Lykkens, som med Lystens Begreb, og som higer derefter med en ualmindelig Energi. Han maa have tre Gange saa megen Karakter og Villiestyrke som Andre for at kunne modstaa Fristelserne.

Saalidt som der imidlertid er nogen Rimelighed for, at en Blomst, der er skønnere end andre, alene af den Grund ogsaa kan byde Stormen bedre Trods, saalidt er der nogen Rimelighed for, at en Skuespiller besidder mere Karakter end et almindeligt Menneske.

Tvertimod har han som oftest Aarsag til at eje mindre deraf, da hans Livskraft opslides i den Afgrund, det Svælg, der adskiller Kunstens Verden fra Hverdagslivets Virkelighed.

Han er simpelthen en syg Fugl, som lever i en stadig Feber og snart forsvinder for vore Øjne i Skyerne, snart atter slæber de udmattede Vinger i Støvet. Kunsten indgyder ham Foragt for Støvet; men Livet berøver ham Kraften til at svinge sig op over det. Derfor hersker der ofte saa stor Modsætning mellem Skuespillernes ydre og indre Liv.

Verden har maaske Ret, naar den fordrer Mere af dem og fordømmer dem; men Kristus har ogsaa Ret, naar han vil frelse dem.

Ostrzynski paastaaer vel, at Skuespillerne ikke have større Adkomst til at regnes med til Kunstnerverdenen end Basuner, Valdhorn osv., men det er ikke sandt.

Det bedste Bevis herfor giver Eva Adami, der er Skuespillerinde fra Top til Taa, men hvis Talent og Kunstnerfølelse værner hende mod Fristelserne som en Moder.

XIII.

Trods det inderlige Venskab, jeg nærede for Eva, var det længe siden, jeg havde seet hende; hun var derfor meget glad, da jeg viste mig, selv om hun satte en Mine op, hvis Betydning ikke var mig rigtig klar.

„Hvordan lever Du, Wladek?“ spurgte hun.
„Endelig faaer man Dig da at se.“

Jeg var saare fornøjet over at træffe hende hjemme. Hun havde en tyrkisk Slaabrok paa — mælkehvid Bund med røde Pletter, Garneringer af brede *vieil-or* Broderier og højt opskaarne Ærmer. Farverne stod brillant til hendes blege Teint og violblaa Øjne. Jeg sagde det til hende, hvad hun slet ikke tog mig ilde op, og rykkede saa frem med mit Ærinde.

„Elskelige Eva!“ sagde jeg. „Du kjender jo Fru Kolczanowska, den prægtige Skabning fra Ukraine?“

„Ja, vist kjender jeg hende; vi have gaaet i Skole sammen.“

„Før mig til hende!“

Eva rystede paa Hovedet.

„Aa hvad, dyrebare, tilbedelsesværdige Eva! Holder Du en Klat af mig, saa gjør det!“

„Nej, Wladek, jeg vil ikke føre Dig til hende.“

„Uf, hvor Du er ondskabsfuld — og jeg har dog engang været lige ved at forelske mig i Dig.“

Hvor Eva er mimoseagtig.

Strax da hun hørte det, skiftede hun Farve, støttede sine smukke Albuer paa Bordet, skjulte det blege Ansigt i sine Hænder og spurgte:

„Naar kan det have været?“

Jeg havde egentlig mest Lyst til at tale om Hela; men da jeg virkelig engang har været lige ved at forelske mig i Eva og nu gjerne vilde sætte hende i godt Humør, begyndte jeg at fortælle:

„Det gik saaledes til: Vi spadserede en Aften efter Theatertid i den botaniske Have. Kan Du ikke huske — det var en ganske dejlig Nat. Vi satte os paa en Bænk ved Parken, for at Du kunde høre Nattergalen slaa. Jeg blev uvilkaarlig helt vemodig stemt og tog min Hat af, fordi jeg havde Hovedpine. Saa gik Du hen til Parken, vædede et Tørklæde og holdt det paa min Pande. Jeg syntes, Du var god som en Engel, og jeg tænkte ved mig selv: om jeg nu greb hendes Haand og trykkede den til mine Læber — saa var det ude med mig, og jeg vilde blive dødelig forelsket i hende.“

„Og hvad saa videre?“ spurgte Eva sagte.

„Paa engang rykkede Du Dig bort, som om Du anede Noget.“

Eva sad en Stund i dybe Tanker; saa var det, som hun vaagnede, og hun sagde nervøst:

„Lad os ikke tale mere derom, hører Du.“

„Som Du vil! Jeg skal ikke sige et eneste Ord derom . . . Du veed jo, Eva, at jeg holder altfor meget af Dig, til at jeg nogensinde kunde forelske mig i Dig; det Ene udelukker det Andet.

Siden jeg har lært Dig at kjende, nærer jeg en virkelig, dyb Følelse for Dig.“

„Jamen, hør nu,“ sagde Eva, idet hun ligesom fulgte en bestemt Tankegang, „Du er jo forlovet, ikke sandt?“

„Kan ikke nægtes!“

„Hvorfor har Du ikke fortalt mig det?“

„Forlovelsen var hævet, men er fornylig kommen istand igjen. Er det din Mening, at jeg af den Grund ikke maa gjøre Fru Hela's Bekjendtskab, saa vil jeg imidlertid sige Dig, at jeg var Maler, før jeg blev forlovet. Du er da vel ikke bange paa Hela's Vegne?“

„Bild Dig bare ikke det ind! Naar jeg ikke vil forestille Dig for hende, er Grunden den, at jeg ikke vil udsætte hende for Folkesnak. Man siger jo, at det halve Warschau har forelsket sig i Dig i det sidste Par Uger, og der fortælles de utroligste Ting i den Retning. Igaar hørte jeg endogsaa den Vittighed, at Du af de ti Guds Bud havde lavet Dig et eneſte. Og veed Du, hvordan det lyder?“

„Nej, lad mig høre!“

„Du skal ikke begjære din Næstes Hustru for-gjæves.“

„Gud i Himlen veed, at jeg er uskyldig! Men Vitsen er god.“

„Og formodentlig ogsaa træffende?“

„Hør nu, Eva, vil Du vide hele Sandheden? Jeg har altid været undseelig og kejtet, og jeg hverken har gjort eller gjør Lykke hos Kvinderne. Folk gaa og bilde sig Gud veed hvad ind, og Du vil ikke engang tro mig, naar jeg udbryder, at Gud i Himlen veed, at jeg er uskyldig.“

„*Povero maestro!*“

„Aa, forskaan mig for det Italienske . . . Vil Du saa forestille mig for Fru Kolczanowska?“

„Kjære Wladek, det kan jeg ikke . . . Da nu engang Alverden er enig om at anse Dig for en Don Juan, saa passer det sig ikke, at jeg, en Skuespillerinde, introducerer Dig hos en Dame, der lever ene og har Alles Øjne rettede paa sig.“

„Hvor kan saa Du tage mod mit Besøg?“

„Det er en helt anden Sag. Jeg er Skuespillerinde, og paa mig kan Shakespeares Ord finde Anvendelse: Om Du saa er ren som en Taare og hvid som Sne, vil Du ikke undgaa Bagvaskelsen.“

„Jamen det er jo Vanvid! Enhver Anden kan altsaa lære hende at kjende, aflægge hende Besøg og beskue hende, kun jeg ikke! Og hvorfor? Fordi jeg har malet et kjønt Billede og derved er bleven lidt bekjendt!“

„Din Opfattelse er fuldstændig korrekt,“ svarede Eva smilende. „Jeg vidste iforvejen, hvad der førte Dig til mig. Ostrzynski har været her og

søgt at overbevise mig om, at det vilde være heldigst ikke at introducere Dig hos Hela.“

„Naa, saaledes! Og Du har naturligvis lovet ham, at Du ikke vil forestille mig for hende?“

„Jeg har slet ikke lovet ham Noget, ja, jeg blev ovenikjøbet meget vred paa ham. Forresten er ogsaa jeg af den Mening, at det vil være heldigst ikke at føre Dig og Hela sammen. Men lad os nu snakke lidt om dit Billede!“

„Nej, maa jeg bare være fri! Vil Du ikke forestille mig, saa kan Du lade være; men jeg sværger Dig til, at jeg inden tre Dage skal have gjort Fru Kolczanowska's Bekjendtskab, om jeg saa ogsaa bliver nødt til at besøge hende i Forklædning!“

„Du kan jo forklæde Dig som Gartner og bringe hende en Blomsterbuket fra — Ostrzynski.“

I samme Øjeblik undfangede jeg en anden Plan. Den tiltalte mig i den Grad, at al min Ærgrelse over Eva forduftede, og jeg udbrød:

„Giv mig dit Ord paa, at Du ikke vil røbe mig!“

„Det kan jeg gjerne,“ sagde Eva nysgjerrig.

„Saa vid da, at jeg vil forklæde mig som en gammel Luthspiller*). Jeg har det fornødne Ko-

*) En Slags omvankende Folkemusikanter i Ukraine, der ikke sjældent ere blinde.

stume og en Luth, jeg har været i Ukraine, og jeg kan synge nogle Viser . . . Fru Kolczanowska er fra Ukraine og vil følgelig nok modtage mig . . . er Du med?”

„Det var da et originalt Indfald!“ svarede Eva.

Eva var for meget Kunstnerinde til ikke at more sig over Planen, og hun havde jo givet sit Ord paa, at hun ikke vilde røbe mig — hun havde altsaa ikke Noget at indvende derimod.

„Et originalt Indfald,“ gjentog hun. „Hela elsker sit kjære Ukraine saa højt, at hun vil blive rørt til Taarer ved at se en Luthspiller her i Warschau . . . Men hvad vil Du sige til hende? Hvorledes vil Du forklare hende din Nærværelse her ved Weichselfloden?“

Uvilkaarlig smittede min Begejstring for Planen Eva.

Det varede ikke længe, før vi satte os til at udarbejde Sammensværgelsen i alle Enkeltheder.

Vi blev enige om, at Eva, naar jeg havde forklædt mig, skulde kjøre hen til mig og tage mig med i sin Vogn, for at jeg ikke i altfor høj Grad skulde tiltrække mig de nysgjerrige Gadedriveres Opmærksomhed. Helene skulde ikke have Noget at vide om Sagens sande Sammenhæng, medmindre Eva senere engang maatte finde sig foranlediget til at aabenbare hende Hemmeligheden.

Eva og jeg fik os en ordentlig Sludder om

denne Plan, hvorefter jeg kyssede hendes Haand og modtog Indbydelse til at blive der til Frokost.

Aftenen tilbragte jeg hos Suslowski's.

Kazia surmulede lidt, fordi jeg ikke havde indfundet mig i Parken om Morgenens; men jeg fandt mig i hendes daarlige Lune med Engleblidhed, alt medens jeg tænkte paa Morgendagens Expedition og paa — Hela...

XIV.

Klokken var elleve, og jeg ventede hvert Øjeblik Eva's Vogn.

Jeg var iført en Skjorte af grovt Lærred, aaben i Brystet, en noget luvslidt Bondekofte, Bælte og lange Støvler, kort sagt, Alt var, som det skulde være.

Haarene fra den graa Paryk hang mig ned i Øjnene, saa det maatte være en meget forslagen Fyr, som var istand til at gjenkjende mig, og Skjægget var et Mesterstykke af Taalmodighed. Fra Klokken otte om Morgenens havde jeg klistret hvide Strimler ind mellem mit eget Skjæg og havde paa den Maade faaet det til at graane saa naturligt, som om jeg virkelig allerede havde været en Olding. Med fortyndet Sepia gjorde jeg mit Ansigt solbrændt, og Swiatecki udstyrede mig

med ligefrem geniale Rynker. Jeg saae ud som en halvfjerdsindstyveaarig Gubbe.

Swiatecki erklærede, at jeg kunde tjene mit Brød som Model istedetfor som Maler, hvad Kunsten ogsaa vilde være bedre tjent med.

Da Klokken slog halvtolv, rullede Eva's Vogn op for Døren.

Jeg pakkede mine almindelige Klæder i en Ransel, da jeg ikke vidste, om jeg ikke senere kom til at skifte Dragt igjen, greb Luthen, ilede ned og udbød:

„Naa, Gudskelov!“

Adami var forbauset og henrykt.

„Det er jo en ypperlig Luthspiller! Ja, ligefrem en storartet Olding!“ gjentog hun smilende.

„Saadan et Indfald kunde da kun en Kunstner faae!“ Mellem os sagt, saae hun selv ud som en Sommermorgen. Hun havde en Kjole af Raasilke paa og en Straahat pyntet med Valmueknopper, saa jeg ikke kunde blive mæt af at betragte hende. Hun var kommen i aaben Vogn, og Folk begyndte følgelig at stimle sammen for at glo paa os; men hvad brød hun sig om det!

Vi rullede afsted, mit Hjerte bankede stærkere — om et Kvarter skulde jeg stedes for den tilbedte Hela.

Knap vare vi hundrede Skridt fra min Bolig, før vi i Frastand saae Ostrzynski komme an-

stigende. Det Menneske er da ogsaa allestedsnærværende!

Da han saa os, standsede han, hilste paa Eva og gav sig til at mønstre os begge nøje, især dog mig. Skjøndt jeg ansaae det for umuligt, at han kunde gjenkjende mig, vendte jeg mig dog om og saa, at han blev staaende for at følge os med Øjnene. Først da vi svingede om Gadehjørnet, tabte vi ham af Syne. Vi kørte temmelig hurtig; men dog syntes Kjørselen mig at vare en Evighed. Endelig holdt Vognen i Alleen, hvor Hela boede.

Jeg løb hen til Porten som en Forrykt, medens Eva fulgte efter med det Udbrud:

„Det er dog et utaaleligt Menneske!“

En Tjener i straalende Liberi aabnede Porten for os og betragtede mig forbauset; men Eva beroligede ham med den Bemærkning, at jeg var kommen med hende, og vi gik saa op ad Trappen.

Her viste en Kammerpige sig, forkyndte os, at Fru Kolczanowska var ved at klæde sig paa i det tilstødende Værelse, og forsvandt igjen.

„Godmorgen, Hela!“ raabte Eva.

„Godmorgen, Eva!“ svarede en vidunderlig frisk Stemme. „Vent blot et Øjeblik! Jeg er strax færdig.“

„Hela, Du aner ikke, hvem jeg har med mig . . . Vil Du tænke Dig, jeg har taget en

Luthspiller, en ægte Luthspiller fra Ukraines Stepper med herhen.“

I det tilstødende Værelse lød et Glædesskrik, Døren aabnedes, og Hela styrtede ind, halvpaa-klædt, i Korset, med udslaget Haar.

„En Luthspiller! En blind Luthspiller her i Warschau!“

„Nej, blind er han ikke — han seer meget godt,“ skyndte Eva sig at sige, for ikke at drive Spøgen for vidt.

Det var imidlertid for sent; thi i samme Nu kastede jeg mig for Hela's Fødder med det Ud-
raab:

„O, Du Guds Engel!“

Jeg greb om hendes Fødder med begge Hænder.

„O, Du, min Engel!“ gjentog jeg begejstret.

Mit Begejstringsudbrud var let forklarligt, da det jo var den første Sjæl fra Ukraine, jeg traf efter en lang Vandring. Ikke destomindre trak Hela Fødderne til sig. Et Øjeblik saae jeg hendes Arme og hendes Hals, der mindede mig om Psyche i det neapolitanske Museum; men saa forsvandt hun bag Døren og lod mig blive liggende paa Knæ midt i Værelset.

Eva truede ad mig med sin Parasol og smaalo, medens hun stak sin lille rosenrøde Næse ned i en Resedabuket.

Imidlertid indleddedes en Samtale gennem Døren.

Jeg var forberedt paa alle mulige Spørgsmaal og løj derfor klassisk . . . Jeg var Biavler og havde hjemme i Omegnen af Czehryn. Min Datter var bleven gift med en Mand i Warschau; men jeg selv levede blandt mine Bistader, indtil Længslen efter at gjense min Datter drog mig hertil. Gode Mennesker havde givet mig Penge for min Sang . . . Hvad jeg nu agtede at gjøre? Jo, jeg vilde besøge min Datter, velsigne hende og saa vende tilbage til mit elskede Ukraine for at dø der mellem mine Bistader. Dø skulle vi Alle, og for den gamle „Philip“ var det snart paa Tide.

Det er mærkværdigt med denne Skuespiller-natur. Eva vidste jo godt, hvem jeg var; men alligevel gik hun saa fuldstændig op i min Rolle, at hun nikkede melankolsk med sit smukke Hoved og sendte mig medlidende Blikke.

Døren aabnedes lidt, en dejlig, hvid Arm kom tilsyne, og uventet saae jeg mig i Besiddelse af tre Rubler, som jeg var nødt til at stikke til mig, medens jeg nedbad Strømme af Velsignelser over Hela.

Mine Velsignelser blev afbrudte ved, at Kammerpigen traadte ind for at melde, at Ostrzynski havde indfundet sig og bad om at blive modtagen.

„Kjære, lad ham dog endelig ikke komme ind!“ raabte Eva forskrækket.

Hela erklærede naturligvis, at hun ikke vilde modtage ham, og udtalte endogsaa sin Forundring over, at han vilde gjøre Visit saa tidlig paa Dagen.

Jeg forstod sandelig heller ikke, hvor Ostrzynski, der var bekjendt for sin fine Levemaade, kunde falde paa at vise sig her paa denne Tid.

„Der maa stikke Noget under,“ sagde Eva.

Vi havde imidlertid ikke Tid til at gjøre flere Bemærkninger; thi nu skred Hela ind fuldt paa-klædt, og samtidig blev der meldt, at Frokosten var færdig.

De to Damer begav sig ind i Spisestuen.

Hela vilde absolut have mig med tilbords; men jeg vægrede mig derved og satte mig med min Luth paa Dørtærskelen. Noget efter fik jeg en Skaal, der var saa fuld af Fødevarer, at sex Luthspillere kunde have faaet Forstoppelse deraf. Jeg tog imidlertid for mig af Retterne, da jeg var dygtig sulten, og betragtede Hela, medens jeg spiste. Nej, et skjønnere Hoved findes der min-sandten ikke i noget Galleri i Verden! Jeg har i hele mit Liv ikke seet saa talende Øjne; man kunde læse alle hendes Tanker i dem ligesaa tydelig, som man seer Bunden i en klar Bæk. Og hendes Øjne havde ogsaa den Egenskab, at de smilte før Munden, hvorved Ansigtet blev lysere, som om der gik Solglimt over det. Mundens

Form var af en uforlignelig Sødme . . . Et Hoved, kort sagt, som kunde være malet af Carlo Dolci, medens Øjne og Øjenlaag mindede om Sanzio i Ordets ædleste Betydning.

Jeg holdt op med at spise for at se paa hende — jeg kunde have stirret paa hende til mit sidste Aandedræt.

„Du kom ikke igaar,“ sagde Hela til Eva, „jeg ventede Dig om Eftermiddagen.“

„Nej, om Formiddagen var jeg paa Prøve, og om Eftermiddagen vilde jeg hen og se Magórski's Maleri.“

„Saae Du det?“

„Jo, men jeg kunde ikke rigtig komme til, da der var stærk Trængsel. Har Du seet det?“

„Ja, jeg var der en Morgen. Hvor han dog er talentfuld — man kunde godt give sig til at græde med hans Jøder!“

Eva sendte mig et Øjekast, og jeg følte mig lykkelig.

„Jeg vil gaa hen og se det Maleri, saa ofte jeg faaer Tid dertil,“ vedblev Hela. „Skal vi gaa der sammen? — Vil Du? Maaske allerede idag?“ Jeg var yderst fornøjet, ikke blot over den Naade, Maleriet fandt for hendes Øjne, men i det Hele taget over, at der var opstaaet et saadant Talent iblandt os.

Hvor det Kvindemenneske dog var tilbedelsesværdigt!

Hela fortsatte:

„Det er Skade, at man fortæller saa mange slemme Ting om Magórski. Jeg vil sige Dig, at jeg ellers kunde have stor Lyst til at lære ham at kjende.“

„Nej, lad bare være med det,“ sagde Eva haanlig.

„Du kjender ham jo, ikke sandt?“

„Ja, men jeg kan forsikre Dig for, at han skuffer En ved nærmere Bekjendtskab. Han er saa gyselig forfængelig og glad ved sig selv, maa Du vide! . . .“

Jeg kunde knap dy mig for at række Tunge ad Eva; men hun fæstede sine skjelske violblaa Øjne paa mig og sagde:

„Naa, Gamle, det lader til, at Du har tabt Appetiten?“

Nej, det var til at blive gal over!

Hun vendte sig atter til Hela:

„Man maa meget hellere beundre Magórski paa Afstand end stifte Bekjendtskab med ham. Ostrzynski betegner ham som et Geni i en Frysørkrop.“

Ostrzynski kunde jo bare vove paa at sige noget Saadant; — hvad Eva angik, vidste jeg, at hun var en Spøgefugl; men jeg syntes dog nok, at hun var ligeved at gaa over Stregen.

Heldigvis var Frokosten nu tilende.

Vi gik ned i Haven, hvor jeg skulde synge nogle Viser.

Det var jeg nu slet ikke saa glad ved, da jeg hellere vilde være mig selv overfor Hela end optræde som gammel Luthspiller. Men jeg maatte jo bide i det sure Æble.

Jeg satte mig ved en Mur i Skyggen af et Kastanietræ, hvor Solstraalerne smuttede mellem Løvet og dannede lyse Pletter paa Grønsværet. Hver Gang et Vindpust bevægede Bladene, skjælvede disse lyse Pletter, forsvandt og lynede frem igjen. Haven var saa stor, at man ikke kunde høre Støjen fra Gaden, der desuden overdøvedes af et Springvands Plasken. Det var umaadelig varmt, og Spurvene kvidrede mat og søvnig i det grønne Løv; ellers var Alt stille.

Jeg lagde Mærke til, at vi vare prægtig grupperede; Haven, de grønne Træer, Lyspletterne paa Grønsværet, Springvandet, de to dejlige Kvinder, der lænede sig til hinanden, og saa jeg, den gamle Luthspiller, — det var et glimrende Motiv for en Maler.

Jeg begejstredes, gik op i min Rolle og gav mig til at synge.

Eva var som Skuespillerinde, Hela som Ukrainerinde henrykt over min Sang; og jeg var igjen henrykt over Synet af to saa smukke Kvinder.

Uden Skaberi og uden kunstlet Enthusiasme

lyttede Hela til Viserne, og i hendes gennemsigtige Øjne kunde jeg læse, at disse Melodier beredte hende en sand Glæde.

Hvor stor var dog ikke Modsætningen mellem Hela og de Damer fra Ukraine, der tilbringe Karnevalstiden i Warschau og under en Kvadrille plage Livet af Kavaleren med deres Hjemve efter Ukraine, uagtet de — som en af mine Bekjendte har bemærket — ikke, om man saa slog en Trosse omkring dem, lod sig hale hjem til deres Ukraine fra Warschau og Fastelavnsløjerne!

Hela lyttede og nikkede i Takt med sit nydelige Hoved og fortalte Eva, at hun kjendte denne Vise. Hun sang ogsaa med, og jeg overgik mig selv. Hele mit Lager af Steppeviser gravede jeg frem af min Hukommelse, og jeg var selv forbauset over dets Righoldighed.

Timerne fløj afsted som i en Drøm, og omsider vendte jeg da hjem, noget træt, men himmelglad forresten . . .

XV.

I mit Atelier traf jeg uventet Suslowski's og Kazia. De havde nemlig villet berede mig en Overraskelse.

Gud veed, hvad der stak Swiatecki, den Drømme-

dar, der betroede dem, at jeg rimeligvis snart kom hjem!

Hverken Kazia eller Suslowski's kunde kjende mig, hvilket formentlig slaaende beviser, at Forklædningen var god nok. Jeg nærmede mig Kazia og greb hendes Haand; men hun foer forskrækket tilbage.

„Kan Du virkelig ikke kjende mig, Kazia?“ spurgte jeg.

Hendes Forbauselse var komisk. „Det er jo Wladek,“ sagde Swiatecki.

Kazia saae nøjere paa mig, gav sig endelig til at le og udbrød:

„Uf, sikken en grim Gamling!“

Naa, saa jeg var en grim Gamling! Jeg gad s'gu vide, hvor hun havde seet nogen smukkere! Men hun, der er opdragen i Papa Suslowski's æsthetiske Principer, finder formodentlig enhver Olding hæsliq.

Jeg trak mig tilbage til Kjøkkenet og skiftede hurtigt Dragt.

Kazia og hendes Forældre spurgte mig, hvad denne Maskerade skulde betyde.

Hvad den skulde betyde? . . . Jo, det var saamænd meget let at forklare . . . „Vi Malere leve indbyrdes som gode Kammerater, og den Ene staaer Model for den Anden. Swiatecki har f. Ex. staaet Model for mig som gammel Jøde.

Har Du ikke kjendt ham paa Maleriet, Kazia? For Tiden staaer jeg Model for Cepkowski. Det er Skik og Brug mellem os Malere, fordi der er Mangel paa Modeller, især da her i Warschau.“

„Vi vilde overraske Dig,“ sagde Kazia, „og desuden har jeg aldrig før været i et Atelier. Men her er dog en skrækkelig Uorden! Er det saadan hos alle Malere?“

„Aa jo, mer eller mindre!“

Suslowski vilde sætte Pris paa, at jeg viste større Ordenssans, og haabede, at der fremtidig kom en anden Gænge i Tingene.

Jeg havde Lyst til at smadre Luthen paa hans Pandebrask. Kazia smilede koket og sagde:

„En vis Maler er nok en slem Døgenigt! Men det skal blive anderledes, naar jeg rigtig faaer Haand i Hanke med ham. Saa skal Alting stilles pænt og ordentlig paa Plads og støves af . . .“

Ved disse Ord stak hun Næsen i Vejret, fik Øje paa de Spindelvæv, der smykkede Atelierets Kroge, og vedblev:

„Saadan en Uorden gjør ogsaa et daarligt Indtryk paa Kjøberne. De maa jo tro, at de ere komne ind i et Pulterkammer. Vaabnene der ere for Exempel ganske rustne. Men det skal der nok blive raadet Bod paa. Jeg vil lade en Pige pudse dem allesammen blanke, til de skinne, som om de vare flunkende nye.“

„Jesus Maria! Hun vil lade mine gamle Vaaben gnide af med Sandpapir. Ak, Kazia, Kazia!“

Suslowski kyssede hende i sin Faderglæde paa Panden, medens Swiatecki gav sig til at knurre — ligesom en Orne.

Kazia truede ad mig med Fingeren og fortsatte:

„Tænk saa vel over, at der skal en anden Gænge i Tingene!“

Hvorpaa hun endnu tilføjede:

„Og hvis Herren ikke vil besøge os iaften, saa er han en styg Person, som man ikke vil bryde sig om mere.“ Med disse Ord holdt hun Haanden for Øjnene. Jeg maa indrømme, at det klædte hende allerkjæreste. Jeg lovede at komme og fulgte min tilkommende Familie ned.

Da jeg vendte tilbage, sad Swiatecki og skulede til en Pakke Hundredrubelsedler, der laa paa Bordet.

„Hvad er det?“

„Har Du nogen Anelse om, hvad her er gaaet for sig?“

„Ikke Spor!“

„Jeg har bestjaalet et Menneske som en gemen Tyveknægt.“

„Hvad vil det sige?“

„Jeg har solgt mine Lig.“

„Naa, og det er Pengene derfor?“

„Javel; jeg er en lumpen Aagerkarl!“

Jeg omfavnede Swiatecki og ønskede ham hjertelig til Lykke, hvorpaa han gav sig til at fortælle mig det Hele.

„Da Du var tagen afsted i din Forklædning, og jeg sad her alene, traadte der en Herre ind og spurgte, om jeg var Swiatecki. Jeg svarede ham: „Ja, hvorfor Satan skulde jeg ikke være Swiatecki!“ Han vedblev: „Jeg har seet Deres Billede og har Lyst til at købe det.“ Saa svarede jeg: „Ja, vær'sgo'; men jeg vil dog sige Dem, at for at købe et saadant Makværk, maa man da være Idiot.“ Dertil bemærkede han: „Idiot er jeg just ikke; men det morer mig at købe Billeder, der ere malede af Idioter.“ „Naa ja, det forandrer jo Sagen,“ sagde jeg. Saa spurgte han mig om Prisen. „Hvad rager det mig?“ „Jeg vil give Dem saa og saa Meget.“ „Ja, det maa De om!“ Han gav mig Pengene, stak mig sit Kort ud — „Bialkowski, Dr. med.“ — og gik sin Vej. Og jeg er en lumpen Aagerkarl, og dermed basta!“

„Ligene længe leve! Gift Dig dog, Swiatecki!“

„Jeg vil hellere hænge mig,“ sagde han. „En lumpen Aagerkarl er jeg, det er sikkert!“

XVI.

Om Aftenen gik jeg saa til Suslowski's. Jeg fik Kazia til at sætte sig hos mig paa den Sofa, der stod i Nischen i Dagligstuen.

Fru Suslowska sad henne ved Bordet, hvor der brændte en Lampe, og syede paa Noget til Kazia's Udstyr. Ved samme Bord læste den værdige Suslowski Aftennummeret af *Dragen*.

Jeg var ikke rigtig ved Humør, og for at ryste Tungheden af mig flyttede jeg mig helt hen til Kazia.

Der var stille i Stuen; kun Kazia hviskede af og til, naar jeg forsøgte at omfavne hende:

„Wladek, Papa seer det!“

Pludselig aabnede Papa Munden og læste højt:

„Den bekjendte Maler Swiatecki's Billede „Det sidste Gjensyn“ er idag kjøbt af Dr. Bialkowski for 1500 Rubler.“

„Ja, det har sin Rigtighed,“ sagde jeg. „Swiatecki har solgt sit Billede idag.“

Jeg forsøgte igjen at omfavne Kazia og hørte hende atter hviske:

„Papa seer det!“

Uvilkaarlig kastede jeg et Blik paa Suslowski.

Han skiftede lige med Eet Farve, tog sig for Panden og bøjede sig over *Dragen*.

Hvåd mon han nu havde opdaget der?

„Fa'r, hvad er der ivejen med Dig?“ spurgte Fru Suslowska. — Han rejste sig, skred henimod os, standsede, sendte mig et gjennemborende Blik, vred sine Hænder og virrede med Hovedet.

„Hvad gaaer der af Dem?“

„Her kan De se, hvorledes Svig og Brøde altid komme for en Dag,“ svarede Suslowski pathetisk. „Læs dette, Menneske, hvis De da ellers for Skamfølelse kan læse det tilende!“

Med disse Ord gjorde han en Bevægelse, som om han vilde indhulle sig i en Toga, og rakte mig *Dragen*. Jeg greb Nummeret og fik Øje paa en Meddelelse med Overskriften: „En Luth-spiller fra Ukraine“. I største Hast læste jeg Følgende:

„For nogle Dage siden er der kommet en sjelden Gjest her til Byen: en alderstegen Luth-spiller, som besøger de herboende Familier fra Ukraine og for en lille Almisse foredrager sin Hjemstavns Viser for dem. Man fortæller, at vor bekjendte og sympathetiske Kunstnerinde E. A. nærer særlig Interesse for den gamle Barde, som man imorges har seet hende kjøre ud med i aaben Vogn. I den første Tid opstod der et mærkeligt Rygte om, at der under Luthspillerens landlige Dragt skjulte sig en af vore berømte Malere, som paa den Maade vilde skaffe sig let Adgang til Boudoirerne uden at vække Mistanke hos Ægte-

mænd eller Formyndere. Vi føle os forvissede om, at Rygtet maa være falskt, allerede af den Grund, at vor Diva selvfølgelig ikke vilde overtage en saadan Mæglerrolle. Efter hvad vi have erfaret, er Oldingen virkelig vandret hid fra Ukraine. Hans Aandsevner ere noget sløvede; dog har han en ypperlig Hukommelse.“

Død og Helvede!

Suslowski var saa opbragt, at han i Førstningen ikke kunde tale; men endelig gav han sine Følelser Luft.

„Hvilken Løgn, hvilken Udflugt vil De hitte paa for at besmykke Deres Adfærd? Have vi maaske ikke selv idag seet Dem i den elendige Forklædning? Hvem er saa denne alderstegne Luthspiller?“

„Det er mig, der er Luthspilleren,“ svarede jeg, „men jeg begriber ikke, hvor De kan kalde min Forklædning elendig.“

I samme Øjeblik rev Kazia *Dragen* ud af mine Hænder og begyndte at læse. Suslowski's Forbitrelse voxede, og han vedblev:

„Næppe er De traadt over mit Hjem's Tærskel, før De bringer Fordærvelse med Dem. De er endnu ikke bleven gift med dette ulykkelige Barn, og allerede er De hende utro, viser Dem uværdig til hendes og vor Tillid, bryder Deres Ed . . . Og for hvem gjør De alt dette? For en Theaterhetære?!“

Nu blev jeg gal i Skallen . . .

„Stop lidt, Højstærede,“ sagde jeg, „det kan være nok med Deres fjantede Vaas! Denne Heltære er mere værd end ti saadanne Pseudo-Cato'er som De. Rejs De Fanden ivold! De kjeder mig! Jeg er træt af Deres Pathos, Deres . . .“

Mit Ordforraad var ved at slippe op; men det kunde ogsaa være det Samme, eftersom Suslowksi aabnede sin Vest, som om han vilde sige:

„Stød kun til! Skaan mig ikke! Her er mit Bryst!“

Jeg gad ikke spille mit Krudt længere og erklærede blot, at nu gik jeg min Vej, for at jeg ikke skulde blive nødt til at sige Mere.

Jeg forlod virkelig Huset uden at tage Afsked med nogen af dem.

Et friskt Vindpust kølede min hede Pande; Klokken var ni, og det var en smuk Aften. Jeg trængte til en Spadseretur for at komme i Ligevægt igjen og vandre da hen i Alleen.

I Hela's Villa vare Vinduerne mørke, saa hun kunde altsaa ikke være hjemme. Det var mig en Skuffelse, uden at det stod mig rigtig klart, hvorfor . . .

Hvis jeg blot havde seet hendes Skygge paa Ruden, vilde jeg have slaaet mig tiltaals; men nu kogte Vreden op i mig paany . . .

Hvorledes jeg vel skulde forholde mig overfor

Ostrzynski ved vort næste Møde — ja, det vidste jeg min Salighed ikke . . .

Heldigvis var han jo da et Menneske, der ikke vilde skyde Ansvaret fra sig.

Hvad kunde jeg egentlig bebrejde ham? Artiklen var djævleblændt snedig affattet. Ostrzynski dementerede jo Rygtet om, at Luthspilleren var en forklædt Maler, tog tilsyneladende Eva i Forsvar og røbede samtidig hele Hemmeligheden for Hela, øjensynlig for at kompromittere Eva overfor Hela, hævne sig paa mig, formedelst Kazia og samtidig gjøre mig latterlig.

Havde han dog blot ikke skrevet det om de sløvede Aandsevner! Men nu stod det der desværre! Han havde gjort mig latterlig i Hela's Øjne; thi hun læste jo *Dragen*.

Og hvor det maatte være ubehageligt for Eva! Ja, Ostrzynski kunde rigtignok triumfere. Noget maatte jeg under alle Omstændigheder gjøre, men hvad? Om jeg bare vidste det, skulde jeg gjerne strax tage Tjeneste som Reporter ved *Dragen*!

Jeg besluttede at raadføre mig med Eva. Hun spillede jo i aften, saa jeg vilde skynde mig hen i Theatret og tale med hende efter sidste Akt. Der var Tid dertil endnu . . .

En halv Time efter stod jeg allerede i hendes Paaklædningsværelse.

Eva maatte snart være færdig inde paa Scenen; imedens saae jeg mig om.

Vore Theatre udmærke sig, som bekjendt, ikke ved Luxus. Et Rum med hvidtede Vægge, to flimrende Gasblus, et Spejl, en Servante, et Par Stole og en Lænestol i Hjørnet, der formodentlig var hendes private Ejendom, — saaledes saae Paa-kædningsværelset ud.

Foran Spejlet laa der en Mængde Toiletgjenstande ved Siden af en Kop Kaffe uden Fløde, et Par Sminkeæsker, nogle Handsker og to Haarfletninger; paa en Sidevæg hang der hvide, lyserøde og mørke, lette og svære Kjoler; paa Gulvet stod der to Kurve, fulde af Dameartikler. Værelset var opfyldt af Parfume- og Pudderduft. Overalt var der Uorden; man kunde se, at Alting var kastet hulter til bulter i Hastværk.

Det Hele dannede et højst ejendommeligt Billede. Lignende Sager kunde man vel ogsaa finde andesteds, i et eller andet Boudoir; men her var der noget Vist, der gjorde, at Rummet ikke mindede om et almindeligt Boudoir, men om et Tempel, og som gav det en ubeskrivelig Tilløkkelse. Over denne Uorden, over Virvarret og Hastværket, mellem de sprukne og ridsede Vægge fornam man Kunstens Aandepust.

En Bifaldsstorm naaede mit Øre; Forestillingen var forbi. Gjennem Væggene hørte jeg Raabene: „Adami! Adami!“

Nu var der gaaet et Kvarter, og de blev ved at raabe.

Endelig stormede Eva ind som „Theodora“.

Hun havde Krone paa Hovedet, undermalede Øjne og sminkede Kinder. Som en Strøm flød det opløste Haar ned over hendes blottede Hals og Arme. Hun var ophidset og tillige saa udmattet, at hun kun med svag Stemme kunde sige: „Hvordan har Du det, Wladek?“, hvorpaa hun hurtigt rev Kronen af og i sit kongelige Skrud smed sig i Lænestolen. Hun kunde øjensynlig ikke faae et Ord over Læberne; thi hun betragtede mig i Taushed som en dødtræt Fugl... Jeg tog Plads ved Siden af hende, lagde min Haand paa hendes Hoved og havde ikke Tanke for Andet end hende.

I disse undermalede Øjne saae jeg endnu Begjstringens Ild lue, paa hendes Pande havde Kunsten sat sit Mærke, og jeg saae, hvor denne Kvinde ofrede Sundhed, Blod og Liv paa Theater-moloch'ens Alter, jeg saae, hvor hun i dette Øjeblik formelig snappede efter Vejret, og jeg blev greben af en saadan Medynk, at jeg ikke vidste, hvad jeg skulde gjøre.

Vi sad en Stund i Taushed; men endelig pegede Eva paa Nummeret af *Dragen*, der laa paa Toiletbordet, og hviskede:

„Hvor det dog er harmeligt, hvor det dog er harmeligt!“

Saa fik hun pludselig et Anfald af nervøs Graad og kom til at skjælve som et Espeløv . . .

Jeg vidste godt, at hun græd af Udmattelse, ikke over Artiklen, der vilde være glemt næste Dag, og at hele Personen Ostrzynski ikke var en Taare af Eva værd; men netop derfor gjorde det mig saa ondt for hende. Jeg greb hendes Hænder, bedækkede dem med Kys, kjærtegnede dem og trykkede dem ind til mit Bryst. Mit Hjerter begyndte at banke stærkere, og jeg blev saa sølsom tilmode. Jeg knælede uvilkaarlig ned foran Eva, Alt svømmede ud i Taage for mig, og paa engang omfavnede jeg hende som en Rasende.

„Wladek, hav dog Barmhjertighed!“ bad Eva.

Men jeg pressede hende ind til mit voldsomt bankende Hjerter og var helt ude af mig selv. Jeg kyssede hendes Pande, hendes Øjne, hendes Læber og kunde kun sige de Ord:

„Jeg elsker Dig! Jeg elsker Dig!“

Da bøjede Eva Hovedet tilbage, slyngede Armene om min Hals og hviskede:

„Og jeg har længe, længe elsket Dig! . . .“

XVII.

Hvis nogen Skabning i Verden er mig mere dyrebar end Eva, maa man kalde mig for en marineret Sild!

Det hedder sig, at vi Kunstnere altid handle efter Øjeblikkets første Indskydelse; men det er ikke Tilfældet. Det viser sig jo nu, at jeg længe har elsket Eva, men blot var en Æsel, som ikke forstod det.

Gud skal vide, at det bruste og bølgede i mig, da jeg hin Aften fulgte hende hjem. Vi gik med hinanden under Armem og sagde ikke et levende Ord . . . Jeg blev kum ved at trykke Eva's Arm og hun min. Jeg følte, at hun elskede mig af alle Kræfter . . .

Jeg fulgte hende op, og da vi sad alene i hendes Dagligstue, vare vi saa forlegne, at vi ikke turde se paa hinanden. Først da Eva dækkede sit Ansigt med sine Hænder, trak jeg dem lempelig bort og sagde:

„Eva, Du er jo min? Ikke sandt?“

Hun knugede sig ind til mig:

„Ja! Ja!“

Hun var saa smuk, havde saadanne søvnige og alligevel straalende Øjne og var saa sødt ubehjælpssom i hele sin Holdning, at jeg ikke kunde rive mig løs fra hende.

Hun syntes heller ikke at kunne rive sig løs fra mig. Det var, som hun nu vilde holde sig skadesløs, fordi hun saa længe havde maattet lægge Baand paa sine Følelser.

Jeg kom sent hjem; men Swiatecki var endnu ikke gaaet iseng. Han sad og tegnede Noget til et illustreret Blad.

„Der er et Brev til Dig,“ sagde han, uden at løfte Øjnene fra sit Arbejde.

Jeg tog Brevet paa Bordet og kunde gennem Konvoluten føle en Ring. Naa ja! Den kom jo tilpas til imorgen! Jeg aabnede Brevet og læste:

„Jeg gaaer ud fra, at Tilbagesendelsen af Deres Ring vil fornøje Dem, da De ligefrem synes at have lagt an derpaa. Jeg, for min Part, skal desuden ikke have Noget af at konkurrere med Skuespillerinder. K.“

Stilen var ialfald fyndig nok!

Dette Brev udtrykte kun Ærgrelse, intet Andet.

Om Kazia endnu havde havt Skygge af Tiltrækning for mig, saa var det nu forbi med de Dele, og det for bestandig. Jeg krammede Brevet sammen, stak det i Lommen og klædte mig af.

Swiatecki løftede omsider Øjnene fra Arbejdet og saae paa mig i Forventning om, at jeg vilde meddele ham Noget; men jeg tav.

„Iaftes efter Theatertid var det Asen Ostrzynski her,“ sagde Swiatecki.

XVIII.

Allerede Klokken ti næste Formiddag vilde jeg ile hen til Eva; men jeg maatte opsætte det, da jeg fik Besøg.

Baron Kartoffler kom og bestilte en Kopi af mine „Jøder“. Han bød mig 1500 Rubler; men jeg forlangte 2000 Rubler, og det gik han ind paa.

Næppe var han borte, før Tanzenberg indfandt sig og bestilte to Portræter hos mig. Swiatecki, som er Antisemit, skjældte mig ud for Jødemaler; men jeg gad nok vide, hvem andre end Børsmændene, der købe vore Kunstværker. At Børsmændene ikke ynde Swiatecki's Lig, er da virkelig ikke min Skyld.

Først ved Middagstid slap jeg hen til Eva, overrakte hende Ringen og foreslog hende, at vi efter Brylluppet skulde rejse til Rom. Det var hun meget villig til, og havde vi Dagen før havt det med Taushed, saa snakkede vi til Gjengjæld idag opad Stolper og nedad Vægge.

Jeg fortalte hende om de Bestillinger, jeg havde faaet, og vi glædede os i Fællesskab derover. Portræterne maatte jeg gjøre færdige, inden vi

rejste; men Jøderne til Kartoffler kunde jeg male i Rom. Senere vilde jeg vende tilbage til Warschau og indrette mig et Atelier der, og saa skulde vi have det som Blommen i et Æg.

Da disse Planer vare drøftede, erklærede jeg hende, at vi hele Livet igjennem maatte fejre Gaarsdagens Dato som en Festdag. Hun lænede sit Hoved til min Skulder og bad mig om ikke at tale mere derom. Saa slyngede hun sine opskaarne Slaabrokærmer om min Hals og kaldte mig sin store Mand. Hun var blegere end sædvanlig, og hendes Øjne mere violblaa; men de straaledede af Glæde.

Ak, hvor har jeg dog været en Æsel, at jeg, uagtet jeg havde en saadan Kvinde lige ved Haanden, vilde søge Lykken andetsteds, i Sfærer, der vare fremmede for mig, som jeg for dem!

Eva er unægtelig en Kunstnernatur! Hun er min Brud; følgelig gaaer hun fuldstændig op i denne Rolle og spiller uvilkaarlig en ung, lykkelig Brud. Det kunde dog ikke falde mig ind at tage hende det ilde op, det kjære Væsen, at hun har været saa mange Aar ved Theatret.

Om Eftermiddagen kjørte vi til Hela Kolczanowska.

Nu, da Eva kunde forestille mig som sin Forlovede, var Spøgen med Luthspilleren jo ganske uskyldig og en Misforstaaelse mellem de to Damer

altsaa udelukket. Da Hela havde faaet Forklaringen, modtog hun os med aabne Arme og var henrykt over Eva's Lykke. Vi lo, som vi vare tossede, over Luthspilleren og over, hvad Gubben havde faaet at høre om Magórski. Endnu igaar vilde jeg dolke Ostrzynski, og idag beundrede jeg hans Fiffighed.

Hela lo, saa hendes prægtige Øjne løb i Vand, og var, i Parenthes bemærket, vidunderlig smuk. Da hun mod Slutningen af Visiten lagde Hovedet paa Siden og blinkede til mig, medens hun sagde: „Se, se, Gamle! Det var nok ikke Almisser, Du kom efter!“, kunde jeg ikke vende Øjnene fra hende, og det tiltalte ogsaa Eva i saa høj Grad, at hun hele Resten af Dagen ubevidst efterlignede denne Hovedbevægelse og dette Blik.

Vi enedes om, at jeg skulde male et Portræt af Hela efter min Hjemkomst fra Udlandet; men først vil jeg i Rom male Eva, om jeg da kan gjengive saa fine, ja næsten forfinede Træk og et saa modtageligt Ansigt, hvori enhver Sindsbevægelse afspejler sig som en Sky i klart Vand.

Men det lykkes vel nok! Hvorfor skulde det ikke lykkes?

XIX.

Aftennummeret af *Dragen* har fablet om Masser af Bestillinger, som jeg skal have faaet. Mine Indtægter regnes i Tusinder. Maaske det har bidraget Noget til, at jeg Dagen efter fik et Brev fra Kazia, hvori hun skrev, at hun havde sendt mig Ringen tilbage i Vrede og Skinsyge, men at hun ikke var uvillig til at lade Naade gaa for Ret, hvis jeg vilde gjøre Knæfald for hendes Forældre.

Nej Tak, det havde jeg faaet Nok af; jeg svarede ikke. For mig maatte hvem, der vilde, bede dem om Forladelse, og Kazia maatte gjerne ægte Ostrzynski: jeg havde jo Eva!

Min Taushed syntes imidlertid at berøre Suslowski pinlig; thi efter nogle Dages Forløb kom det samme Bud med et nyt Brev fra Kazia, denne Gang dog adresseret til Swiatecki.

Han viste mig Brevet. Kazia bad ham om at komme et Øjeblik derhen for at raade hende i en vigtig Sag, af hvilken hele hendes Fremtid afhang. Hun gjorde Regning paa hans gode Hjerter og hans Bravhed, som hun strax fra første Færd af havde lagt Mærke til, og hun haabede, at han vilde opfylde en ulykkelig Kvindes Bøn. Swiatecki bandede og mumlede i Skjægget Noget om lumpne Filistre og om Nødvendigheden af ved

den første, den bedste Lejlighed at klynge dem og hele deres Yngel op; men han gik alligevel derhen. De ville rimeligvis søge ved hans Hjælp at faae en Forsoning med mig bragt istand.

XX.

Swiatecki, som i Grunden har et blødt Hjerte, synes at være helt forvandlet.

I en Uge har han daglig besøgt Suslowski's, og i samfulde tre Dage har han snuset omkring mig, skulende som en Ulv..

Endelig spurgte han mig en Dag ved Theen med barsk Røst:

„Hør nu, hvad har Du egentlig isinde med Pigen?“

„Hvad for en Pige?“

„Suslowska.“

„Ingenting.“

Der indtraadte en Pause, hvorpaa Swiatecki fortsatte:

„Hun græder jo den hele udslagne Dag — jeg kan ikke holde det ud . . .“

I dette Øjeblik skjælvede hans Stemme af Rørelse; men han rømmede sig som et Næsehorn og sagde:

„Et ordentligt Menneske bærer sig ikke saaledes ad.“

„Swiatecki, Du minder mig om Papa Suslowski!“

„Det kan gjerne være . . . men jeg vil hellere minde om Suslowski, end gjøre hans Datter Uret.“

„Er Du saa venlig at passe Dig selv?“

„Bevares! Jeg kan saa godt helt afbryde Bekjendtskabet med Dig.“

Dermed endte Samtalen, og siden have vi ikke talt til hinanden.

Vi lade, som vi ikke kjende hinanden, hvad der er saameget mere komisk, som vi stadig bo sammen og drikke The sammen om Morgen, og det ikke er faldet Nogen af os ind at fortrække fra Atelieret.

Nu nærmer Dagen for mit Bryllup sig.

Fra *Dragen* veed hele Warschau det allerede, og Alle glo paa os og beundre Eva. Da vi vare paa Udstillingen, stimlede Folk saadan sammen om os, at vi hverken kunde komme frem eller tilbage.

Min ubekjendte Veninde har atter sendt mig et anonymt Brev, hvori hun lader mig vide, at Eva ikke er nogen Kone for mig.

„Jeg kan vel ikke tro paa, hvad man fortæller om Frøken Adami's Forhold til Ostrzynski (skriyer min Veninde); men Du, Mester, trænger til en

Kone, der helt og holdent vil ofre sig for din Berømmelse og din Storhed, medens Frøken Adami, der er Skuespillerinde, kun vil tænke paa sig selv.“

Swiatecki vedbliver at besøge Suslowski, formodentlig dog kun i Egenskab af Trøster, da jo ogsaa Suslowski's maa have hørt om mit forestaaende Bryllup.

Jeg har hos Theaterdirektionen udvirket en ubegrænset Orlov for Eva. Hun sætter nu sit Haar som en Pige fra Landet, gaaer tarvelig klædt og bærer højhalsede Kjoler. Det klæder hende brilliant. Optrinet i Paaklædningsværelset har ikke gjentaget sig, da Eva ikke vil tillade det. I det Højeste faaer jeg Lov til at kysse hende paa Haanden. Jeg er derfor meget utaalmodig, og jeg smigrer mig med, at hun ogsaa er det.

Hun er rasende forelsket i mig; vi ere sammen hele Dagen, og jeg har begyndt at undervise hende i Tegning.

XXI.

O, Zeus, Du Skytordner, hvad skuer Du ikke ned paa fra Olympens Tinde! Der hænder Ting, som Filosoferne ikke have drømt om.

Dagen før mit Bryllup kom Swiatecki hen,

stødte til mig med Albuen, vendte sit pjuskede Hoved bort og sagde med hul Røst:

„Wladek, veed Du hvad? Jeg er ved at begaa en Forbrydelse.“

„Naa, det blev dog Dig, der kom til at sige det første Ord,“ svarede jeg. „Hvad er det for en Forbrydelse?“

Swiatecki fæstede Blikket paa Gulvet og sagde ligesom for sig selv:

„Naar saadan en Drukkendidrik som jeg, en talentløs Idiot, et baade i moralsk og fysisk Henseende forfaldent Subjekt, ægter en Pige som Kazia, begaaer han slet og ret en Forbrydelse.“

Jeg vilde først ikke tro mine egne Øren; men derpaa omfavnede jeg ham, uden at ændse hans Forsøg paa at skubbe mig væk.

Han skal giftes om nogle Dage.

XXII.

Efterat Eva og jeg i flere Maaneder havde opholdt os i Rom, fik vi et elegant Kort med Indbydelse til Ostrzynskis Bryllup med Fru Helene Kolczanowska f. Turno.

Evas Helbredstilstand forhindrede os i at efterkomme Indbydelsen. Hun maler nu stadig og gjør store Fremskridt.

I Budapest fik jeg Medaille og solgte mit Billede til en kroatisk Krøsus.

XXIII.

I Verona blev jeg Fader til en Dreng. Eva paastaaer, at hun aldrig har seet Mage til Barn. Det er et rent Vidunder!

XXIV.

Nu have vi i adskillige Maaneder opholdt os i Warschau, hvor jeg har faaet mig indrettet et prægtigt Atelier. Vi besøge jevnlig Ostrzynski's. Han har solgt *Dragen* og er nu Formand for „Foreningen for Uddeling af Gryn til brødløse Arbejdere“. Man kan ikke gjøre sig nogen Forestilling om hans Højmodighed og hans Anseelse. Mig klapper han paa Skulderen og kalder mig: kjære Ven. Han tager sig ogsaa af Digterbegaivelser og holder aabent Hus hver Onsdag. Hun er vedblivende skjøn som en Drøm. Børn have de ikke faaet.

XXV.

Gudfaderbevares! Jeg revner bestemt af Latter.

Swiatecki's ere komne hjem fra Paris. Hun giver Partiet som moderne Kunstnerviv, og han stiller med Silkeskjorter, Ponyhaar og Fipskjæg. Jeg kan nok forstaa, at hun har kunnet gjøre sig til Herre over hans Sædvaner og hans Karakter; men hvordan hun har faaet Bugt med hans Haartop, det er og bliver mig en Gaade.

Swiatecki har ikke lagt Ligmaleriet paa Hyl- den; men han maler nu tillige Genrebilleder og Idyller og gjør megen Lykke. Han leverer ogsaa Portræter; men dem skiller han sig ikke nær saa godt ved, da de stadig minde om Lig.

Som gammel Ven spurgte jeg ham, om han var lykkelig. Han svarede, at han aldrig havde drømt sig en saadan Lykke. Jeg maa dog sige, at Kazia i positiv Retning skuffede mine Forventninger.

Ogsaa jeg vilde være fuldstændig lykkelig, hvis Eva blot ikke var saa sygelig og nervøs. En Nat hørte jeg hende græde. Jeg veed nok, hvorfor: hun vil tilbage til Theatret. Hun har ikke sagt et eneste Ord derom; men hun længes efter at komme paa Brædderne igjen.

Jeg har begyndt at male Fru Ostrzynska;

det er dog et dejligt Kvindemenneske. Hensynet til Ostrzynski skulde saamaend ikke genere mig . . . og hvis jeg ikke holdt saa meget af Eva, vilde jeg ikke indestaa for . . .

Men det er jo dog Eva, jeg elsker — af hele min Sjæl!





Srul fra Lubartowa.

Af

Adam Szymanski.



Det var i Aaret — naa, Aarstallet kan det forresten være det Samme med — kort og godt, det var en Morgen i Jakutsk i Begyndelsen af November, nogle Maaneder efter min Ankomst til denne Frostens Hovedstad.

Réaumurthermometret viste 35 Grader Kulde, og jeg gyste ved Tanken om den Skjæbne, der ventede min Næse og mine Øren. Siden Forflyttelsen fra Vesten hertil havde de stadig paa en saare følelig Maade tolket mig deres stille Protest mod den paatvungne Akklimatisation, og hin Morgen skulde de netop stilles paa en længere Prøve. Jeg maatte nemlig ud for at vise et Medlem af vor Koloni, den et Par Dage forinden i Byens

Sygehus afdøde Kurp*) Piotr Baldyga, den sidste Ære og være med til at lægge hans Ben i den frosne Jord.

Jeg ventede blot paa en Bekjendt, som havde lovet at underrette mig om Tiden for Begravelsen, og jeg kom ikke til at vente længe. Efterat jeg omhyggelig havde beskyttet Næse og Øren, skyndte jeg mig til Sygehuset, der laa udenfor Byen.

I Gaarden, noget afsides fra de andre Bygninger, stod et Skur. Det var Lighuset, og derinde laa den døde Baldyga.

Døren blev aabnet for vor lille Skare, og vi traadte ind i Skuret, der gjorde et saa uhyggeligt Indtryk paa os alle, at vi uvilkaarlig saae paa hinanden.

Her stod vi Ansigt til Ansigt med den kolde, nøgne Virkelighed; her var der ikke saameget som Lasen af et Slør til at dække over den. I Skuret fandtes hverken Bord eller Stol — Intet uden de med hvid Rim overtrukne Vægge. Paa Jorden, der var bedækket med fin Sne, laa et stort, skjægget Lig, indhyllet i et Slags Lagen eller Skjorte, og ogsaa Liget var overtrukket med hvid Rim. Det var Baldyga.

*) „Kurp“ eller „Kurpik“, nærmest svarende til vort „Træskobonde“, er Øgenavn for Bønderne ved Narevfloden, der have gjort sig bekjendte i Polens Historie ved Stædighed og Stridslyst.

Den Døde var gyselig stivfrossen, og for lettere at faae ham i Kisten, der stod parat, blev han trukket hen til Døren, hvor Lyset faldt ind.

Jeg vil aldrig glemme Baldyga's Ansigt, som jeg saa det der, i Dagslyset, da det var rensset for Rim og Sne. Over det barske Aasyn hvilede et Udtryk af sælsom, ubeskrivelig Smerte, Øjnene stod vidt aabne, og de store Pupiller stirrede ligesom bebrejdende op mod det isnende kolde Himmelrum.

„Den Afdøde var en brav Bonde,“ sagde en Sidemand, der havde lagt Mærke til det Indtryk, Baldyga's Ansigt gjorde paa mig. „Han var altid rask, altid virksom og tog sig varmt af de Fattige; men stædig var han som en ægte Kurp og troede lige til det Sidste, at han skulde komme hjem igjen til Narevfloden. Som det lader til, er det dog før hans Død gaaet op for ham, at der ikke vilde blive Noget deraf.“

Imidlertid havde man lagt det stenhaarde Lig i Kisten og anbragt denne paa en jakutisk Enspænderslæde. Skrædermadam W., der i slige Tilfælde som en i religiøse Anliggender forfaren Person plejer at overtage de gejstlige Funktioner, istemte med høj Røst Sangen: „Hil Dig, Gudsmoder — i Sorrig og Glæde“. Vi andre sang med, saa godt vi kunde, og saa vandrede Toget til Kirkegaarden.

Vi gik hurtig; thi den rasende Kulde nødte os dertil. Omsider vare vi ved Graven. Enhver af os kastede et Par Klumper frossen Jord paa Kisten; Spaden gjorde Resten — og en Stund efter vidnede kun en lille Jordhøj om, at Baldyga havde været til. Heller ikke den vil synderlig længe minde om den Døde — kun nogle Maaneder. Naar Solen ved Foraarstid stiger højere paa Himlen, tør den frosne Gravhøj op og dækkes med Græs og Ukrudt; efter et eller to Aars Forløb ere de, der overværede Begravelsen, selv døde eller splittede ad til alle Verdenshjørner, og om saa ogsaa den Dødes egen, kjødelige Moder kom for at opsøge ham, vilde hun ikke kunne finde ham. — Men her opsøger for den Sags Skyld aldrig Nogen en Død. Aa nej, ikke engang en Hund falder paa at snuse efter ham!

Det vidste Baldyga godt, og vi med. I dyb Taushed gik vi hjem, Hver til Sit.

*

*

*

Dagen efter Begravelsen var Frosten endnu strengere. Jeg kunde ikke skimte et eneste af Husene paa den anden Side af den temmelig smalle Gade, i hvilken jeg boede. En tæt Rimtaage laa som en Sky over Jorden, og ingen Solstraale brød igjennem Taagen. Skjøndt ikke et

levende Væsen færdedes i Gaden, kunde jeg uafbrudt høre Iskrystallerne knitre i den af Kulden fortættede Luft. Jeg hørte Bjælkerne i Husenes Vægge knage og sprække og Jorden drøne, naar dens Skorpe slog brede Revner. Af og til lød ogsaa en Jakuters Sang, der tog sig ud som en trøstesløs Veklage.

Dette var aabenbart Begyndelsen til den jakutiske Frost, for hvilken selv den forfærdeligste Polarfrost blegner, og som fylder Mennesket, ja, enhver levende Organisme med usigelig Angst. Følelsen af fuldstændig Magtesløshed griber ham, og han veed, at selv om han kryber sammen som en forsulten, af en Flok bidske Køtere omringet Hund, nytter det ham ikke. Før eller senere vil den ubarmhjertige Fjende gjøre det af med ham.

Jeg kunde ikke lade være at tænke paa Baldyga. I en Time havde jeg nu havt mit Arbejde liggende foran mig; men det vilde ikke glide for mig. Pennen faldt ud af min Haand, og de ulydige Tanker smuttede stadig fra mig, bort fra disse snedækte, stivfrosne Egne. Forgjæves kaldte jeg min Forstand til Hjælp, forgjæves mindede jeg for tiende Gang mig selv om Lægens Forskrifter. Hidtil var det lykkedes mig til en vis Grad at modstaa den Sygdom, der i Uger havde tæret paa mig; men idag følte jeg mig fuldstændig

slap og kraftesløs. En fortærende Hjemve greb mig.

Naar jeg saa mangen Gang før var bukket under for de lokkende Drømmes Fristelser, hvor kunde jeg saa idag holde Stand overfor dem? Fristelsen var jo mægtigere og jeg selv svagere end sædvanlig.

Nu, saa bort med Frost og Sne! Bort med den jakutiske Virkelighed! Jeg kastede Pennen fra mig, indhyllede mig i Skyer af Tobaksrøg og gav Fantasien frit Løb.

Den løb da ogsaa løbsk med mig, den Landstryger! . . . Over øde Skove og Sletter, over Bjerge og Floder, over Czarens utallige Riger og Lande ilede den rapfodede Tanke til det fjerne Vesten, hvor den fremtryllede et Ferige for mig — mit Hjem, mit for al Nød og al menneskelig Usselhed frigjorte, af Skjønhed og Vellyd opfyldte Hjem. Læben kan ikke udsige, Pennen ikke skildre min Henrykkelse!

Jeg saae de gyldne Kornagre, de smaragdgrønne Enge, de ældgamle Skove, der hviskede til mig om svundne Tider.

Jeg hørte de bølgende Ax bruse, Fuglene kvidre og Løvet rasle om de ærværdige Ege, der trodsede Stormens Vælde.

Med Vellyst indaandede jeg Duften fra Skovene og Markerne, som prangede med skinnende blaa Kornblomster og bly Violer.

Hver eneste Nerve i mig følte den hjemlige Lufts Kjærtegn, Solstraalernes oplivende Virkning — og uagtet i Virkeligheden Frosten derude knitrede vildere og vildere og truende skar Tænder mod mine Ruder, strømmede mit Blod med stærkere Fart gennem Aarerne, mine Kinder glødede, og som om Øje og Øre vare ramte af Trolddom, saae og hørte jeg intet mere omkring mig . . .

*

*

*

Jeg saae ikke og hørte ikke, at Døren gik op og Nogen traadte ind. Jeg lagde ikke Mærke til Taagen, der her, naar en Dør aabnes, trænger ind i et saadant Omfang, at man ikke strax kan faae Øje paa den Indtrædende. Jeg følte ikke Kulden, som frækt og paatrængende benytter enhver Lejlighed til at snige sig ind i Menneskebo-ligen. Jeg saae Intet og hørte Intet, — først da jeg, inden jeg endnu havde seet Nogen, fik en Fornemmelse af, at der var et Menneske i Nærheden, udbrød jeg uvilkaarlig paa Jakutisk: „Hvad godt?“

„Det er mig! — Undskyld, naadige Herre! — Jeg handler med Smaakram,“ lød Svaret.

Jeg løftede Øjnene og forvissede mig om, at det, trods den sære Hjorteskindsdragt, var en ægte polsk Jøde fra en af Smaabyerne, der stod foran

mig. Den, der jevnlig har seet en Saadan i Lo-sice og Sarnake, vil gjenkjende ham ikke blot i jakutiske, men, om det saa skal være, i patagoniske Huder. Jeg var altsaa strax paa det Rene med hans Herkomst. Og da mit Spørgsmaal blev gjort halvt aandsfraværende, forstyrrede denne Mand ikke mine Drømme, førte mig ikke brat tilbage til den fremmede Virkelighed. Han stod jo ikke i Modsætning til Drømmene, tvertimod! Jeg mønstrede den kjendte Ansigtstype med et vist Velbehag. Hans Tilsynekomst i det Øjeblik, hvor jeg i Tankerne færdedes i mit Hjem, forekom mig ret naturlig, og mit Øre opfangede med Fryd de polske Ord. Jeg vedblev i min Aandsfraværelse at se venlig paa ham.

Manden blev et Øjeblik staaende, trak sig derpaa tilbage til Døren og begyndte hurtig at afføre sig sit Overtøj.

Da først kom jeg til Besindelse. Det gik op for mig, at jeg ikke havde svaret ham, og at min snu Landsmand sagtens havde misforstaaet min Taushed og vilde til at udkramme sine Varer for mig. Jeg skyndte mig at rive ham ud af hans Vildfarelse.

„For Guds Skyld, Menneske, hvad er det, Du gjør?“ udbrød jeg heftig. „Jeg vil Intet kjøbe, jeg har ikke Brug for Noget. Behold dit Tøj paa, og gaa din Vej med Gud!“

Manden hørte op med at afføre sig Tøjet, men traadte efter nogen Overvejelse nærmere, medens han slæbte den halvt aftrukne Docha*) efter sig. Saa holdt han hurtig og i afbrudte Sætninger følgende Tale:

„Det har ikke Noget at sige; jeg veed nok, at Herren ikke kjøber Noget. Men seer De, jeg har været her længe, meget længe . . . først nu har jeg faaet at vide, at De er kommen. De er vel fra Warschau? Først igaar hørte jeg, at De allerede har været her over fire Maaneder. Skade, at jeg først fik det at vide saa sent! Ellers vilde jeg være kommen strax. Idag har jeg søgt efter Dem en hel Time. Jeg har været i den anden Ende af Byen, og det er jo en Frost, saa Gud maa sig forbarme . . . Ja, undskyld, jeg skal ikke opholde Dem længe! Blot et Par Ord . . .“

„Hvad vil De da?“

„Jeg vilde bare sludre lidt med Dem.“

Det Svar forbausede mig slet ikke. Jeg havde havt en hel Del at gjøre med saadanne Folk, der kun kom for at „sludre lidt“ med et Menneske, som nylig var naaet hid fra Hjemmet, og der havde ogsaa været Jøder imellem. Disse Gjæster interesserede sig for de mest forskjellige Ting.

*) Overklædning til Vinterbrug, sædvanlig sammensyet af to Hjorteskind.

Nogle af dem vare almindelige, nyfigne Sladderhanke, Andre ønskede kun Oplysninger om deres Familie, og atter Andre vare Politikere, tidt af en temmelig forrykt Art. I det Hele taget stod Politikken i høj Kurs hos de Besøgende. Derfor blev jeg, som sagt, slet ikke forbauset over min nye Gjæsts Anmodning, og skjøndt jeg ikke var glad ved at faae min Stue fyldt med Stanken af de slet garvede Dyrehuder i hans Docha, bad jeg ham om at tage Tøjet af og sætte sig.

I en Fart tog Manden Plads ved min Side, og jeg kunde nu betragte ham nøjere.

Han havde sin Races mest ordinære Træk: den tykke, krumme, lidt skjæve Næse, de stikkende Høgeøjne, det spidse Skjæg af Farve som en overmoden Agurk og den lave, af tykt Haar omgivne Pande. Alle disse Kjendetegn havde min Gjæst; men tilsammentagne virkede de mærkelig nok i Øjeblikket ikke ufordelagtig, maaske fordi det udtærede Ansigt forskjønnedes ved et levende Udtryk af Aabenhjertighed og Tillid.

„Fortæl mig saa, hvor Du er fra, hvad Du hedder, hvad Du foretager Dig her, og hvad det er, Du vil have at vide af mig!“

„Jeg er Srul fra Lubartowa, naadige Herre. Det ligger, veed De nok, i Nærheden af Lublin. Hjemme tro rigtignok Alle, at det ligger meget langt derfra, og jeg har før troet det Samme; men

se, heroppe,“ tilføjede Jøden med Eftertryk, „have vi lært, at Lubartowa ligger meget nær derved, ja, lige klods op ad Lublin.“

„Har Du været her længe?“

„Meget længe; næsten tre Aar!“

„Naa, det er jo da ikke saa længe! Der er Folk, som have boet her i over tyve Aar, og paa Rejsen traf jeg en Gubbe fra Wilna, der har boet her i næsten halvtredsindstyve Aar. Se, det er Folk, der virkelig have været her længe.“

Men min Gjæst afbrød mig iltert: „Jeg veed ikke, hvor længe de have været her; men det veed jeg, at jeg har været her meget, meget længe.“

„Saa er Du vel ene, siden Tiden falder Dig saa lang?“

„Jeg har Kone og Barn med mig — en Datter. Jeg havde fire Børn, da jeg tog herop; men det er jo en Rejse, saa Gud maa sig forbarme! Et helt Aar tog Vandringeren os . . . Jeg mistede tre Børn paa engang, i een Uge, og det er det Samme som paa engang. Tre Børn! Det er snart sagt . . . og jeg kunde ikke engang faae dem begravede; thi her findes ingen Begravelsesplads for os . . . Jeg er en Chassidæer*),“ tilføjede han sagte. „De

*) Chassidim (hebræisk) צ: Gudsfrøgtige; Betegnelse for en jødisk Sekt i Polen.

veed nok, hvad det vil sige . . . jeg lever efter Loven . . . og alligevel straffer Herren mig saadan . . .“

Han tav af Sindsbevægelse.

„Ja, Kjære, det er naturligvis svært at opnaa under saadanne Omstændigheder, og det kan jo da endelig ogsaa være det Samme. En Kirkegaard finder man vel paa en Maade overalt,“ sagde jeg for at trøste ham. Men Jøden sprang op som en Rasende.

„En Kirkegaard? Hvadbehager? En Kirkegaard? Nej, sig De hellere en Rakkerkule! Pøj! Pøj! Tal dog ikke saadan! Skam Dem noget! Jorden her tør jo aldrig op! Et forbandet Land er det! Gud har ikke villet, at der skulde bo Mennesker her! Hvis han havde villet det, saa havde det ikke været saadan et fordømt — nederdrægtigt — Pøj! Pøj!“

Og han blev ved at spytte og stampe med Fødderne. Med sammenknebne Læber og sammenpressede Fingre truede han ad den uskyldige jakutiske Jord og hviskede utydelige jødiske Forbandelser, til han omsider, udmattet af Anstrenge, atter lod sig falde ned paa Stolen ved Siden af mig.

Alle Forviiste uden Undtagelse, ligemeget af hvad Religion eller Nationalitet, nære Uvillie mod Siberien; men den fanatiske Chassidæer kjendte

aabenbart ikke til Halvhed i sit Had. Jeg ventede, til han var bleven roligere. Manden havde gaaet en haard Skole igjennem og kom derfor snart til sig selv. Da han havde bekæmpet sin Ophidselse, og jeg efter en Stunds Forløb saae ham spørgende ind i Øjnene, svarede han strax:

„Tilgiv mig, naadige Herre; men jeg taler ellers aldrig derom med Nogen. Og hvem skulde vel ogsaa det være?“

„Findes der da ingen Jøder her?“

„Er det Jøder, Herre? — De ere jo ligesom de andre Mennesker her . . . de bryde sig ikke om Loven.“ — Jeg var bange for, at han skulde hengive sig til et nyt Vredesudbrud, og for at faae Ende paa Samtalen spurgte jeg ham, hvad det saa var, han vilde snakke med mig om.

„Jeg vilde gjerne høre, naadige Herre, hvad Nyt De kan fortælle hjemmefra. Jeg har været her saa mange Aar — og jeg har aldrig faaet at vide, hvad der kan være skeet derhjemme.“

„Det kan blive vanskeligt nok at svare paa det Spørgsmaal. Jeg kan da virkelig ikke saadan fortælle Dig Alting paa engang. Desuden veed jeg jo ikke, hvad der interesserer Dig. Er det maaske Politik?“

Jøden tav.

I den Tro, at min Gjæst som saa mange Andre interesserede sig for Politik uden at kjende

Udtrykket derfor, gav jeg mig til at udvikle Europas politiske Stilling, det polske Spørgsmaal m. M. i den staaende Form, som jeg allerede saa ofte havde maattet give tilbedste. Men Jøden gjorde en utaalmelig Bevægelse.

„Naa, det interesserer Dig altsaa ikke?“

„Nej, den Slags har jeg aldrig brudt mig om,“ svarede han frejdig.

„Aa, nu veed jeg, hvad det er, Du har Mod paa. Du vil sagtens høre, hvordan det gaaer Jøderne, og om de gjøre gode Forretninger?“

„Det gaaer dem derhjemme bedre end mig.“

„Det kan Du have Ret i. Saa vil Du vel have at vide, om det for Tiden er dyrt at leve derhjemme, hvad Torvepriserne ere paa Mel, Kjød osv.?“

„Nej, hvad skulde det kunne gavne mig? Heroppe kan man jo Ingenting faae, selv om det er aldrig saa billigt hjemme.“

„Ogsaa deri har Du Ret. Men — hvad Pokker er det da egentlig, Du vil have at vide?“

„Ja, jeg veed ikke, hvordan jeg skal udtrykke mig, naadige Herre. Seer De, naadige Herre, tidt sidder jeg og grubler og grubler, saa selv Ryffke, min Kone, spørger: Hvad gaaer der af Dig, Srul? Men hvor skal jeg kunne sige hende det, naar jeg ikke selv veed, hvad der er ivejen! Og Folk vilde maaske ovenikjøbet le ad mig?“ til-

føjede han, som om han vilde udforske, om ikke ogsaa jeg fandt ham latterlig.

Men jeg lo ikke; jeg var spændt. Der var aabenbart Noget, som trykkede ham, Noget, han ikke selv kunde gjøre sig rigtig klart, og som han havde endnu vanskeligere ved at finde Udtryk for i et Sprog, han kun havde lært daarlig. For at hjælpe ham opfordrede jeg ham til at give sig god Tid; det hastede ikke saa stærkt med mit Arbejde, og det gjorde ikke noget, om vi ogsaa skulde snakke en Timestid, osv. Min Gjæst sendte mig et taknemligt Blik og begyndte, efter at have tænkt sig lidt om, følgende Samtale:

„Naar rejste De fra Warschau?“

„Efter den russiske Kalender var det den sidste April*).“

„Var der da koldt eller varmt derhjemme?“

„Der var meget varmt. I Begyndelsen rejste jeg i Sommerdragt.“

„Ja, der seer De! Og her var der Frost!“

„Men har Du da rent glemt, at ved den Tid er Saaningen færdig hos os og Markerne, ja, alle Træer grønne?“

„Grønne?“ — Srul's Øjne straaledede af Glæde.

„Ak ja, grønne! Og her er der Frost!“

Nu forstod jeg, hvad det var, han ønskede.

*) Altsaa den 12. Maj efter vor Almanak.

For at blive helt vis i min Sag, tav jeg dog stille, og den gamle Jøde vedblev:

„Naa, siig mig saa, naadige Herre, er der nu for Tiden hos os . . . Ja, se dog bare! Nu kan jeg ikke engang længere huske, hvad det hedder, — hvad det hedder paa Polsk,“ undskyldte han sig skamfuld, som om han nogensinde havde kunnet Polsk ordentlig. „Det er hvidt ligesom Ærter, men det er ikke Ærter — det staaer om Sommeren i Haverne omkring Husene ved saadan nogle store Kjæppe.“

„Det skulde vel ikke være Bønner?“

„Jo, det var netop det, jeg mente! Bønner, Bønner,“ gjentog han flere Gange, som om han vilde indprente sig Ordet for bestandig.

„Ja, det forstaaer sig, der er endogsaa mange Bønner. Har I ingen Bønner her?“

„Her! — I alle de tre Aar har jeg ikke seet en eneste Bønne. Her findes blot saadanne Bønner, som hos os kun regnes for tjenlige til — ja, bi lidt! — til — til . . .“

„Svineføde —“ hjalp jeg ham.

„Ja, rigtig! De sælges her pundevis, og endda kan man ikke altid faae dem.“

„Holder Du da saameget af Bønner?“

„Naa, det er nu ikke, fordi jeg bryder mig saameget om at spise dem, men fordi jeg saa tidt tænker paa dem. Det seer saa smukt ud, —

voxer som en hel Skov omkring Huset. Og her findes ingen! Siig mig saa, naadige Herre,“ vedblev han, „findes der om Vinteren hjemme endnu saadan nogle smaa, se, saadan,“ og han angav Maalet paa sin Finger, „smaa, graa Fugle? Jeg har ogsaa glemt, hvad det hedder. Dengang var der mange af dem. Tidt, naar jeg holdt Bøn ved Vinduet, myldrede det Smaakram derude ligesom en Flok Myrer. Dog hvem gad dengang se længe paa dem! Tro mig, jeg vilde aldrig have holdt det for muligt, at jeg nogensinde skulde skjænke de Tingester en Tanke! Men her! Her flyve om Vinteren selv Kragerne langt bort, og de smaa Tingester vilde altsaa endnu mindre kunne holde det ud. Hjemme hos os er der dog vist stadig af dem? Ikke sandt, naadige Herre, der findes de endnu?“

Jeg svarede ham ikke paa hans Spørgsmaal. Nu var jeg ikke længere i Tvivl om, at den gamle Jøde, denne fanatiske Chassidæer, havde Hjemve ligesom jeg, at vi begge led af samme Sygdom. Det uventede Møde med en Lidelsesfælle rørte mig dybt, og jeg greb hans Hænder og sagde:

„Det var altsaa det, Du vilde snakke med mig om? Du tænkte ikke paa Menneskene, ikke paa din egen Lod, ikke paa den Nød, der trykker Dig, men paa Hjemmets Sol og Luft og Jord?“

Du tænkte paa Markerne, Engene og Skovene, paa hine Guds Skabninger, som Du ikke engang havde havt Tid til at lære rigtig at kjende! Og nu, da de kjære Billeder begyndte at blegne for Erindringen, nu, da Du frygtede for, at Livet skulde blive uudholdeligt, om de dyrebare Minder helt udslettedes, nu er Du kommen til mig, for at jeg skulde kalde dem tilbage i din Hukommelse og opfriske dem for Dig, for at jeg skulde fortælle Dig, hvorledes vort Hjem seer ud? . . .“

„Ak ja, naadige Herre! Ja! Ja! Det var derfor, jeg kom,“ udbrød Chassidæeren, trykkede mine Hænder og lo af Fryd som et Barn.

„Saa hør da, Broder! . . .“

Og Srul lyttede spændt, med aaben Mund og Øjnene ufravendt rettede paa mig. Han opildnede mig med sit Blik, lokkede Ordene ud af mig, slugte dem formelig og gjemte dem dybt i sit glødende Hjerte . . . ja, visselig gjemte han dem der; thi da jeg havde endt min Skildring, stønnede han tungt: „Oj wei! Oj wei!“ Hans røde Skjæg dirrede; store, klare Taarer trillede ned ad de gustne Kinder . . . Og saa hulkede den gamle Chassidær længe, og jeg græd med ham.

*

*

*

Siden hin Dag er der løbet meget Vand i den kolde Lena og sikkert ogsaa trillet mangan Menesketaare over brændende Kinder. Men skjøndt der er gaaet saa lang Tid siden da, viser i søvnløse Nætter ofte Baldyga's marmorhvide Ansigt sig for mig med sit Udtryk af en stor Smerte, og ved Siden af det dukker altid Srul's gustne, furede, af klare Taarer vædede Aasyn frem. Og naar jeg da nøje vogter paa de natlige Syner, er det tilsidst, som om den Gamles skjælvende, blege Læber bevægede sig, og som om en sagte, fortvivlet Røst hviskede ved min Side: „O Jehova! Hvi har dog din Vrede lagt sig saa tungt paa en af dine lydigste Tjenere?“

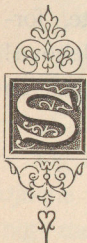




En Morders Historie.

Af

Adam Szymanski.



Saa skulde da ogsaa — saa skulde da ogsaa —,“ blev han ved at gjentage, den høje, kraftige Mand, som var traadt ind i min Forstue. Men da han ikke i en Hast kunde hitte paa Fortsættelsen, gav han sig til at aande paa sine Fingre, gnide dem mod hverandre og knuge Hænderne mod Ørene.

„Saa skulde da ogsaa . . . Fanden staa i den Dør!“ brast det endelig ud af ham, samtidig med at han drejede Ansigtet om mod mig.

Det var helt rødt, og midt i det struttede som en pjusket Børste Knebelsbarten frem, fuld af Sne og smaa, blinkende Istapper.

„Lovet være Jesus Christus!“ lød Gjæstens mere værdige Hilsen, da han derpaa var kommen ind i Stuen og højtidelig havde rakt mig sin kolde

Haand. Men umiddelbart efter udbrød han, øjensynlig behersket af en eneste Tanke: „Aa, hvor det svier! Aa, hvor det svier!“ og tørrede sig i Ansigtet med sit Lommetørklæde, som han forsigtig trykkede mod Øjenhaarene, der nu tøde op, og mod den ildrøde Næse.

„Nu har jeg boet i Siberien i femten Aar; men Mage til Kulde har jeg hverken hørt eller drømt om. Havde jeg ikke fundet det altfor flovt, saa var jeg sandt for Dyden vendt om paa Vejen herhen og var jollet hjem igjen. Jeg pakkede mig ind, saa paa den ene Maade og saa paa den anden Maade, — men lige meget hjalp det! Man maa vel tage Skankerne bedre med sig, tænkte jeg; men jeg var saamænd ikke kommen ti Skridt længere, før en Jakuter, som jeg rendte forbi, begyndte at raabe Noget efter mig paa sit Kragemaal. Jeg spilede Øjnene op og standsede trods den rasende Kulde; men jeg kunde ikke forstaa ham. Først da han brølte: „Næsen fryser af, Herre!“, gik det op for mig, hvad der var paa færde. Det kan nok være, jeg fik travlt med at føle paa min Næse, og rigtig! — den var saa haard som en Skolæst! — Jøsses vel, hvor jeg gned den! Men — Gud være lovet! — nu er den bare saa svullen, som om jeg havde sviret en hel Uge. Hahaha!“ lo den Talende, oplivet af den velgjørende Varme i Stuen. — „Seer De,

Herre, ved Angara havde vi ogsaa Frost, og det minsandten tidt, saa det kunde blive til Noget; men Mage til dette hersens, nej, det var der dog ikke Tale om, — og allerværst er det med denne fordømte Blæst, denne Chijus!“

Jeg maatte give Hr. Andreas Kraftschikowski fuldstændig Ret.

*

*

*

I to Maaneder havde nu Verdens frygteligste Vinter hærget de vældige Strækninger ved Jakutsk, — krystet dem tildøde i sit jernhaarde Favntag. En Frost uden Maal og Grænse haanede Jorden og Lyset, Menneskene og Solen. En Kulde, som Ord ikke kunne give Forestilling om, havde sendt sit isnende, gennemtrængende Pust over denne usalige Jordklump, hvor alt Liv syntes at skulle fryse bort.

Tænderne klapre i Munden paa den kjæphøje Skabningens Herre. Ynkelig som Lænkehunden, der flygter ind i Hundehusets Halm, kryber han sammen ved Ilden og indhyller sig i tæthaarede Dyreskind. Hans Tanke styrtes ned fra de abstrakte Højder og synker dybere og dybere i Jordlivets Elendighed. Med Rædsel opdager han, at han Intet er i Sammenligning med Naturens Magt, at der blot behøves et eller to saadanne Lufttryk

til, for at den indbildte Herre i Aandernes Rige skal fryse ihjel, som han staaer og gaaer, og vel ovenikjøbet fryse inde, som fordem Vidnerne om Livet før Syndfloden i disse Egne, de kæmpe-mæssige Mammuthdyr.

Da erkjender Mennesket, at han ikke er Skabningens Herre, men dens Slave. Lig Espeløvet, der skjælver i Stormen, ryster han af Kulde. Som en Døende, hvis Lemmer ere stivnede, hvis Øjne ere brustne, men i hvem den sidste Livsgnist endnu ulmer for til hans Gru at lade ham føle, hvor lille han er, hører han den mægtige indre Røst ubarmhjertig gjentage:

„Ned med Dig, usle Kryb! Ned med Dig! Din Plads er ikke paa Olympens Tinde hos de evige Guder, nej, i Støvet, hos Smaakravlet, hos de Ringeste, der er din Plads! . . .“

*

*

*

Hvis Hr. Andreas Kraftschikowski havde vidst, hvad en Chijus vil sige, var han naturligvis bleven rolig siddende ved sin varme Ovn; men Hr. Andreas var først for nylig rejst til Jakutsk. Jeg havde for nogle Dage siden gjort hans Bekjendtskab og faaet at vide, at han var Skomager af Fag og var kommen til Siberien for femten Aar siden. Derimod havde jeg ikke kunnet opspørge

noget Sikkert om Grunden til, at han netop nu havde indfundet sig i Jakutsk. Idag besøgte han mig for første Gang, og da den utaalelige Chijus alt i to Dage ligefrem havde holdt mig indespærret, vilde ethvert Besøg have været mig kjærkomment, endsige da Besøget af en Landsmand. Jeg bestræbte mig følgelig for at skaffe ham Varme i Kroppen saa godt, som Tiden og Omstændighederne tillod det.

Det varede ikke længe, før den lille, tykmavede Samovar, som jeg havde stillet paa Ovnens, begyndte at synge og hvæse i de forskjelligste Toner. Paa Bordet stod foruden den i Jakutsk uundværlige Brændevinslærke endvidere Eddike og Peber til den fede „Pupok“*), der skulde erstatte den saa længe savnede Sild. Varmen og adskillige høje Snapse fik snart Hr. Andreas til at glemme, hvad han havde maattet døje paa Udturen, og løste hans Tungebaand.

Høj og velvoxen var han, men krogrygget som Følge af det mangeaarige Slid paa den trebenede Skammel, og de brede, sorte Striber paa hans senefulde Hænder afgav et uigjendriveligt Bevis for, at han havde hængt ordentlig i med den velsmurte Begtraad. Ansigtstrækkene vare

*) Saltede Maver af store, fede Fisk, der fanges i Lenaflodens Munding.

regelmæssige, næsten smukke, og han var, paa den kraftige Knebelsbart nær, omhyggelig barberet. Desuden besad han det tænksomme Udtryk, hvorved Udøverne af hans hæderlige Kunst udmærke sig fremfor vore andre Haandværkere, og just dette Præg af menneskelig Intelligens, der ikke var udvisket ved strengt Arbejde, virkede særlig tiltrækkende paa mig og gjorde mig dobbelt ivrig efter at faae min Gjæst til at rykke frem med en udførlig Skildring af sit Levnetsløb.

Som alt sagt, havde Hr. Andreas faaet Munden paa Gled, og jeg fordybede mig med sand Fornøjelse selv i de ubetydeligste Smaatræk af hans Liv. Det jevne og udannede, men arbejdsomme, kraftige og ihærdige Menneske tegnede sig tydeligere og tydeligere for mig. Jeg følte mig kun ubehagelig berørt af den Omstændighed, at Hr. Andreas, som det hist og her syntes at fremgaa af hans Beretning, nærede en overdreven Ærbødighed for Skinnnet og formelig beundrede Alt, hvad der om end kun tilsyneladende kunde kaldes „respektabelt“. Den Talendes Aabenhjertighed fik mig vel snart til at glemme det ubehagelige Indtryk; men det kom igjen i forstærket Grad, da jeg erfarede, at Hr. Andreas ved Dom var forviist til Jakutsk fra sit første siberiske Opholdssted, at han med andre Ord nu, som han selv fremhævede, var en „Grashdanski-For-

viist“*), altsaa hørte til de almindelige Forbyderes Klasse. Siberien værner Folk til Meget, fremfor Alt til at sænke det moralske Niveau, som vi i Europa kræve for et Gjennemsnitsmenneske, ned til et rent Minimum. Men jeg havde ikke været synderlig længe i Jakutsk. Jeg havde modtaget Hr. Andreas som en Mand, paa hvem der ikke var Noget at sige i moralsk Henseende, og jeg følte mig derfor oprigtig talt lidet opbygget ved den Tanke, at det maaske var en Morder eller en gemen Tyveknægt, jeg havde til Gjæst. Dog turde jeg ikke ved utidig Spørgen søge at faae Rede paa Tingene, da jeg derved let kunde vække hans Mistanke. Forviiste af hans Klasse blive som Regel meget tilbageholdne, naar man viser sig for nysgjerrig, og det er ingen let Sag at faae et saadant Menneske til at vedgaa, hvorfor han egentlig er straffet.

Vi havde allerede tømt Halvdelen af Samovarens Indhold; men endnu var Hr. Andreas kun naaet til sin Afrejse fra Alexandrovsk. Et Par Gange havde jeg benyttet mig af smaa Pauser i Fortællingen til at henkaste det Spørgsmaal: „Naa, og hvordan gik det saa til, at De kom herhen?“ — men Skomageren, der var helt opfyldt af sine

*) „Grashdanski-Forviist“ ynder den til Siberien forviiste almindelige Forbryder at kalde sig i Modsætning til de af politiske Grunde Forviiste. Ordet betyder egentlig „civilretlig.“

Erindringer, svarede mig hver Gang afvisende: „Ja, det, Herre, det er en hel Historie! Det kommer til allersidst!“, og samtidig gav han ved Nik, betydningsfulde Øjekast og godmodige Smil sine Ord et saadant Eftertryk, at jeg maatte finde mig i at vente og taalmodig høre efter.

Altsaa ventede jeg og hørte efter, medens jeg nøje mønstrede Hr. Andreas. Han holdt sig helt kroget, som sad han paa sin Skammel, fægtede af gammel Vane om sig med Hænderne og udviklede vidt og bredt, hvad der kunde udrettes i Skomagerfaget ved Angara.

Enten det nu skyldtes Fortællingens Længde og min derved foraarsagede fysiske Træthed eller hin overraskende Tilstaaelse fra hans Side, vist er det, at jeg nu var en langt mindre opmærksom Tilhører. Tællelyset kastede kun et svagt Skjær ud i Stuen, og i den dunkle Belysning begyndte Gæstens Omrids at udviskes for mig. Nogle Øjeblikke efter saae jeg slet ikke de Ansigtstræk, der i Begyndelsen havde været mig saa sympathetiske, og Lyden af Modersmaalet klang ikke mere saa liflig i mine Øren. Det Menneske, der sad overfor mig, havde utrolig hurtig forvandlet sig til en Trædukke, en livløs Gjenstand. Jeg kunde snart ikke opfatte, hvad han sagde, ja, tilsidst hørte jeg det ikke engang.

Udenfor var det blevet fuldstændig mørkt, og

Frosten fortsatte utrættelig sit Ødelæggelsesværk; men den hule Knagen i Husets Vægge af Bjælkerne, der slog Revner under Kuldens Indvirkning, formaaede ikke at ruske mig op af min Aandsfraværelse. Tvertimod, den forøgede den!

Frygtelige, ubønhørlige Fjende, som angriber Menneskets sidste Tilflugtssted, sprænger Palisaderne og stormer Skandsen! Lig et vildt Dyr, der skræmmes op af sit Hi, lyttede jeg efter Ruderne, og mit Øre opfangede strax den kjendte, skarpe og tørre Klang.

Jeg saae ikke mere Hr. Andreas — for mine Øjne stod som et Spøgelse den grumme, kolde, ubetvingelige Død.

Underlige Tanker puslede i min Hjerne og vilde ikke lade sig afvise. Hvad, om nu hint Menneske, som sad der og snakkede med sig selv, havde øvet Vold mod et værgeløst, iforvejen fra alle Sider betrængt Væsen? Hvad, om han paa den lumpneste Maade havde berøvet en Medskabning det, som selv uden hans Indblanding ubarmhjertig vilde blive fravristet Staklen? Hvad, om han mod en af de Smaa havde handlet ikke som en Broder, men som en Bøddel?

Og Anelsen blev ved at trænge paa og gjentage: Saaledes er det, saaledes er det . . . og jeg fattede en saa dyb Uvillie mod ham, et saa brændende Had til denne Mand, der gestikulerede foran

mig, at jeg rykkede mig bort fra ham, helt hen i den yderste Ende af min lille Sofa.

Men Tankerne arbejdede videre. Maaske den Ulykkelige ikke havde vidst, hvad han gjorde? Maaske han havde mistet Broderfølelsen, ikke blot for sine Medskabninger overhovedet, men endog for sine Medmennesker? Maaske han, trods sin pæne Frakke, stod lavere end den vilde Jakuter, der aldrig dræber, ja, ikke engang nænner at slaa noget levende Væsen, hverken Mennesker eller Dyr, selv ikke sin Hest.

Og uvilkaarlig sagde jeg til mig selv: Ja, han har mistet Broderfølelsen, han har mistet den ... og mit Hjerte vaandede sig, mine Øjne fyldtes med Taarer, og jeg rykkede atter nærmere.

Men hvad var nu det? Jeg foer sammen ved, at noget Varmt rørte ved min kolde Haand. Jeg tog mig til Panden, jeg kæmpede for at samle mine Tanker, — det var Hr. Andreas, der havde lagt sin Haand paa min. Jeg saae hans oplivede Ansigt, hørte tydelig hans fornøjede Latter og forstod omsider, hvad det var, han sagde:

„He, he, he! Maa jeg nu spørge Dem, hvad er et Mandfolk uden Kjællingen? He, he, he! Det er, med Deres Tilladelse, som en Støvle uden Saal. Den kan nok se ud af Noget udvendig fra; men vil man prøve paa at spadserere med den, hænger alt muligt Skidt og Møg fast ved Foden.

En sølle Pebersvend kan hverken spise eller klæde sig eller sove som et ordentligt Menneske. Og saadan var det altsaa med mig. Jeg havde eget Hus, eget Garveri og holdt flere Svende — men Orden og Behagelighed var det lige smaat nok med. Derfor tænkte jeg som saa: naar Adam i Paradis ikke kunde undvære et Fruentimmer, saa maa vel jeg i Siberien have Lov til at skaffe mig en Kone, uden at Vorherre tager mig det ilde op. He, he, he! Har jeg ikke Ret?“

„Jo, bevares!“

„Ja, seer De det! . . . Og da jeg saa fik en Pige i Kikkerten, der var flink og saae godt ud, tog jeg hende uden videre Vrøvl . . .“

„Til Hustru?“

„Ja, det vil sige, ikke saadan rigtig. Det var, som det hedder, et „*Sibirskij brak*“ *). Jeg snakke- kede med Forældrene, og Pigen havde ikke Noget imod det. Hvorfor skulde hun ogsaa det? Jeg er da, uden at rose mig selv, ikke saa ilde, he, he, he! Jeg havde Brødet og Mere til — i Løbet af et Par Uger fik jeg den Sag bragt i Orden. Og inden jeg vidste et Muk af det, var et Aar suset hen — som et Piskesmæld! Hvad Pigen angik, maatte hun naturligvis tage ordentlig fat

*) „Siberisk Ægteskab“, det vil sige, et Forhold „paa Tro og Love“. Saadanne Forbindelser ere temmelig almindelige i Østsiberien.

— alene det at bage Brød til saa mange Folk kunde nok give Noget at bestille! — men hun trivedes lige godt i Velstanden som et Hindbær, og da jeg dertil havde faaet hende fixet op i Klæderne, saae hun min Salighed ud som et Skilderi! Men det var netop Ulykken!

I Førstningen gik det Altsammen glat, og i den Skure var det ogsaa blevet ved at gaa, hvis ikke den Lede havde sendt os Goldmann, den Slyngel, paa Halsen. Skjøndt Navnet klinger tysk, er han dog en Polak, og vi omgikkes begribeligvis. Jeg fik rigtignok strax Færten af, at det var en Laban, for, naar jeg selv skal sige det, har jeg et skarpt Blik for, hvad der stikker i Folk, ja, det har jeg! Det blev derfor aldrig synderlig hedt mellem os; men da man nu engang har ondt ved at undgaa sin Skjæbne, skulde heller ikke jeg undgaa min. En snavs Fyr var det, en rigtig Laps, skjøndt han havde baade Kone og Børn. Det var, kan De tænke Dem til, den værste Fruentimmerjæger, der kunde gaa i to Sko. Havde han faaet Kig paa et Pigebarn, saa brød han sig ikke om Noget, tog ikke Hensyn hverken til sig selv eller Andre. Han blev — gid Fanden havde ham! — baade døv og blind som en skogrende Urhane.

Naa, ikke saa snart havde lille Goldmann seet min Dunja, før det virkede paa ham, som om

han var bleven skoldet. Han blev morderlig adræt til at se ind til os og laante hende Øjne — og gav rigtig Partiet med Slips og Dingeldangel og Fedtelse i Haaret. Knebelsbarten vixede han hver eneste Dag, Flippen halede han op lige til Ørene, og Knebren gik paa ham som paa en kalkunsk Hane. Det tager da vist en Ende med Forskrækkelse, tænkte jeg, for lille Goldmann har jo ligefrem faaet ind at løbe grassat paa. Saa en Dag kommer han atter til mig, naturligvis under et Paaskud. Han vilde bestille sig et Par lakerede Støvler.

„Jeg har ikke Tid!“ — siger jeg.

„Jamen, naar jeg nu vil betale en ordentlig Pris for dem?“ spørger han. „Jeg kan skam ikke undvære de Støvler!“ — Sagen var, at den Laban tjente gode Penge.

„Et godt Navn er mere værd end Penge,“ svarer jeg. — „Hvad jeg har paataget mig, bliver ogsaa gjort, saagar for billigt Kjøb. Men jeg trænger ikke til Andres Penge, og jeg raader selv for, hvad mit er. Der siger jeg: Væk med Potterne!“ — Og jeg seer ham lige ind i Øjnene; men saa fræk var den Slubbet, at han slog en Skoggerlatter op og ovenikjøbet stak mig den Spids ud:

„Det forstaaer sig! Et Livfuld Hug fortjente den, som ikke kan passe paa sin Ejendom.“

Se, det skulde nu være møntet paa mig, og Fyren havde maaske Ret. Vist er det, at jeg ikke havde snakket med Dunja om Tingen. Men forresten, hvad nytter det at ville snakke et Fruentimmer tilrette, naar hun først har sat sig Noget i Hovedet?

Nogle Dage efter lagde jeg Mærke til, at Dunja begyndte at tage sig Udgangsbillet fra Huset og blive borte hele Aftener, saa under det ene, saa under det andet Paaskud.“

„Saa burde De have bestemt Dem til at skilles i Mindelighed,“ indskød jeg.

„Nej, skilles vilde jeg ikke, for saa havde jeg mistet alt Hold paa hende, og der var ingen Mening i at vige Pladsen for den første, den bedste Vindhas. Havde det kun kommet an paa mig, kunde det vel ogsaa nok være drevet over; thi hvad Magt laa der i Grunden derpaa? Naa ja, Herregud! Hun vilde rende efter den Satans Goldmann en Tid og saa blive kjed af det. Men se, da jeg levede som en respektabel Mand, havde jeg et stort Bekjendtskab. Kjøbmændene, Borgerne og Embedsmændene, der søgte Omgang med mig, begyndte Allesammen at hviske og tiske om det. Hvor jeg kom, fniste de: „Hihihi! Se til ham, Kraftschikowski, og den lille Kraftschikowska! Den er god, hvad?“ Kort og godt, det gik op for mig, at det Fruentimmer ødelagde mit gode Navn og Rygte. Jeg

var en vel anseet Mand, og saa skulde saadan en Taske trække mit hæderlige Navn i Rende-stenen, og det uden at jeg havde Nogen at holde mig til i den Anledning? Nej, den gaaer ikke, tænkte jeg, vent Du bare min Tøs! Du kan tro, jeg skal give Dig Rent paa! Du skal faae Dig en Omgang, saa Du skal komme til at nyse ved det! Det var netop en Lørdag. Baade i Værkstedet og i Huset var der fuldt op at gjøre, som altid Dagen før en Helligdag, og Dunja foer frem og tilbage som en Væverspole; thi flink var hun, som sagt, og let og smidig som en Hind. Den Dag overgik hun endda sig selv; Arbejdet gik saa rask fra Haanden for hende, at det var en Lyst at se. Men hver Gang mit Blik faldt paa hende, stak det mig alligevel i Hjertet, og jeg tænkte: Tøsen gaaer i Hundene; en skjøn Dag tager hun Billetten for Alvor og bliver borte med det Samme. Rigtig! Ikke saasnart fik jeg Andet at tage Vare paa, før hun listede ud, og — pst! — væk var hun! Naa, er hun væk, saa er hun væk, sagde jeg til mig selv, — jeg skal ikke gaa ud og lede efter Dig, og er Du stædig, saa kan jeg ogsaa være det!

Jeg gik følgelig ingen vegne, men blev siddende hjemme og ventede. Og jeg ventede og ventede; men hun kom ikke. I den lange Ventetid randt alle Stikpillerne mig i Hu, og det blev Midnat, og

jeg sad der endnu — uden engang at tænde Lys. Hanerne begyndte allerede at gale . . . saa først kom hun.

„Hvor har Du været?“ spurgte jeg.

Hun tav.

Jeg traadte nærmere, og — Jesus Christus! — hun glødede som Ovnens her . . . hendes Øjne flammede, og hendes Aande slog mig imøde som Ild.

„Hos Goldmann!“ skreg jeg og kom pludselig til at ryste over hele Kroppen, som om jeg havde Feber.

Men hun tav stadig. Det sortnede for mine Øjne . . . Jeg begyndte at slaa løs paa hende . . . og hun . . . ja, hvor de Fruentimmer kan være egensindige . . . Havde hun dog bare sagt mig et eneste Ord . . .“

Hans Røst skjælvede af Sindsbevægelse.

„Bare et eneste Ord . . .“ gjentog han sagte.

„Jeg slog hende, jeg slog hende, og . . . jeg slog hende ihjel.“

*

*

*

Hr. Andreas tav og gav sig til at stoppe en vældig Pris Tobak i Næsen; men min ophidsede

Fantasi kunde ikke slaa sig til Ro. Den fortalte videre om det, som Morderen havde fortiet; den udfyldte hans Beretning og manede Forbrydelsen frem i et Lys saa skarpt, at Pigens rædselsfulde Død stod for mig i alle Enkeltheder; den lod mig fornemme hver Kval, som hun, der var let og smidig og vel ogsaa frygtsom „som en Hind“, havde maattet lide under Morderens Haand.

Med hvad Ret havde denne Mand, der maa-ske selv stod paa Gravens Rand, berøvet et ungt Væsen Livet? Ham havde jo intet Kraw paa hende, havde blot købt hende af hendes dyriske Forældre. Og jeg havde trykket denne Morders Haand som en Broderhaand, jeg havde taget dette ækle, modbydelige Dyr for et Menneske! Væmmelse og Had bruste op i mig, og jeg var lige ved — jeg mindes det tydelig — at dræbe den Ulykkelige. Jeg vilde knuse ham, tilintetgjøre ham, jeg var paa Nippet til at udføre min Hensigt, jeg begyndte allerede at ryste af en Feber som den, der havde grebet Hr. Andreas, — da lagde han just sin Haand paa min, og mine Øjne mødte to Øjne, saa rene og klare som Kildevand, saa rolige og uskyldige som et Par Barneøjne.

Jeg skjælvede; dog nu skjælvede jeg af Rædsel over mig selv. Jeg, der nærer et saa glø-

dende Had til Alt, hvad der er Livet fjendsk, til Alle, der dræbe, havde selv været nærved at begaa en Forbrydelse.

Nej, det Menneske, der saa mig ind i Øjnene, kunde ikke være skyldig i Mordet, og han var det heller ikke.

Jeg sank sammen, holdt mine Hænder for Ansigtet og spurgte en Stund efter med skjælvende Røst Hr. Andreas:

„Siden De har fortalt mig saa meget, saa siig mig oprigtig, — vilde De dræbe Pigen?“

Og han trykkede begge sine grove Hænder, som Sporene af haardt Arbejde havde mærket for stedse, ind mod sit Bryst og svarede højtidelig:

„Saa gid Gud vil straffe mig med en lignende Død, om det var min Hensigt!“

*

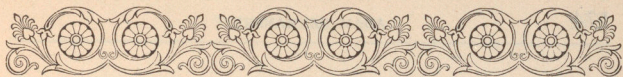
*

*

Hr. Andreas var gaaet. Da jeg lukkede Døren efter ham, kastede jeg et Blik ud. Blæsten havde lagt sig, og Jorden tav, smedet i Frostens Lænker. Paa den vinterlige Himmel funkled Tusinder af Stjerner, kolde Stjerner, der skuede ligegyldig ned paa Menneskets Nød som en haardhjertet Rigmands Øjne.

Tunge, bitre Tanker arbejdede i mit Hoved, saa det var, som det skulde briste, og mellem dem dukkede atter og atter det Spørgsmaal op: „Naar Andreas ikke er skyldig, hvem er da den Skyldige?“





Snedker Kowalski.

Af

Adam Szymanski.



et var ved et Tilfælde, jeg kom til at gjøre Snedker Kowalski's Bekjendtskab, og ret beseet kunde et saadant Tilfælde kun indtræffe i det jakutiske Foraar, et Foraar, hvorom de ærede Læsere sagtens ikke have nogen synderlig klar Forestilling.

I de sidste Dage af Maj, naar den velsignede Varmes Kamp med Resterne af Vinterens Rædsler lakker mod Enden, vil Enhver, der ikke før har opholdt sig i Jakutsk paa den Aarstid, uvilkaarlig lægge Mærke til et ejendommeligt Træk, som næppe kan iagttages nogetsteds i Europa. Det mindste Bulder, der lyder i det Fjerne, gjør et forunderligt Indtryk paa de Mennesker, som færdes paa Gaden. Børn og Oldinge, Mænd og Kvinder standse brat, strække Hals mod Øst i

Retning af Floden og synes en Stund at lytte efter Noget i største Spænding.

Saa opstaaer der en Summen af Menneskerøster, en frydefuld Raaben: „Isen bryder op! Hør bare! Isen bryder op!“ — Alle stikke i Rend for at forkynde dem derhjemme i Husene det længselsfuldt ventede Budskab, og Enhver, der blot formaaer at slæbe sig afsted, trækker i Overtøjet for at ile ned til Flodbredden.

Dernede har der allerede samlet sig en stor Menneskemængde, som henrykt betragter det stor-slaaede Naturfænomen. I det syv Verster brede Flodleje trænger Vandet paa med en Vælde, saa mægtige Isflager skrues op af Floden og dyngesig sammen i Masser saa høje som Huse, ja, som Bjerger. Under Brag og Bulder briste de tilsidst og splintres i Tusinder, i Millioner af blinkende Isnaale, der i Solskinnet spille i de vidunderligste Farver.

Disse Mennesker, som have udtømt deres Kræfter i Kampen mod den sejge, vedholdende Kulde, mod den frygtelige Frost, disse Stakler, som med brændende Længsel, med utaalmelig Higen have ventet saa længe paa den kjære Varme, de skynde sig nu hid for at overvære Solens endelige Triumf, den ulidelige Vinters fuldstændige Tilintetgjørelse. Hele Mængden er som beruset af Glæde. „Lovet være Gud! Lovet være

Gud!“ raabe de til hinanden og vende atter og atter Blikket mod de mægtige Isbjerge, der sønderbrydes ved det velsindede Elements Vælde. De stille deres Længsel, de juble af Fryd over den grumme Fjendes Nederlag. Nu endelig maa Fjenden vige for de brusende Bølgers Angreb, nu endelig kunne de være Vidner til, hvor han bliver kløvet, knust og ryddet afvejen!

Det flinke jakutiske Folk, der i alle Retninger staaer over saa mange andre siberiske Stammer, forstaaer da ogsaa til Gavns at sætte Pris paa den livsalige Sols Gaver og at drage Nytte af dem. Fra de trange, ildelugtende Vinter-Jurter strømme Jakuterne ud og fylde deres barske Fædrenejord med Liv og Røre. Livet pulserer nu dobbelt saa hurtig, kraftig og støjende som før, og lige fra den almindelige Issechfest*) tilbringer Befolkningen Dagene i en uafbrudt Festrus. Græsset groer, som om der ikke skulde være Ende paa det, Køer og Hopper give rigeligere og rigeligere Mælk, og de jakutiske Guders Nektar, „den kraftfrembringende Kumys“, tørrer aldrig ud i den rummelige Tscharón**).

Ogsaa paa mig virkede Synet af den smukke

*) „Issech“ kaldes Foraarsfesten, ved hvilken Jakuterne drikke megen Kumys (gjæret Hoppemælk) og bringe Takofre.

**) Skaal eller Bæger af Træ.

Dal og de mange glade Mennesker, der frydede sig over Sommerens Herlighed, helt oplivende, og det første Foraar, jeg tilbragte i Jakutsk, nød jeg derfor Vaarens Goder i fulde Drag. Hver Dag gik jeg udenfor Byen for at beundre den skønne Natur og bade mig i Solens Straaler.

Paa mine Spadsereture aflagde jeg næsten altid Besøg i en eller anden jakutisk Jurte, og blandt de talrige Jurter, jeg saaledes havde gjort mig bekendt med, var der en, jeg syntes særlig godt om. Den laa noget afsides i Skoven ved den temmelig stejle Bred af en langstrakt Sø, og dens Ejer var en alderstegen Jakuter, som sikkert Enhver ved første Øjekast vilde hædre med Benævnelsen „Ohonjór“ *).

Han beboede Jurten i Forening med sin ærværdige Hustru og en Dreng, der var langt ude beslægtet med ham. To Køer, en Kalv, et Par Hopper og et Føl udgjorde hele det gamle Ægtepars Rigdom.

Alle Jakutere ere meget nysgjerrige og snakkesalige. Den brave Ohonjór besad disse Egenskaber i højeste Grad, og da han kunde lidt Russisk, blev hans Jurte i Reglen Maalet for mine Vandringer.

*) „Ohonjór“ betyder ordret Olding, men anvendes som et Udtryk for Højagtelse.

Naturligvis maatte han først og fremmest have Besked om, hvem, hvorfra og hvad jeg egentlig var. Overfor en Russer, enten han saa er født her eller af en eller anden Grund er kommen herop, viser Jakuterer sig altid mistroisk og overdrevent underdanig; selv den mest lurvede Russer er for ham bestandig en „*Tojón*“ (Herre). Men en Polak betragter han med ganske andre Øjne. Jeg mindes ikke at have truffet nogen Jakuter, der ikke blev glad ved Underretningen om, at jeg ikke var en „*Njutschá*“ (Russer), men en „*Bilák*“ (Polak).

„*Bilák, Bilák? Utschtschigéj, dohór!*“ („Polak, Polak? Brillant, Broder!“) udbrød som oftest selv den mest tilbageholdne Jakuter. Jeg kom da ogsaa strax paa en venskabelig Fod med min Ohonjór, og da han ydermere erfarede, at jeg var en „*Szuruxútt*“ (Skrivekyndig), at jeg følgelig, om fornødent, kunde gjøre Tjeneste som „*Szuruxútt nasléshni*“ eller maaske ovenikjøbet som „*Szuruxútt ullúsní*“^{*)}, ja, at jeg vel endogsaa var istand til at affatte et Bønskrift til „*Ullochán Tojón*“^{**}), steg jeg flere Grader i hans Agtelse og

^{*)} „*Szuruxútt nasléshni*“ vil sige Skriver for en Naslég og „*Szuruxútt ullúsní*“ Skriver for en Ullus. I det russiske Forvaltningssystem udgjøre flere jakutiske Familier til sammen en Naslég og flere Naslég atter en Ullus.

^{**}) „*Ullochán Tojón*“ ☉: „Store Herre“, Jakuternes Betegnelse for en russisk Generalguvernør.

undgik derved en altfor generende Fortrolighed fra hans Side.

Da jeg nu engang paa Hjemvejen fra en Spadseretur saae ind til ham for at faae min sædvanlige Slurk Kumys, fandt jeg ham i en noget underlig Forfatning. Han var ikke blot snakkesalig, som han plejede, men tillige mere end almindelig oprømt. Tungen slog saa temmelig Sludder for ham, medens han forøvrigt lod til at være overmaade veltilpas. Det viste sig da, at den brave Gubbe lige var kommen hjem fra Byen, hvor han øjensynlig havde varmet og styrket sine gamle, stive Lemmer med et rigeligt Kvantum „*Argy*“ (Brændevin).

„Polakkerne ere gode Mennesker, allesammen gode,“ lallede Gubben, idet han stoppede sig en Pibe af min Tobak. „Szachá*) finder altid, at Biláken er hans Broder. Men Du vil vel ikke tro det, Broder, at det først fornylig er blevet saadan. Jeg selv, som dog nu over halvfjerdsindstyve Gange har seet Kalvene æde Græsset af disse Græsgange, var endnu for femten Aar siden saa angst for Bilákerne, som om det havde været onde Aander. Naar jeg saae en Bilák, smurte jeg Haser ind i Skoven som en rigtig Hare. Og nu skal jeg fortælle Dig, hvoraf det kom.“ Den

*) „Szachá“ kalder Jakuteren sig selv.

Gamle tog sig en Slurk af sin Tscharón, bakkede lidt paa Piben og gav sig saa til at fortælle:

„Dengang min Fader endnu ikke var kommen til Verden, og min Bedstefader endnu var en ung Knøs, thi man havde lige begyndt at spare en Kallym*) sammen til ham, kom der anstigende en Bilák med Isøjne**), langt Hageskjæg og en vældig Knebelsbart; han bosatte sig i Nærheden af os, dog ikke i Dalen, men derovre, højt oppe paa Bjerget. I de Tider var Tajgaen (Skoven) slet ikke som nu; den var tæt, ufremkommelig og uberørt af Øxen. I denne Tajga stod en forladt Jurte, og den tog hin Bilák i Besiddelse. Fra det Øjeblik af kunde i en god Kjessa's***) Omkreds ingen Anden færdes i Tajgaen. Biláken gik nemlig om derinde med et Gevær; fik han Øje paa et Menneske, saa sigtede han paa ham, selv om det var en Kosak, og tog man da ikke Benene med sig, saa skød han, og det for ramme Alvor. Hvad han levede af, og hvordan han levede, det maa Skovaanderne vide; thi intet Menneske har nogensinde seet det. Alle flygtede for ham som for en Spedalsk; men de, der havde seet ham flakke om i Tajgaen som en ond Aand,

*) „Kallym“, Kjøbesummen for en Brud, bestaaer i Kvæg og Heste.

**) Jakutisk Betegnelse for lyse Øjne.

***) En Vejlængde, der omtrent svarer til en dansk Mil.

fortalte, at han i Begyndelsen gik klædt som en russisk Tojón eller en Szuruxútt, men senere var iført Dyrehuder, som han vel selv syede sammen. Og de fortalte ogsaa, at han blev vildere og vildere, rent forskrækkelig at se til. Skjægget naaede ham tilsidst helt ned til Bæltet, og hans Ansigt blev stadig hvidere, medens Øjnene flammede som Ild. Saaledes gik flere Aar. Men engang ved Vintertid, ved det Lav, da Frosten er værst, rejste der sig et frygteligt Uvejr, og i flere Dage saae Ingen noget til ham. Da han ellers plejede hver Dag at vise sig paa Afstand for et eller andet Menneske, blev det meldt i Byen, saa de derinde kunde sørge for at se efter, om der var tilstødt ham Noget. De kørte ud til hans Bolig og traadte forsigtig ind — og de fandt Biláken liggende paa Sengen, indsvøbt i sine Dyrehuder. Han var helt bedækket med Sne og Rim og holdt et lille Kors i Haanden.

Biláken var død. Han var maaske sultet ihjel eller frossen ihjel, eller ogsaa havde den Onde taget ham. Men var det vel underligt, at vi siden rystede og bævede for alle Biláker?“

Dette Sagn, som jeg senere i Jakutsk hørte af mange andre Personer, Sagnet om hin Bilák, der hadede selv det blotte Syn af et Menneske, gjorde et mægtigt Indtryk paa mig. I denne Egn, maaske paa de samme Enge, i de samme Lunde,

hvor jeg nu spadserede, flakkede altsaa engang en Mand om, vanvittig og rasende af Smerte. Havde da hans Lidelser været saa store, eller kunde hans Sjæl ikke udholde den menneskelige Ondskab og Nederdrægtighed? Eller var det maaske Adskillelsen fra Hjemmet, fra hans Nærmeste, der nagede den Ulykkelige? Optaget af disse Tanker vendte jeg tilbage til Byen, uden at lægge Mærke til Noget omkring mig; jeg gik hurtigt, jeg løb næsten og sagtnede ikke Farten, før jeg hørte et Raab i Nærheden:

„*Kaal aré, kaal!*“

Først kunde jeg hverken opfatte Ordene eller begribe, hvor Lyden kom fra; men da den Raabende tydeligere og tydeligere gjentog sit: „*Kaal aré, kaal, dohór!*“, forstod jeg det endelig. Bagved Skoven eller rettere sagt bagved det ikke synderlig høje Krat, der laa foran mig, raabte En eller Anden paa Jakutisk:

„Kom herhen, kom, Broder!“

Jeg skyndte mig da gennem Krattet, og bag dette, tætved Broen, der førte over den smalle Sø eller rettere det forsumpede Tilløb til Lenafloden, stod et Menneske i Tvangskolonisternes sædvanlige Dragt. Han vendte Ansigtet bort fra Vejen og vinkede af alle Kræfter, medens han vedblev med sit: „*Kaal aré, kaal, dohór!*“

Da han fik Øje paa mig, tav han, og da jeg

var kommen nærmere og tiltalte ham paa Polsk, var han ligeved at gaa bagover af Overraskelse. Forbløffet udbrød han i sit eget Tungemaal:

„Jesus! Hvor kommer dog Herren fra?“

Vi gjorde hurtig Bekjendtskab med hinanden. Karlen boede i en eller anden jakutisk Ullus og var kommen til Byen for at søge Arbejde i Guldminerne. Han havde ogsaa faaet Arbejde og skulde nu drive en Flok Kvæg til dens Bestemelsessted. Hjorden græssede just her, og da den havde spredt sig til alle Sider, og han ikke ene var Mand for at faae det uregjerlige Kvæg drevet over Broen, maatte han vente, indtil Nogen vilde komme ham til Hjælp. Derfor havde han ogsaa forsøgt paa at raabe en Jakuter op. Jeg var selvfølgelig villig til at hjælpe ham, og da Hjorden var drevet over Broen og rolig fortsatte sin Vandring, fik jeg mig en længere Passiar med ham.

Blandt Andet kom jeg tilfældigvis til at spørge ham om, hvem han havde boet hos, da han første Gang var i Jakutsk.

„Jo, se, det var hos ham, Kowalski.“

„Jeg kjender dog ellers alle Polakker her; men jeg har aldrig hørt Tale om nogen Kowalski.“

„Ih jo, det er jo ham, Snedker Kowalski.“

En Snedker? Jeg var lige klog.

„Veed I Nogen her, der kjender ham? Hvem besøger han?“

„Ja, det er jo saadan en Særling. Alverden kjender ham; men han besøger aldrig Nogen.“

„Hvad behager? Besøger han aldrig Nogen?“

„Nej, han kan jo ikke gaa! Hans Fødder ere ligesom to Stødere, for han har mistet alle Tærne. Det kan endda slæbe af, naar han ikke har Værk i dem; men bryde Saarene op, kan han ikke engang krybe om i Stuen.“

„Hvad lever han da af?“

„Aa, af lidt Snedkeri!“

„Har I nogen Anelse om, hvorfra han er, og hvorlænge han har været her?“

„Hvorlænge? Han har skam været her længe, for dengang han kom hertil, var her nok ikke synderlig mange af vore Folk. Men siden De ogsaa spørger, hvorfra han er, og hvordan han er, saa kan jeg nok skjønne, at De virkelig ikke kjender ham, for kjendte De ham, saa spurgte De ikke derom. Jeg skal sige Dem, Herre, naar han bliver spurgt om det, ikke blot af saadan En som mig, men selv af en Herre som Dem eller af Præsten i Jakutsk, der tidt seer til ham, saa giver han altid samme Svar. „Hør nu, Bro'ertil,“ siger han, „Gud veed nok, hvorfra jeg er, og hvem jeg er, og det er forresten den ligegyldigste Ting af Verden. Jeg kan ikke indse, hvad Gavn

eller Glæde Du kunde have af at faae det at vide.“ Se, det er det Hele, og Ingen har nogensinde faaet Mere ud af ham.“

Det afskrækkede mig dog ikke, og jeg lod Karlen give mig nøje Underretning om, hvor Kowalski boede. Uden at det dengang stod mig klart, hvoraf det kom, havde jeg nemlig strax i Tankerne sat Sagnet om den menneskesky Bilák i en vis Forbindelse med denne Beretning om den vanføre Snedker, der ligeledes undgik Menneskene.

Fra nu af lagde jeg daglig Vejen om ad Kowalski's Jurte til. Ved Siden af Døren og det lille Vindue paa Solsiden, der altid stod aabent, laa en Bunke gamle Høvlspaaner, som i lange Tider ikke var bleven forøget med friske Spaaner. Bunken blev Dag for Dag mørkere og skrumpede mere og mere ind, ligesom vel han, der havde høvlet Spaanerne af, blev mere og mere gusten og indfalden.

Jeg kunde ikke bekvemme mig til at gaa ind hos Snedkeren. Jeg opsatte det bestandig til næste Dag i det Haab, at der saa maaske vilde være kommet friske Spaaner i Dyngen; men jeg fik aldrig Øje paa saameget som en eneste ny Spaan og kunde heller aldrig opfange nogen Lyd af Arbejde inde i Jurten.

Omsider tog jeg da en fast Beslutning om ikke at bie længere. Med det Forsæt gik jeg hjemme-

fra, og da jeg nærmede mig Jurten, hørte jeg Nogen synge derinde med en svag og skjælvende, men ikke destomindre velklingende og sympathetisk Stemme.

Jeg satte mig paa en Græsbænk i Nærheden af Jurten, og gjennem det aabne Vindue kunde jeg tydelig skjelne hvert Ord af den noget sentimentale, men alligevel ganske rørende Sang, der i sin Tid, i Fyrreerne, havde gjort ikke saa lidt Lykke hos os:

„Liflig er den unge Vaar,
Naar det grønnes over Enge,
Og sin Trille Lærken slaæer . . .“

Helt vemodigt lød andet Vers:

„Dog har Sorgen ramt dit Sind,
Og vil bitre Taarer væde
Dag og Nat din blege Kind,
Ak, da døer Naturens Glæde!
Sangen tier, hvor Du gaaer,
Græsset visner over Mulde:
Sorgen kjender ej til Vaar,
Kun til evig Vinterkulde.“

Efter en kort Pause blev der ogsaa begyndt paa tredie Vers:

„Græder Du for Moders Død,
Da dit sidste Haab Du misted,
Og for Brødrene . . .“

Men her blev Sangen pludselig afbrudt, og En raabte i en barsk Tone: „Hund! Hund! Gaa hen, og skjæld Vorherre ud! Skjæld ham dygtig ud!“

Denne underlige Ordre var mig først helt ubegribelig; men da jeg lidt efter hørte en Hund bjæffe udenfor Jurten, stod jeg op og gik hen til den aabne Dør. Foran denne saae jeg en sort Hund, der blev ved at rejse sig paa Bagbenene og springe i Vejret, medens den rasende tudede og gjøede ad den prægtige, blaa Himmel. Jeg blev et Øjeblik staaende og gik saa min Vej, da jeg selvfølgelig foretrak at opsætte Besøget hos Kowalski til et belejliger Tidspunkt.

*

*

*

Langt om længe fik jeg ham at se. Han var noget over Middelhøjde, helt graahaaret og saae meget ussel ud. Den gustne Hudfarve, som man finder hos de fleste Forviiste i Siberien, havde Kowalski i en saa udpræget Grad, at det ligefrem var fælt at se det gulgraa Ansigt.

Hvis Manden ikke havde talt og bevæget sig, skulde man, især i nogen Afstand, have ondt ved at tro, at han var levende. Men fra de store, dybtliggende Øjne flammede undertiden mægtige Lynglimt, som tilkjendegav, at dette vandrede

Lig dog endnu ikke helt havde opgivet Aanden, at der endnu var baade Liv og Følelse i ham.

Naar han sad stille, kunde man efterhaanden vænne sig til det lidende Ansigt; men naar han rejste sig, maatte jeg altid tage Øjnene til mig. Jeg kunde ikke udholde at se de frygtelige Smerter, som hans Fødder, disse Fødder, der lignede „Stødere“, voldte ham, saasnart han skulde træde til med dem.

Kowalski talte rent og godt Polsk. I Samtaler undgik han omhyggelig Alt, hvad der i fjerneste Maade kunde sættes i Forbindelse med hans Fortid, og afviste lige saa bestemt alle Spørgsmaal om hans Hjemstavn. Han brød sig blot om det Nærværende og om sin Hund, som han stadig snakkede til. I de faa Uger, hvor jeg besøgte ham, hændte det kun en eneste Gang, da jeg kom til at nævne Egnen ved Plozk, at Kowalski's Øjne uvilkaarlig straaledede, og at han spurgte: „Er De kjendt der paa Egnen?“

Da jeg svarede, at jeg havde opholdt mig i den Egn et helt Aar, yttrede han, halvt for sig selv, halvt henvendt til mig:

„Alt har vel forandret sig der, da det nu er saa længe siden! De var formodentlig ikke engang født, da jeg kom til Siberien. Hvor paa Lav i Egnen ved Plozk boede De?“

„I Nærheden af Racionsch.“

Han aabnede Munden; men enten det nu gik op for ham, at han var ved at sige formeget, eller han lagde Mærke til, at jeg spidsede Øren, nok er det, han nøjedes med at udbryde i et langtrukket og sagte „Saa—aa?“ og tav saa helt stille.

Det var den eneste Antydning, han gav mig om sin Fortid. Jeg vilde til at spørge videre, og trods Alt havde jeg ogsaa gjort det, hvis han ikke havde afværget det paa en Maade, som jeg godt nok kjendte: han kaldte paa sin Hund, klappede den blidt og sagde med dæmpet Røst:

„Gaa hen, og skjæld Vorherre ud!“

Den lydige Hund gik ud og gjøede op mod Himlen; men naar Kowalski havde givet en saadan Ordre, var det et sikkert Tegn paa, at han nu ikke vilde sige et eneste Ord mere om sig selv. Vilde man snakke videre med ham, maatte det være om Hunden; thi den var han altid villig til at tale om.

Den var i flere Henseender forskjellig fra de jakutiske Hunde, fremfor alt ved, at den, uagtet den havde Herre og Hjem og var Ejeren Yndling, dog ikke lød noget Navn. Han kaldte den nemlig slet og ret „Hund“.

„Hvorfor har De ikke givet den noget Navn?“ spurgte jeg Kowalski.

„Hvad skulde den med et Navn? Hvis Men-

neskene ikke havde hittet paa saa mange forskellige Navne til sig selv, men simpelthen maatte kalde sig „Menneske“, vilde de maaske huske mere paa, at de her i Livet ogsaa bør opføre sig som Mennesker.“

Forøvrigt var den navnløse Hund overordentlig fintbygget, vever og smidig. Da tillige dens Haarklædning var kort, blød og silkeagtig, lignede den slet ikke de klodsede, kraftige, langhaarede Hunde i denne Egn, og paa Grund af sit afstikkende Ydre førte den en ensom og forsmædelig Tilværelse. Hundens Øjne skinnede ogsaa af Had til de store, stærke Dyr, der ikke forstaa at agte den Svageres Ret. Naar man undtager dens Herre, logrede den aldrig for Nogen. Overfor Andres Kjærtegn viste den sig enten ganske ligegyldig eller antydede ved en dump Knurren, at den mistvivlede om, at de vare ærlig mente.

*

*

*

Der var gaaet nogle Uger, siden jeg havde gjort Kowalski's Bekjendtskab; men endnu var der ikke indtraadt nogen Forandring til det Bedre i hans Helbredstilstand. Hans Kræfter aftog tvertimod for hver Dag, der gik, og Alle, der besøgte ham, vare overbeviste om, at det lakkede mod Enden med ham. Gud maa vide, om Kowalski

nærede samme Overbevisning; men det gjorde han dog vist. Han havde sikkert en Forudfølelse af, at Døden nærmede sig; thi han havde næsten helt ophørt med at tale.

Endnu i nogle Dage holdt den Syge haardnakket Kampen mod den tiltagende Afkræftelse gaaende, stavrede omkring i sin Jurte og pillede endogsaa lidt ved et Par Børster, som han netop havde faaet Bestilling paa; men tilsidst maatte han give Kjøb og gaa tilsengs. Jeg husker ikke mere saa nøje, naar det var — formodentlig meget kort efter — at den Mand, der stod Kowalski nærmest, Smeden Wladislaw Piotrowski, en Morgen, ligesom jeg havde sat mig til at drikke The, bankede paa mit Vindue og spurgte, om jeg ikke strax kunde gaa med hen til den Syge, da det stod meget ilde til med denne.

„Han vil maaske dø roligere, naar han seer, at ikke Alle svigte ham,“ sagde den brave Mand og tilføjede, om jeg ikke kunde tage en Bog med.

Jeg havde ikke nogen mere passende Bog ved Haanden end det nye Testamente. Det stak jeg saa til mig og gik ud til Smeden.

„Er det virkelig saa galt fat med ham?“ spurgte jeg paa Vejen derhen.

„Ja, jeg kan ikke skjønne rettere, eftersom han er bleven helt sort i Ansigtet. Han har desuden selv sagt, at han vistnok dør idag.“

Kowalski's Jurte laa ikke saa langt borte, og vi vare der snart. Den Medicinlugt, som ellers altid omgiver en Syg, der ligger paa sit Yderste, mærkede jeg ikke Spor til i Jurten; thi Kowalski havde hverken villet søge Lægehjælp eller prøve nogen Medicin. Men her var trist som i et tomt Hus; Hunden var krøben sammen under Sengen, og i Nærheden af denne var, skjøndt baade Vinduer og Dør stod aabne, Stanken af den Syge meget kjendelig. Den mindede om, at det Menneske, som laa der, ikke vilde rejse sig mere.

Saa lidt lignede han ogsaa en Levende, at vi, da vi saa hans lukkede Øjne, maatte tro, at han allerede var død. Wladislaw traadte hen til Sengen og stak sin Haand ind under Tæppet for at føle paa hans Fødder. De vare helt kolde; men just som Smeden ved en Skuldertrækning udtrykte sin Tvivl, udbrød Kowalski højt:

„Jeg lever endnu, jeg lever endnu,“ og med en ualmindelig klar og udtryksfuld Røst vedblev han hurtig: „Ja, jeg lever virkelig, og det er godt, at I ere komne. Jeg har Noget at sige Jer, inden jeg dør.“

Den febrilske Energi i Kowalski's Tale bestyrkede os i vor Overbevisning om, at det var paa høje Tid, vi havde indfundet os. Vi saa paa hinanden, og den Syge lagde Mærke dertil og gjættede vor Tanke.

„Jeg veed godt, at jeg snart skal dø,“ sagde han. „I kunne ikke skjule for mig, hvad jeg selv er paa det Rene med. Jeg har jo sagt, at jeg vil tale med Jer, og jeg veed altsaa, at jeg snart skal dø; thi ellers vilde jeg ikke tale. Jeg var bange for, at der ikke skulde komme Nogen, eller at det forinden skulde lykkes ham, som I kalde den algode Gud, at berøve mig Mælet. Hav da Tak for Eders gode Villie, og skulde I engang ligge paa det Yderste, forpinte af et saa sørgeligt Liv som mit, saa gid heller ikke I maa være ene under Døds kampen!“

Kowalski tav, og kun Panden, der afvexlende rynkede og glattede sig, meldte om, at den Døende anvendte sin sidste Kraft paa at samle sine Tanker og med hele sin Villiesstyrke søgte at holde det svindende Liv tilbage.

Det var endnu tidlig paa Formiddagen. Gjen-nem de Vinduer, der mod Øst vendte ud til Floden, sendte Solen to store, gyldne Straalebundter ind paa Væggen over den Syges Seng. De vidt-strakte Enge, de talrige, med frodig Plantevæxt bedækkede Øer i Floden, kort sagt, Alt sprudlede af Liv, og dette stærke Livspust, denne Gjenlyd af Kraften og Yppigheden, som hint mægtige Lys havde kaldt tillive, trængte ind til den Døendes Leje, snart som en simpel melodisk Sang, snart som en brusende Takkehymne, og dannede en

skjærende Modsætning til det, der gik for sig i Jurten.

Solstraalerne, det friske Liv, den klingende Jubel derude tog sig ud som en bidende Spot, en hæslig Haan mod denne Stakkel, der vaandede sig paa sit Leje, mod dette levende Lig.

*

*

*

„Det er nu meget længe siden,“ begyndte imidlertid Kowalski, „ja, vel henved fyrretyve Aar siden, at jeg blev ført til Orenburg. Jeg var dengang ung og stærk, og jeg troede paa Gud, paa Menneskene og paa mig selv. Om det var med Rette eller ej, veed jeg ikke, nok sagt, jeg mente, at jeg ikke burde spille mine Kræfter der, at jeg ligefrem var forpligtet til at søge mig en større Virkekreds. Desuden led jeg af Hjemve, og da jeg havde været der i to Aar, forsøgte jeg at flygte.

Jeg opnaaede derved kun at blive forflyttet til Guvernementet Tomsk; men jeg tabte dog ikke Modet. Jeg sled som et Bæst, levede af Vand og Brød og fik endelig den nødvendige Sum sparet sammen. Saa begav jeg mig paa Vej for anden Gang.

Dette nye Flugtforsøg indbragte mig som uforbederlig Rømningsmand flere Aars Fængsel, og

først da jeg havde afsonet Fængselsstraffen, blev jeg beordret til at drage — endnu længere bort i den modsatte Retning.

Vinteren var ualmindelig streng det Aar, og jeg maatte gaa tilfods, uden ordentlige Klæder og uden saameget som en Rubel i Lommen. Der gik Koldbrand i mine Fødder, og jeg mistede alle Tærne. Det var det Værste, der kunde hænde mig, saameget mere, som jeg blev tvungen til at tage Ophold hinsides Jenisseisk.

Jeg havde det slemt der; Stedet var øde og mennesketomt, og det kneb haardt med at skaffe mig nogen Fortjeneste. Men uagtet jeg ved Tabet af Tærne var bleven til Krøbling, lærte jeg nogle Haandværk, og siden tjente jeg altid Lidt, saa ved det ene, saa ved det andet Haandværk, som det nu kunde træffe sig.

Denne Gang forberedte jeg min Flugt i sex Aar og begav mig saa for tredie Gang paa Hjemvejen uden at bryde mig om Fødderne.

Troen paa mine Kræfter havde jeg mistet, som I vel kan tænke Jer. Jeg var syg og nedbrudt, og det, der drog mig mod Vest, var derfor ikke det Samme som før. Jeg vilde kun dø der . . . ja, dø der! Jeg drømte om den Lykke at dø paa min Moders Grav.

Som mit Liv havde formet sig, var jo Moder den Eneste, jeg ejede her i Verden. Jeg havde

ingen Hjertenskjær, ingen Hustru, ingen Børn; jeg kjendte ikke til anden Kjærlighed end hendes.

Derfor blev jeg, da jeg følte mig syg paa Sjæl og Legeme, greben af Længsel efter hendes Grav, efter den Grav, der gjemte det eneste Væsen, som havde elsket mig.

I søvnløse Nætter kunde jeg føle hendes Haand klappe mit Hoved, kunde jeg føle det Kys, de brændende Taarer, hvormed hun sagde mig sit sidste Farvel. Hun anede vel, at vi skiltes for bestandig. Og endnu den Dag idag veed jeg ikke, om det var Hjemmet eller hende, jeg længtes mest efter.

Men denne Gang faldt Vejen mig tung. Jeg kunde kun komme langsomt fremad, og Saarene paa mine Fødder blev ved at bryde op. Hele Uger maatte jeg holde mig skjult i Tajgaen som et vildt Dyr. Derinde i Vildnisset kredsede ikke saa sjældent Gribbe og Ravne om mig, som om de vilde varsele mig Døden*) og alt vare sikre paa deres Bytte. Udmattet af Sult faldt jeg tidt helt sammen, og da anraabte jeg Himlen om Hjælp . . . Daare, som jeg var! Jeg bad saa inderlig til den almægtige Gud, de Lidendes Gud, de Forladtes Gud: Frels mig! Forbarm Dig over

*) En siberisk Flygtning anseer det for et daarligt Varsel, naar Rovfuglene flokkes om ham i de øde Skove.

mig, algode Fader! Giv mig Døden, jeg beder ikke om Andet! Jeg vil anse Døden for en Naade, ja, jeg skulde gjerne selv dræbe mig; men lad mig dø der! . . .

To Aar vare forløbne, da jeg naaede Guvernementet Perm. Saa langt var jeg endnu aldrig naaet frem — det var jo næsten ved Europas Tærskel. Mit Hjerte bankede af Glæde. Jeg var helt ude af mig selv, tænkte stadig paa Et og det Samme . . . paa det Ene: jeg vil naae det, jeg vil gjense mit Hjem, jeg vil dø paa Moders Grav. Og da jeg ogsaa var sluppen over Uralbjergene, troede jeg saa sikkert paa min Frelse. Jeg smed mig næsegrus paa Jorden, græd og hulkede som en Besat og takkede Gud for hans Naade, for hans Barmhjertighed. Men den selvsamme Dag gav Han, den Barmhjertige, mig det sidste Stød.

Og saa kom jeg her til Jakutsk.

Hvorfor er jeg da bleven ved at leve i al den Elendighed, hvorfor har jeg ventet paa en saadan Død?

Fordi jeg vilde vide, hvad denne Gud havde isinde med mig . . .

I se det jo, I se, hvad der er blevet af et Menneske, som troede paa ham med barnlig Tillid, som aldrig hverken opnaaede eller attraaede nogen jordisk Lykke, som aldrig kunde glæde sig ved noget andet Menneskes Kjærlighed end sin

Moders, som trods sin Vanførhed har arbejdet til sin Dødsdag, som aldrig har betlet, som aldrig stjal, aldrig begjærte sin Næstes Gods, aldrig ihjelslog, og som, naar han ejede to Stykker, gjerne gav dem begge bort . . .

Derfor hader jeg Gud . . . jeg troer ikke paa ham . . . jeg troer hverken paa hans Helgener eller paa Dommedag eller paa hans Retfærdighed! Og nu, Brødre, tager jeg Eder til Vidne derpaa i min Dødsstund, at I kunne bevare det i Eders Hjerter og vidne derom, naar I vende hjem . . .“ Med en Kraftanstrengelse rejste han sig op, strakte Hænderne ud mod Solen og raabte af al Magt:

„Jeg, en døende Stakkel, siger Dig det op i dine aabne Øjne, at jeg foragter Dig . . . at Du er Fraadsernes Gud . . . Slynglernes Gud . . . Skjørlevnernes Gud . . . at den Straf, Du har ladet komme over mig, er en blodig, himmel-raabende Uret!“

*

*

*

Solen, som var stegen højere paa Himlen, forgyldte Lejet for denne Lazarus, og i det straalende Skjær blev den med slunken Hud overtrukne Benrad, der trueede mod Himlen, rædselsfuld at skue . . .

Vi vare dybt rystede, da den Døende udmattet

faldt tilbage. Vi frygtede for, at han skulde opgive Aanden i næste Øjeblik, uden at vi havde kunnet yde ham Hjælp eller blot skaffe ham Lindring.

„Lad os bede for ham,“ hviskede Smeden tilsidst.

Saa knælede vi begge, og jeg tog med skjælvende Haand Bogen frem og slog den op. Den aabnede sig paa et Sted, hvor jeg engang tilforn havde bøjet Mærke, ved St. Johannes' Evangeliums 15. og 16. Kapitel.

„Jeg er det sande Viintræ, og min Fader er Viingaardsmanden“ — begyndte jeg at læse med høj Røst.

Den Døendes Bryst gik voldsomt op og ned, medens hans Øjne vedblev at være lukkede.

Men Solen badede ham i Strømme af Lys, som vilde den i hans sidste Stund forskjønne hans sørgelige Liv. Den kjærtegnede ham blidt, kysede ham med sine gyldne Straaler og varmede det af Dødskulden stivnende Legeme, saa det næsten saae ud, som om den søgte at berolige den Døende — ganske som en Moder ved sit Kys, ved sin varme Aande, ved sin blotte Nærværelse beroliger et stridigt Barn og luller det i Søvn.

Endnu levede han.

Og da jeg oplæste Christus' kraftige, manende Trøstensord:

„Dersom Verden hader Eder, da vider, at den har hadet mig førend Eder,“ da var ogsaa den Døende blødgjort af Frelserens Ord og af Solstraalernes Kjærtegn. Han aabnede Øjnene, og to store Taarer perlede frem, de sidste Taarer, som dette Menneske kunde udgyde.

Solguldet faldt paa Taarerne, der sittrede paa hans blaanende Ansigt, og laante dem sin himmelske Glans. Lyset gjennemskinnede dem, som om det vilde afsløre for Gud den indre Ild, den i disse sidste Taarer sammentrængte Ild, der havde luet saa rent, saa klart, men alligevel havde for-tæret dette Menneskeliv . . .

Og medens jeg læste følgende Ord: „Sandelig, sandelig siger jeg Eder: I skulle græde og hyle, men Verden skal glæde sig; I skulle være bedrøvede, men Eders Bedrøvelse skal vorde til Glæde . . .“, prøvede den Døende at løfte sine Hænder; dog de faldt matte og kraftesløse ned, og han udbrød da sagte, men tydelig:

„Tilgiv mig, Herre, for din Lidelses Skyld!“

Det var mig umuligt at læse videre.

Vi blev tause liggende paa Knæ; Hunden stod forbauset mellem os og saae paa sin Herre.

Den Døendes Blik faldt paa os, hans Læber

aabnede sig endnu engang, og vi hørte ham sige endnu langsommere, endnu mere sagte end før:

„Hund! Du skal ikke skjælde Vorherre ud!“

Det stakkels Dyr sprang pibende hen til sin Herres nedhængende Haand; men den var allerede kraftsløs.

Kowalski's Øjne lukkede sig, en kort, dæmpet Rallen trængte ud af hans Mund, Brystet faldt ind, Legemet strakte sig lidt, og — for denne Mand, der maatte lide saa meget, havde nu Lidelserne Ende.

*

*

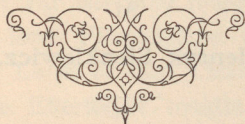
*

Da vi havde forvundet det første, stærke Indtryk, hørte vi Hunden gøre som rasende udenfor Døren. Forgjæves søgte vi at faae den til at tie. Den havde jo aldrig nogensinde modtaget en saadan Ordre som den sidste; derfor misforstod den sin Herre og udførte nu samvittighedsfuldt, hvad der saa længe havde været dens Skyldighed. Den gjøede og bjæffede og vendte af og til tilbage til Sengen, til den stivnede Haand, for at hente sin sædvanlige Belønning.

Men dens Herre tav; den kolde Haand var og blev ubevægelig, og skjøndt Hunden var træt,

forpustet og helt hæs af at gøre, løb den stadig paany ud foran Døren.

Endnu da vi gik hjem og alt vare et godt Stykke fra Jurten, kunde vi tydelig høre det tосede lille Kræ gøre af fuld Hals.





Fyrmesteren.

Af

Henryk Sienkiewicz.



Det begav sig en Dag, at Fyrmesteren i Aspinwall, i Nærheden af Panama, sporløst forsvandt. Under en stærk Storm skete det, og man tænkte sig da, at den Ulykkelige var gaaet ned til Randen af den Klippeø, hvorpaa Fyrtaarnet staaer, og at Bølgerne havde revet ham med sig. Formodningen havde saa meget mere for sig, som man den næste Dag heller ikke fandt hans Baad, der sædvanlig laa fortøjet i en lille Bugt. Men under alle Omstændigheder var Fyrmesterpladsen nu ledig og maatte besættes saa hurtig som muligt, da hint Fyrtaarn er af største Betydning baade for den stedlige Skibsfart og for de Skibe, der gaa mellem New-York og Panama. Mosquito-bugten er saa rig paa Sandbanker og Klipper, at

det selv om Dagen kan være slemt nok at sejle der og om Natten, især i Taage, som er saa hyppig i disse af den tropiske Sol gjennemvarmede Farvande, næsten er umuligt. Da plejer Lyset fra Fyrtaarnet at være de talrige Skibes eneste Ledestjerne.

Det Hverv at opspore en ny Fyrmester paa hvilede de forenede Staters Konsul, som boede i Panama, og det var slet ikke noget let Hverv — for det Første, fordi Efterfølgeren absolut maatte skaffes tilveje i Løbet af tolv Timer, for det Andet, fordi denne Efterfølger maatte være et overordentlig samvittighedsfuldt Menneske, altsaa ikke den Første, den Bedste, som meldte sig; og endelig, fordi der i Reglen ingenlunde var Rift om Pladsen, tvertimod! Livet paa Fyrtaarnet er højst besværligt og har ikke det mindste Tillokkende ved sig for de lade Sydlændinge, som foretrække det frie Vandreliv. Fyrmesteren lever næsten som en Fange; thi kun om Søndagen har han Lov til at forlade sin Klippeø. Hver Dag bringer en Baad ham Fødemidler og friskt Vand fra Aspinwall; men Folkene have travlt med at komme afsted igjen, og saa er han muttersene paa hele Øen, der vel kan være en Tønde Land stor. Han boer i Fyrtaarnet og holder det i Orden. Om Dagen giver han Signaler ved at hænge Flag af forskjellig Farve ud, efter som Barometret staaer,

og om Aftenen tænder han Fyret. Besværligt kunde det Arbejde ikke siges at være, hvis man ikke for at naae Lampen i Taarnets Top skulde stige op ad en Vindeltrappe med over firehundrede høje Trin, og tidt maa Fyrmesteren endda gjøre den Rejse adskillige Gange i Dagens Løb.

I det Hele taget er hans Liv saare klostermæssigt, ja, mere end klostermæssigt — et sandt Eneboerliv. Det var derfor ikke saa underligt, at Hr. Isaak Folcombridge ikke var helt vel tilmode ved Tanken om, hvor han skulde finde en Mand til den ledige Post, og man kan forstaa hans Glæde, da der mod al Forventning endnu samme Dag meldte sig en Ansøger. Det var en Gubbe paa halvfjerdsindstyve Aar eller mere, men rank og rørig, med en Soldats Holdning og Udseende. Hans Haar var snehvidt og Ansigtet brunt som en Kreols; men de blaa Øjne tydede paa, at han ikke kunde være af sydlandsk Herkomst. Indesluttet og tungsindig, men vistnok en brav Mand — det var det Indtryk, han gjorde. Folcombridge syntes om ham ved første Øjekast, og da der saa kun stod tilbage at forhøre sig om hans Person, kom det til følgende Samtale:

„Hvor stammer De fra?“

„Jeg er Polak.“

„Hvad har De hidtil taget Dem for?“

„Jeg har flakket Verden rundt.“

„En Fyrmester maa helst slaa sig til Ro paa eet Sted.“

„Jeg trænger til Hvile.“

„Har De nogensinde været i Statstjeneste? Jeg mener, kan De fremlægge Vidnesbyrd eller Anbefalinger fra nogen Autoritet?“

Gubben trak et Stykke falmet Silketøj, der kunde se ud som en Pjalt af en gammel Fane, op af Lommen, bredte det ud og sagde:

„Her har De mine Vidnesbyrd. Dette Kors fik jeg i Aaret 1830; det andet er spansk, fra Karlistkrigen; det der er den franske Æreslegion; det fjerde har jeg faaet i Ungarn. Jeg har ogsaa været med i de forenede Stater, i Krigen mod Sydstaterne; men der har man jo ikke Ordener — her er et Dokument.“

Folcombridge tog Papiret og begyndte at læse:

„Hm, Skawinski? Det er altsaa Deres Navn? . . . Hm . . . erobrede med egen Haand to Faner ved et Bajonetangreb . . . De har været en tapper Soldat.“

„Jeg skulde ogsaa nok blive en samvittighedsfuld Fyrmester.“

„Men Fyrmesteren maa flere Gange daglig stige op i Taarnet. Er De rask tilbens?“

„Jeg er gaaet over Prairierne tilfods.“

„*All right!* Kjender De til Sømandsvæsen?“

„Jeg har faret i tre Aar med en Hvalfanger.“

„De har nok prøvet lidt af hvert?“

„Kun Hvile har jeg aldrig lært at kjende.“

„Hvor kan det være?“

Den Gamle trak paa Skuldrene.

„Det har saa været min Skjæbne . . .“

„Jeg synes rigtignok, De er for gammel til Fyrmesterbestillingen.“

„Aa nej,“ begyndte Ansøgeren pludselig med dirrende Stemme, „jeg er saa forpint og træt nu; jeg har gaaet meget igjennem, seer De jo. Denne Plads vilde jeg netop saa inderlig gjerne have. Jeg er gammel, jeg trænger til Hvile. Det gjælder for mig om at kunne sige til mig selv: se, her kan Du slaa Dig ned, her er din Havn. Ak, Herre, det afhænger jo kun af Dem. Saadan en Plads finder jeg maaske aldrig mere. Og nu traf det sig saa heldigt, at jeg var her i Panama . . . jeg beder Dem saa mindelig; saa sandt hjælpe mig Gud — jeg er som et Fartøj, der vil gaa under, hvis det ikke naaer ind i Havnen . . . Og hvis De vil gjøre en gammel Mand lykkelig . . . jeg sværger Dem til, at jeg er en ærlig Mand, og . . . jeg har faaet nok nu af dette rastløse Vandeliv . . .“

Den Gamles blaa Øjne bad saa bønlig, at Folcombridge, der havde et godt Hjerte, blev rørt.

„*Well*,“ sagde han, „jeg antager Dem. De faaer Pladsen.“

Gubbens Ansigt straaledede af usigelig Glæde.

„Maa jeg takke.“

„Kan De endnu idag tage ud til Taarnet?“

„Javel.“

„*Good bye* da! — Et Ord endnu! Den mindste Forsømmelse i Tjenesten medfører Afskedigelse.“

„*All right.*“ —

Allerede samme Aften, da Solen var gaaet ned paa den anden Side af Bugten og Natten uden Skumring havde afløst den sollyse Dag, var den nye Fyrmester øjensynlig paa sin Post; thi Fyrtaarnet sendte som sædvanlig sine klare Lysstraaler ud over Vandet. Natten var fuldstændig rolig, en ægte tropisk Nat, mættet med den lyse Taage, der danner en regnbuefarvet Ring med bløde, udviskede Omrids om Maanen. Kun Havet bruste; thi det var Flodtid. Skawinski stod paa Vægtergangen tæt ved det vældige Blus og saae nedefra ud som et lille, sort Punkt. Han søgte at samle sine Tanker og overveje sin nye Stilling. Men endnu vare Tankerne for meget under Tryk af det Nye, til at han havde kunnet knytte dem sammen i en regelmæssig Kjæde. Hans Følelser vare som et jaget Vildts Følelser, naar det endelig har fundet Fristed for sine Forfølgere paa en utilgængelig Klippe eller i en Hule. Omsider var Hvilestunden kommen for ham, og Tryghedsfornemmelsen fyldte hans Sjæl med usigelig Fryd.

Her paa denne Klippe kunde han blæse det gamle Vandreliv, det gamle Uheld, den gamle Vanskjæbne et Stykke. Han var i Sandhed som et Skib, der i Stormen havde faaet Masterne knækkede, Tove og Sejl sønderrevne, der fra svimlende Højder var slynget ned i Havets Dybder, pisket af Bølgerne, oversprøjtet med Skum — og saa dog var naaet ind i Havnen. Uvilkaarlig kom alle disse Billeder fra Stormen flyvende i Modsætning til den fredelige Fremtid, der nu skulde begynde. Han havde selv fortalt Folcombridge en Del af sit sælsomme Levnetsløb; men tusinde andre Eventyr havde han fortiet. Hvor han saa end havde rejst sit Telt og tændt sit Baal for at slaa sig til Ro, rev Vinden bestandig Teltpælene op af Jorden, splittede Baalet og styrtede ham i Fordærvelse. Nu, da han fra Taarnets Vægtergang stirrede ned paa de oplyste Bølger, kom Minderne frem om Alt, hvad han havde oplevet. I fire Verdensdele havde han kæmpet — og paa sin Vandringsfærd forsøgt sig i næsten alt muligt. Arbejdsom og refskaffen, som han var, havde han jevnlig sparet sig en Slump sammen, men atter mistet den, stik imod al Beregning og til Trods for al sin Forsigtighed. Han havde været Guldgraver i Australien, Diamantsøger i Afrika, Jæger i den ostindiske Regjerings Tjeneste. Han grundlagde en Farm i Kalifornien — og Tørken ruine-

rede ham; han prøvede paa en Handel med de vilde Folkestammer i det Indre af Brasilien — og hans Fartøj forliste paa Amazonfloden. Vaabenløs og halvnøgen flakkede han i Ugevis om i Skovene, nærrede sig med vilde Frugter og var stadig udsat for at finde Døden under et Rovdyrs Tænder. Saa anlagde han et Smedeværksted i Helena i Arkansas — men det gik op i Luer ved den store Brand, der lagde hele Byen i Aske. I Klippebjergene faldt han i Indianernes Hænder og blev kun ved et rent Mirakel frelst af kanadiske Jægere. Han fik Hyre som Matros paa et Fartøj, der sejlede mellem Bahia og Bordeaux, og senere som Harpunerer paa en Hvalfanger. Begge Skibene strandede. Han havde en Cigarfabrik i Havana og — blev under en Sygdom bestjaalen af sin Kompagnon. Men nu var han kommen til Aspinwall, og her skulde endelig hans Vanskjæbne høre op. Hvad kunde vel skade ham paa denne Klippeø? Hverken Vand eller Ild eller Mennesker. Og forresten havde Menneskene sjældent gjort Skawinski Fortræd; han havde truffet flere gode end slette Mennesker paa sin Vej, det var sikkert.

Derimod syntes alle fire Elementer at forfølge ham. De, der kjendte ham, sagde, at han ikke havde Lykken med sig, og vilde forklare det Altsammen paa den Maade. Tilsidst blev han selv greben af en fix Idé: han troede, at en mægtig,

hævngjerrig Haand forfulgte ham overalt, gennem alle Lande og over alle Have. Men han holdt ikke af at tale derom; kun engang imellem, naar man spurgte ham, hvis Haand det skulde være, pegede han hemmelighedsfuld paa Polarstjernen og svarede, at derfra kom det. Og sært var det rigtignok med det Uheld, der fulgte ham, og man kunde ikke undre sig, om en Mand, som havde maattet døje saa meget, tilsidst fik en Skrue løs. Forøvrigt var han taalmodig som en Indianer og besad den sejge, udholdende Modstandskraft, der stammer fra et ærligt Hjerte. I Ungarn havde han paadraget sig adskillige Bajonetstød, fordi han ikke vilde rette sig efter det Raad at gribe Stigbøjlen og bede om Naade. For Ulykken bøjede han sig lige saa lidt. Han krøb op ad Bjerget med en Myres Ihærdighed; selv om han de hundrede Gange blev puffet ned, begyndte han rolig forfra igjen. Paa sin Vis var han en Særling; denne gamle Soldat, der var staalsat i Gud veed hvormange Kampe, hærdet, udhamret og skjærpet i Trængsler af alle Slags, havde et Barns Hjerte. Under Epidemien paa Kuba blev han angreben af Smitsoten, fordi han havde delt hele sit store Forraad af Kinin ud til de Syge uden selv at beholde saa meget som et Gran.

Dertil havde han den forunderlige Egenskab, at han efter saa mange Skuffelser stadig var fuld

af Fortrøstning og ikke vilde opgive Haabet om, at Alt endnu kunde blive godt. Ved Vintertid levede han op og bebudede store Tings Komme. Han ventede dem i Spænding og kunde leve paa Haabet i Aarevis . . . Men Vintrene gik, den ene efter den anden, og Skawinski opnaaede kun at se sit Haar blive hvidt. Og saa var han da bleven gammel — og hans Energi begyndte at slappes. Hans Taalmodighed blev til Forsagelse, hans tidligere Ro forvandlede sig til Følsomhed, og den hærdede Soldat blev en flæbende Stakkel, som fældede Taarer ved den ringeste Anledning. Desuden led han fra Tid til anden af en frygtelig Hjemve, der næredes af rene Bagateller: Synet af en Svale, af graa Fugle, som lignede Spurve, af Sneen paa Bjergene, eller en anden Gang Melodien til en Sang, der mindede ham om en, han havde hørt for længe, længe siden . . . Tilslidst fik en eneste Tanke Magten over ham; Tanken om Hvile. Den bemægtigede sig Oldingen helt og holdent og opslugte alle andre Ønsker og Forhaabninger. Den gamle Vandringsmand kunde ikke forestille sig noget Kosteligere, noget mere Attraaelsesværdigt end en fredelig Krog, hvor han kunde hvile og se Døden imøde.

Maaske netop den underlige Skjæbne, der havde drevet ham over alle Have og gennem alle Lande, saa han knap kunde faae Tid til at trække Vejret,

var Aarsag til, at han tænkte sig det som den største Lykke for et Menneske — at sætte Vandrestaven fra sig. Og en saa beskeden Lykke havde han vel fortjent; men han var jo saa vant til Skuffelser, at han kun tænkte derpaa, som ellers Mennesker drømme om det Uopnaaelige. Han vovede ikke at haabe, og nu havde han dog uventet i Løbet af tolv Timer fundet en Stilling, der syntes at være udseet til ham fremfor nogen i Verden. Det var da intet Under, at han om Aftenen, da han tændte sin Lampe, var som bedøvet, at han maatte spørge sig selv, om det var andet end en Drøm, og at han næppe turde sige Ja dertil. Men Virkeligheden talte jo til ham med uigjendrivelige Beviser. Og saa svandt den ene Time efter den anden for ham deroppe paa Vægtergangen. Han stod der og stirrede og stirrede, han var henrykt, han var overbevist. Man skulde have troet, at det var første Gang i sit Liv, han saae Havet. Fyrtaarnets Linse slyngede en Kæmpekegle af Lys ud i Mørket, og den Gamles Blik gled med, helt ud i det sorte, hemmelighedsfulde, frygtelige Fjerne. Men dette Fjerne syntes at ile frem mod Lyset. De lange, taarnhøje Bølger væltede sig ud af Mørket og styrtede hylende frem til den lille Øes Fod, hvor deres Skumkamme gnistrede rødlig i Skjæret fra Fyrtaarnet. Stadig steg Floden, og Vandet skyllede ind over Sand-

bankerne. Verdenshavets gaadefulde Røst lod sig høre, stærkere og stærkere, højere og højere, snart som Kanoners Buldren, snart som Vindens Bru-sen i vældige Skove, snart som en fjern Summen af Menneskestemmer. I Ny og Næ blev det stille. Da opfangede den Gamles Øre dybe Suk og Hul-ken og atter truende Skjælden og Smælden. Om-sider fik Vinden Bugt med Taagen; men saa førte den igjen sorte, sønderrevne Skyer med sig, der formørkede Maanen. Det blæste stærkere op i Vest, Bølgerne tumlede sig rasende om Klippe-øen og slikkede allerede med deres Skum Fyr-taarnets Fod. Langt ude hylede Stormen. Paa den mørke, oprørte Flade tindrede nogle grønne Skibslanterner. Disse grønne Punkter løftede sig og sænkede sig, vaklede saa tilhøjre og saa til-venstre. Skawinski gik ned i sin Stue. Et Uvejr kom op; ude paa Skibene kæmpede Mennesker med Natten, med Mørket og med Bølgerne. Men i Stuen var der stille og fredeligt; selv Stormens Tuden trængte kun svagt gennem de tykke Mure, og Uhrets ensformige Tiktak dyssede den trætte Olding i Søvn.

Timer, Dage og Uger randt . . . Matroserne paastaa, at Havet, naar det er i voldsomt Oprør, ofte gennem Natten og Mørket kalder paa Nogen. Og kan Verdenshavets Uendelighed saaledes raabe efter En, saa kan vel ogsaa en anden Uendelig-

hed, endnu mørkere, endnu mere hemmelighedsfuld, stævne en Olding til sig, og jo mere livstræt han er, desto villigere lytter han til dens Kalden. Men for at kunne det, maa han have Ro. Alderdommen søger jo gjerne Ensomhed, som i Forudfølelse af Graven. For Skawinski var Fyrtaarnet en saadan halv Grav. Der gives intet Ensformigere end Livet i et Fyrtaarn. Have yngre Mennesker nogensinde ladet sig fæste dertil, opsigende Pladsen efter en vis Tids Forløb. Hyppigst er Fyrmesteren da ogsaa en ældre, mørk, indsluttet Mand. Forlader han engang tilfældig sit Taarn og kommer mellem andre Mennesker, saa staaer han blandt dem som En, der vaagner af en dyb Søvn. I Taarnet savnes de tusinde smaa Indtryk, der ellers i Livet lære at henhøre Alt til sig selv. Hvad Fyrmesteren kommer i Berøring med, er Altsammen saa kæmpestort og mangler den faste, afrundede Form. Himlen er uendelig, Havet ligesaa, og midt imellem disse Uendeligheder færdes den ensomme Menneskesjæl. Det er et Liv, hvor Tanken egentlig bliver en uafbrudt Grublen, og af denne Grublen vækker Intet Fyrmesteren, ikke engang hans Beskjæftigelse. Den ene Dag ligner den anden, som det ene Pater-noster i Rosenkransen det andet; i det Højeste bringe Vejrets Omskiftelser nogen Afvexling. Men Skawinski følte sig saa lykkelig, som han aldrig

tilforn havde været. Ved Daggry stod han op, nød sit Morgenmaaltid og rensede Kæmpelanternens Linser. Saa satte han sig paa Vægtergangen og stirrede ud over Havet, og hans Øjne kunde ikke se sig mætte paa de Billeder, det frembød. Som oftest saae han paa den uendelige blaa Flade en Vrimmel af bugnende Sejl, der skinnede i Solens Straaler, saa det formelig skar i Øjnene. Stundom drog Skibene Nytte af Passatvindene og sejlede i en lang Linie, det ene efter det andet, som en Række Maager eller Albatrosser. De røde Tønder, der viste Fartøjerne Vej, vuggede sig saa sagtelig paa Bølgerne. Mellem Sejlene skød hver Dag ved Middagstid en mægtig, graa Røgsøjle i Vejret; det var Damperen fra New-York, der bragte Rejsende og Gods til Aspinwall og trak en lang, sydende Skumstribе efter sig.

Fra Platformens anden Side havde Skawinski Udsigt over Aspinwall: først den livlige Havn med sin Skov af Master, sit Mylder af Fartøjer og Smaabaade og længere tilbage selve Byen med dens Huse og Spir. Oppe fra Fyrtaarnet saae Husene ud som Fuglereder, Baadene som Biller og Menneskene som smaa, sorte Prikker, der bevægede sig frem og tilbage paa Gadernes blændende hvide Brolægning. Om Morgenen førte den lette Østenvind forvirrede Lyd af Menneskenes travle Færden med sig, som atter Dampernes Pi-

ben overdøvede. Ved Middagstid kom Siestaens Time; Færdselen i Havnen hørte op, Maagerne skjulte sig i Klippespalterne. Selv Bølgerne lagde sig eller blev dog svagere og ligesom mere dorske; over Landet, over Havet og over Fyrtaarnet sænkede der sig for en kort Stund en fuldstændig Fred. De gule Sandbanker, som Bølgerne flød bort fra, lyste paa Vandfladen som gyldne Pletter, og det slanke Taarn tegnede sig kraftig mod den blaa Baggrund. Et Væld af Sollys gød sig fra Himlen ud over Vandet, Sandbankerne og Klipperne. Da blev ogsaa den Gamle betagen af en sød Slappelse. Hvor herligt var det ikke at nyde en saadan Hvile, og saa at tænke sig, at dette skulde vare ved for bestandig! Skawinski fortabte sig i Drømme om sin egen Lykke, og da vi altid have let nok ved at vænne os til Medgang, vendte lidt efter lidt hans Tro og Tillid tilbage. Bygge Menneskene Huse for Invalider, hvorfor skulde saa ikke ogsaa Gud berede et Hvilested for sin Invalid? Tiden gik og bestyrkede ham i hans Tro. Den Gamle voxede sammen med Taarnet, med Lanternen, med den gabende Afgrund, med Sandbankerne og med Ensomheden. Han stiftede ogsaa Bekjendtskab med Maagerne, der byggede Rede paa Klippeskrænterne og om Aftenen holdt Sammenkomster paa Fyrtaarnets Tag.

Skawinski plejede at kaste Levningerne fra sine Maaltider ud til dem, og snart blev Fuglene saa tamme, at han, naar han fulgte sin Sædvane, var omgiven af en Sky af flagrende, hvide Vinger og gik rundt blandt Maagerne som en Hyrde mellem sine Faar. Medens Ebben stod paa, sejlede han ud til de lave Sandbanker og samlede spiselige Muslinger eller straalende Konkylier og Perlemorsskaller, som Havet havde efterladt i Sandet. Om Natten tog han i Maaneskin eller ved Lyset fra Fyrtaarnet paa Fiskefangst; thi i Klippe- revnerne blev der altid en Mængde Fisk tilbage. Og tilsidst fik han sin lille Klippeø kjær, skjøndt den var helt træløs og kun bevoxet med smaa, fedtede, harpixdryppende Planter.

Desuden holdt den smukke Udsigt ham skadesløs for Øens Fattigdom. Ved Middagstid, naar Luften var meget klar, kunde man overse hele Landtangen lige til det stille Hav. Den var bedækket med den yppigste Plantevæxt og tog sig, seet fra Taarnet, ud som en uendelig Have. Lige bag Husene i Aspinwall ragede Toppe af Kokospalmer og kæmpemæssige Pisanger op lig pragtfulde Buketter. Længere borte, mellem Aspinwall og Panama, saae man en uhyre Skov, der hver Morgen og henimod Aften svøbte sig i rødlige Dunster, — en ægte tropisk Skov, omrammet af stillestaaende Vande, gennemranket af Lianer og

vuggende sig som en brusende Bølge af mægtige Orchideer, af Laurbær og Figen, af Palmer, Ko-træer og Gummitræer.

Gjennem sin Kikkert kunde den Gamle skjelne ikke blot de enkelte Træer og Bananernes udfoldede Blade, men ogsaa Flokke af Aber, store Marabuer og Sværme af Papegøjer, der stundom fløj op over Skoven som en tyk Sky. Skawinski kjendte disse Skove; han havde seet dem paa nært Hold, da han forliste paa Amazonfloden og i Ugevis flakkede om i Vildnisset. Han vidste, at der lurede Dødsfare under deres underfulde, smilende Overflade. I de Nætter, han tilbragte derinde, havde han seet Kæmpeslanger gynges sig som Slyngeplanter i Træerne og drømmende Skovsøer, som vrimlede af elektriske Aal og graadige Kaimaner. Han vidste af egen Erfaring, hvor et Menneske kunde føle sig knuget af disse uudgrundelige Skovtykninger med deres tætte Fletværk af Blade, der undertiden vare ti Gange saa store som han selv, og med deres Utal af blodtørstige Mosquitoer og Mider og store, giftige Edderkopper. Alt dette havde han selv maattet lære, selv maattet lide; desto større var da nu Nydelsen ved fra sin Udkigspost at kunne se ned paa disse „Matos“ og beundre deres Skjønhed, men vide sig i Sikkerhed mod deres Rænker. Hans Taarn skjærmede ham mod alt Ondt. Og

han forlod det til Gjengjæld kun hver Søndag Formiddag. Da trak han i den graa Fyrmester-uniform med Sølvknapperne, fæstede sine Ordener paa Brystet og knejsede stolt med det snehvide Hoved, naar han, idet han gik ud af Kirken, hørte Kreolerne mumle: „Det er en flink Fyrmester, vi have“ — „Og Kjætter er han da ikke, skjøndt det er en Yankee“. Men alligevel tog han hjem strax efter Messen og var glad til; thi han havde stadig ingen rigtig Tiltro til Fastlandet.

Om Søndagen læste han ogsaa sit spanske Blad, som han købte i Byen, eller New-Yorker-Bladet „*Herald*“, som han laante af Folcombridge — og spejdede i deres Spalter ivrig efter Nyheder fra Europa. Stakkels, gamle Sjæl! Her i dette Taarn bankede hans Hjerter endnu for Fædrelandet derovre paa den anden Halvkugle . . . Og naar Baaden, der daglig bragte ham Levnetsmidler og Vand, lagde til ved Øen, kom han undertiden ned for at faae sig en Passiar med Havnemester Johns. Efterhaanden blev han dog tilsyneladende mere tvær og menneskesky; han ophørte med at besøge Byen, læse Blade og føre politiske Disputer med Johns. Der gik hele Uger, uden at han saa Nogen eller Nogen ham. Fødevarerne, som lagdes op paa Øens Bred, forsvandt, og Fyret tændtes hver Aften lige saa regelmæssig, som Solen i hine Egne om Morgenens hæver sig af Havet;

men det var ogsaa de eneste Livstegn, Gubben gav fra sig. Han var aabenbart bleven ligegyldig overfor Verden. Hjemve var ikke Aarsagen dertil; ogsaa den Følelse var omsider opløst i Forsagelse. For den Gamle begyndte og endte nu Verden med hans Ø. Han havde levet sig fuldstændig ind i den Tanke, at han ikke skulde forlade Taarnet før sin Død, og havde i Grunden glemt, at der fandtes Noget udenfor det. Han var bleven Mystiker. Hans milde, blaa Øjne vare nu som et Barns Øjne altid drømmende, altid rettede mod det ubestemte Fjerne. I den stadige Ensomhed, i disse saa simple og saa storslaaede Omgivelser begyndte han at miste sin Selvstændighedsfølelse; han ophørte paa en Maade at være til som Person og smeltede mere og mere sammen med alt det, der omgav ham. Han grundede ikke derover, han havde kun en ubevidst Fornemmelse deraf; det var ham tilsidst, som om Himlen, Vandet, Klippeøen, Taarnet, de gyldne Sandbanker, de svulmende Sejl, Maagerne, Ebbe og Flod — som om alt dette var een stor Enhed, en uhyre, gaadefuld Sjæl. Og han sænkede sig i denne Gaades Dybder og følte Sjælen leve og virke. Han var som dukket ned i, vugget ind i, ompundet af Tanker — og i denne Opgivelse af sit eget, personlige Jeg, i denne halvvaagne Drøm-

men fandt han en Hvile saa grænseløs, som gled han sovende over i Evigheden.

Men der kom en Opvaagnen.

En Dag, da Baaden havde bragt Vand og Levnetsmidler, og Skawinski en Time senere var kommen ned fra Taarnet, fandt han foruden de sædvanlige Sager en lille Pakke. Der var Fri-mærker fra de forenede Stater paa Pakken, og paa det tykke Sejldugsomslag stod tydelig at læse Adressen: Skawinski Esq. Den Gamle sprættede nysgjerrig Lærredet op og saa, at Pakken indeholdt Bøger; han tog en af dem ud, kigede paa den og lagde den fra sig igjen med skjælvende Hænder. Saa greb han sig med Haanden for Øjnene, som om han ikke turde tro dem; det var ham som en Drøm — en Bog i hans Modersmaal! Hvad skulde det betyde? Hvem havde kunnet sende ham de Bøger? I første Øjeblik glemte han rent, at han, kort efter at han havde tiltraadt Fyrmesterpladsen, i et Nummer af »*Herald*«, som han laante af Konsulen, havde læst om Stiftelsen af en polsk Forening i New-York, og at han strax havde sendt denne Forening Halvdelen af sin Maanedsgage, som han jo tilmed slet ikke havde Brug for derude i Taarnet. Til Tak havde nu Foreningen sendt ham Bøger. De vare komne til ham ad sædvanlig Vej; men i Begyndelsen kunde den Gamle aldeles ikke be-

gribe det. Polske Bøger i Aspinwall, i hans Taarn, midt i hans Ensomhed — det var for ham noget Overordentligt, et Pust fra svundne Tider — et Vidunder! Som hine Søfolk i Natens Stilhed syntes han, at Noget havde raabt efter ham, nævnet ham ved Navn, med en kjær, men næsten forglempt Røst. Han sad en Stund med lukkede Øjne og var halvt overbevist om, at det blot havde været en Drøm, som vilde forsvinde, naar han aabnede dem igjen. Men nej, Pakken laa endnu foran ham, og ovenpaa Pakken laa den opslaaede Bog. Da den Gamle atter strakte Haanden ud efter den, kunde han i den dybe Stilhed høre sit eget Hjerte banke. Han kastede et Blik paa Indholdet: det var Vers. Øverst stod Titlen med store Bogstaver og under den Forfatterens Navn. Dette Navn var ikke fremmed for Skawinski; han vidste, at det var Navnet paa hin store Digter, hvis Værker han endogsaa havde læst i Paris i Trediveerne. Og under Krigene i Algier og Spanien havde han af Landsmænd hørt om, hvor den store Digters Berømmelse stadig voxede; men dengang havde han for travlt med at bruge Vaaben til nogensinde at tage en Bog i Haanden.

I Aaret 1849 var han rejst til Amerika, og under det eventyrlige Liv, han førte der, stødte han kun sjældent paa Landsmænd og aldrig paa

polske Bøger. Med Feberhast og bankende Hjerte vendte han da nu Titelbladet. Det var for ham, som om der paa hans ensomme Klippe gik noget Højtideligt for sig, som var det en hellig Stund. Uhret i Aspinwall havde slaaet fem, ingen Sky formørkede den klare Eftermiddagshimmel, og kun nogle Maager svømmede i den blaa Æther. Verdenshavet slumrede; Bølgerne inde ved Kysten skvulpede ikke engang, men smeltede ganske tyst bort i Sandet. Histovre tittede de hvide Huse i Aspinwall og de mægtige Palmegrupper frem. Alt var i Sandhed højtideligt og stille og alvorsfuldt. Da lød pludselig i den fredelige Natur den Gamles sittrende Røst; han læste højt, for bedre at kunne forstaa det Læste:

Litauen! Du, mit Fædreland — lige med Sundhed i Værd;
 Thi ene den, som Dig misted, fik Dig tilfulde kjær —
 Jeg seer Dig i al din Skjønhed, i Vaarens fejreste Skrud;
 Mit Land, om Dig vil jeg synge — vil synge min Længsel ud!*)

Stemmen svigtede Skawinski; Bogstaverne dansede for hans Øjne, det sled i hans Bryst, og Hjertet svulmede — en Bølge skød op dernedefra, steg højere og højere, kvalte hans Røst og klemte ham i Struben . . . Efter en Stunds Forløb blev han dog Herre over sig selv og læste videre:

*) Indledningen til Mickiewicz's berømte Digt „Pan Tadeusz“.

Hellige Jomfru! — Czenstochowa's Værn og Skjold!
Du Ostrabrama's Lys! Du, hvis Billed mod Fjendevold
Beskjærmer Nowogródek og dets trofaste Skare!
Dit Under gjorde mig karsk — Jeg svæved som Barn i Fare,
Og min grædende Moder i din Varetægt mig gav;
Da løfted Du mig af Mulmet, af den gabende Grav,
Ved Dig mit bristende Øje fik Livets Glands igjen,
Saa paa min Fod jeg mægted at vandre til Kirken hen
At takke for din Naade, for Frelse fra tidlig Død: —
Ak, før mig ved sligt et Under tilbage til Hjemmets Skjød!

Den opdæmmede Bølge gennembrød Villies-
kraftens Dige. Med et Skrig styrtede Gubben til
Jorden. Hans hvide Haar blandede sig med Ky-
stens Sand. Fyrretyve Aar vare forløbne, siden
han havde seet sit Fædreland, og Gud veed hvor-
mange, siden han havde hørt sit Modersmaal.
Og nu var dette Sprog selv kommet til ham —
det var svømmet over Verdenshavet og havde
gjenfundet ham, Eneboeren, paa den anden Halv-
kugle, det dyrebare, trofaste, skønne Modersmaal!
Og hans Legeme skjælvede under heftig Hulken;
men det var ikke af Smerte, han græd, kun af
den saa brat gjenopvaagnede, grænseløse Kjærlig-
hed, som lod alt Andet svinde ind til Intet. Han
bad med denne Strøm af Taarer sit elskede, fjerne
Fædreland om Tilgivelse, fordi han allerede var
bleven saa gammel, saa sammenvoxet med denne
ensomme Klippe, saa ufølsom, at selv Længslen
var ved at tabe sig hos ham. Men nu var han

„gjort karsk ved et Under“, og hans Hjerte raabte mod Himlen.

Det ene Minut gik efter det andet, uden at han rørte sig. Maagerne kredsede om Fyrtaarnet og skreg, som om de vare bekymrede for deres gamle Ven. Det var ved den Tid, han plejede at fodre dem med Levningerne fra sit Maaltid, og fra Fyrtaarnets Top fløj derfor nogle af dem ned til ham. Flere og flere kom til, og de begyndte at puffe let til ham med Næbbene og flagre over hans Hoved. De baskende Vingeslag kaldte ham til Bevidsthed; han havde grædt ud, og nu herskede der en livsalig Fred i hans Hjerte, og hans Øjne straaledede af Henrykkelse. Uden at tænke derover kastede han al sin Mad til Fuglene, som styrtede sig over den med Støj og Skrig; men selv greb han atter efter Bogen. Over Panama's Haver og jomfruelige Skov var Solen alt gaaet ned. Hindsides Landtangen sænkede den sig langsomt mod et andet Verdenshav; men ogsaa Atlanterhavet laa endnu i fuldt Sollys. Luften var klar, og han læste videre:

Bær mig, min Længsels Vinger! — Jeg savned Eder saa længe,
I skovklædte Hoje, I grønne, frodige Enge . . .

— — — — —
Først da Dæmringen kom, en Dæmring, som

kun varede et Nu, løb Bogstaverne ud i Eet paa det hvide Blad. Den Gamle lænede sit Hoved mod Klippen og lukkede Øjnene. Da greb „Czenstochowa's Værn og Skjold“ hans Sjæl og førte den „til Markerne, som bugned af skinnende Ax og Neg“. Paa Himlen flammede endnu lange, røde og gyldne Lysstriber, og ad disse Flammetier ilede han hjem til det elskede Land. Gran-skovenes Susen og de hjemlige Floders Pladskan naaede hans Øre. Landet laa for ham, som det var i gamle Dage, og Skovene og Floderne spurgte ham: „Husker Du os endnu?“ — Om han huskede dem! Jo, han saa det altsammen for sig, de udstrakte Marker, Agrene, Engene, Skovene, Landsbyerne. — Nu er det allerede Nat. Ved denne Tid plejer ellers hans Fyrtaarn at sprede Havets Mørke, — men han er langt, langt borte, hjemme i den lille Landsby; det gamle Hoved synker ned mod Brystet, og Drømmene spinde deres Net. I rivende Fart jage de brogede, forvirrede Syner forbi: Forældrenes Hus er der ikke; thi Krigen fejede det væk; — Fader og Moder ere der ikke; thi de døde, medens han var Barn. Men ellers er Landsbyen ganske, som var det først igaar, han havde forladt den: en Række Hytter med smaa Lys i Vinduerne, Grøften, Møllen og de to Damme i Nabolavet, hvor Frøerne kvække den hele, udslagene Nat.

I denne Landsby havde han engang staaet en Nat paa Vagt; — og se, nu myldrer der lige med Eet Minder frem fra hint Afsnit af hans Liv. Han er atter Ulan og staaer paa Forpost. Et godt Stykke borte ligger Kroen, og fra den klin-ger der ud i Nattens Stilhed Raab og Latter, Lyd af de Dansendes Trampen, af skingrende Fløjter og Violiner. „Tjuhej! Tjuhej!“ Det er Ulanerne, der slaa Gnister med deres sporeklirrende Hæle, og her sidder han og kjeder sig paa sin Hest, muttersene. Langsomt slæbe Timerne sig afsted, men endelig slukkes Lysene; saa langt Øjet ræk-ker, møder det nu kun Taage — tætte, fugtige Dunster stige op fra Engene og svøbe Alting ind i en hvidgraa Kappe — det seer ud som et Hav! Men Enge er det: snart vil Vagtelkongen lade sig høre i Mørket, og Rørdrummen vil begynde at skringe mellem Sivene. Natten er stille og kølig, en ægte polsk Nat; i det Fjerne bruser Gransko-ven, skjøndt ikke en Vind rører sig . . . ligesom Havets Bølger. Om lidt vil Morgengryet farve den østlige Himmel hvid; nu gale Hanerne alle-rede inde i Hønsegaardene, den ene svarer den anden fra Hytte til Hytte . . . og højt oppe i Luften give Tranerne deres Besyv med. Det frisker Ulanen op og gjør ham veltilmode. Talte man ikke om, at der skulde finde et Slag Sted imorgen? Nuvel, saa gaaer han med, ligesom de

Andre, med Hurraraab og Fanesvingen. Trods den klamme Natteluft bruser det unge Blod op i ham. Og nu bryder Dagen frem; Mulmet svinde, og den hele Egn dukker lidt efter lidt op af Taagen: Skovene, Moserne, Hytterne, Møllen og Poplerne. Brøndene knirke som Vejrhaner — — ak, det kjære, dyrebare Fædreland, hvor er det dog skjønt i Morgenrødens Rosenskjær! Intet Land kan lignedes med det . . . intet!

Tys! Den aarvaagne Forpost hører Nogen nærme sig; det maa være Afløsningen.

Da lyder pludselig en Stemme fraoven:

„Hاللøj, Gamle! Se til, De kan komme paa Benene! Hvad er der i Vejen med Dem?“

Skawinski aabner Øjnene og stirrer fortumlet paa Manden, der staaer foran ham. De sidste Spor af Drømmen kæmpe i hans Bevidsthed med Virkeligheden; men omsider biegnede de og forsvinde. Det er Johns, Havnemesteren, der staaer foran ham.

„Hvad er der paa færde?“ spørger Johns. „Er De syg?“

„Nej.“

„De har ikke tændt Fyret og kan nok vente Dem Deres Afsked paa graat Papir. Baaden fra San-Geromo er rendt paa en Sandbanke. Heldigvis er der ikke druknet Nogen, ellers var De

kommen for Retten. Men følg nu med ind til Byen; Resten faaer De at vide i Konsulatet.“

Gubben blegnede; han havde virkelig forsømt at tænde Fyret denne Nat.

Nogle Dage efter saae man Skawinski paa Dækket af et Skib, der gik fra Aspinwall til New-York. Staklen havde mistet sin Plads. Nu skulde han atter begynde det rastløse Vandreliv, nu havde Vinden atter revet Bladet med sig for at hvirvle det rundt over Lande og Have, for at drive sit lunefulde Spil med det. De sidste Dage havde da ogsaa taget svært paa den Gamle; han gik helt krumbøjet, og kun Øjnene straaledede. Men sin Bog havde han taget med sig paa Rejsen. Den laa gjemt ved hans Hjerte, og fra Tid til anden trykkede han den ind til sig, som frygtede han for, at han ogsaa kunde miste den.





En
„Comedy of Errors“.

Af
Henryk Sienkiewicz.



For fem eller sex Aar siden blev der opdaget Petroleumskilder etsteds i Marypora. Det kolossale Udbytte, som lignende Kilder havde givet i Nevada og andre Stater, foranledigede øjeblikkelig nogle Spekulanter til at oprette Selskaber, der skulde udbytte de nyopdagede Kilder. Man anskaffede Maskiner, Pumper, Hejseapparater, Bor, Kjedler og Tønder, byggede Huse til Arbejderne og gav Flækken Navnet Struck Oil. Længe varede det ikke, før der i den fordom saa øde og mennesketomme, kun af Kujotaer beboede Egn laa en Nybygd med flere Snese Huse og Hundreder af Arbejdere.

To Aar efter hed Struck Oil allerede Struck Oil City. Og det var ogsaa en „City“ i Ordets fulde Betydning. Man tænke sig blot, at der

boede en Skomager, en Skrædder, en Tømmermand og en Smed, for ikke at tale om en fransk Doktor, der i sit Fødeland rigtignok kun havde været Skjæggeskraber, men ellers var et „udlært“ og uskadeligt Menneske, hvad der strax er store Ting for en amerikansk Læge!

Som det saa ofte er Tilfældet i smaa Byer, holdt Doktoren tillige Apothek og Posthus og havde følgelig en tredobbelt Praxis. Han var som Apotheker ligesaa uskadelig, som han var som Doktor; thi der fandtes kun to Lægemidler i hele hans Apothek: Sirup og Leroa. Den blide, sagtomodige Gubbe plejede at sige til sine Patienter:

„De behøver ikke at være bange for min Mixtur. Naar jeg giver en Syg Noget ind, plejer jeg altid først selv at tage en lignende Dosis; thi jeg siger som saa, at skader det ikke mig, den Raske, saa vil det heller ikke skade den Syge. Har jeg ikke Ret?“

„Jo, begribeligvis,“ svarede de beroligede Borgere, som slet ikke tænkte paa, at Lægen ikke blot er forpligtet til ikke at skade den Syge, men ogsaa til at helbrede ham.

Hr. Dasonville — det var Doktorens Navn — nærede i Særdeleshed en urokkelig Tillid til Leroa som undergjørende Lægemiddel. Mangen Gang havde han ved et „Meeting“ taget Hatten af og holdt følgende Foredrag for Publikum:

„Mine Damer og Herrer! Nu skal jeg sige Dem, hvad Leroa er! Jeg er nu halvfjerdsindstyve Aar gammel og har i fyrretyve Aar daglig taget Leroa ind, og De kan se, jeg har ikke et eneste graat Haar paa Hovedet.“

De tilstedeværende Damer og Herrer kunde have indvendt, at Doktoren ganske vist ikke havde et eneste graat Haar, men at han jo overhovedet slet intet Haar havde, eftersom hans Isse var saa skaldet som en Lampekuppel. Da den Slags Bemærkninger imidlertid ikke kunde bidrage det allerringeste til Struck Oil City's Opkomst, tav man klogelig stille.

Og Struck Oil City voxede og voxede. Efter to Aars Forløb fik Byen Jernbane. Valgbestyrelse havde den allerede. Som Repræsentant for Intelligentsen blev den almindelig afholdte Doktor gjort til Dommer, og Skomageren, en polsk Jøde ved Navn Devis, blev Sheriff, det vil sige Chef for Politiet, der bestod af Sheriffen — og ikke en Kat ellers. Der blev oprettet en Skole, hvis Ledelse overtoges af en til denne Brug særlig forskreven „School Ma'am“, en antediluviansk Jomfru med evindelig Øreflaad, og endelig opførtes et Hotel, som døbttes „United States Hotel“.

Ogsaa Handelen tog et svært Opsving; thi Petroleumsudførselen kastede en kjøn Skilling af sig. Det vakte Opsigt, at Mr. Devis fik indrettet

et Udhængsskab af Glas foran sin Butik, Mage til dem, der findes ved Skomagerbutikkerne i San Francisco. Paa det næste Meeting vedtog Børgerne en Takadresse til Mr. Devis for denne „nye Prydelse for Byen“, hvortil Devis med en stor Borgers Beskedenhed svarede: „*Thank you! Thank you! Oj vej!*“

Hvor der er Sheriff og Dommer, lade Processerne ikke vente paa sig. De medføre atter Anvendelse af Blæk og Papir, og som Følge deraf blev der paa Hjørnet af Hovedgaden indrettet en „Stationery“, det vil sige en Papirhandel, hvor der tillige solgtes Aviser og Karrikaturer f. Ex. af General Grant, fremstillet som en Dreng, der malte en Ko med Paaskrift „de forenede Stater“.

Sheriffen ansaae det aldeles ikke for sin Skyldighed at forbyde Salget af den Slags Billeder; thi hvad kom det Politiet ved?

Men ikke nok hermed. En amerikansk By kan ikke leve uden Avis, og efter det andet Aars Udløb saae ogsaa en saadan Lyset under Titelen „*Saturday Weekly Review*“. Den talte ligesaa mange Abonnenter, som der fandtes Indbyggere i Struck Oil City, og Bladets Redaktør var samtidig dets Udgiver, Bogtrykker, Forretningsfører og Om-bærer. Han kunde udmærket godt varetage den sidste Del af Forretningen, da han tillige havde Kohold og hver Morgen skulde bringe Mælk rundt

i Byen. Og det hindrede ham ikke i at begynde sin første Leder med de Ord: „Saafremt blot den nederdrægtige Præsident, vi have i de forenede Stater, vilde følge det Raad, som vi gav ham i forrige Nummer“ osv.

Man seer altsaa, at der ikke manglede Noget i den velsignede Struck Oil City. Da de Arbejdere, der vare beskjæftigede ved Petroleumskilderne, ikke slægtede Guldgraverne paa i Retning af Voldsomhed og Raahed, gik det meget fredeligt til i Byen. Om Slagsmaal eller Lynchjustits var der aldrig Tale. Livet gik sin rolige Gang, og den ene Dag lignede den anden som to Draaber Vand hinanden. Om Morgenens havde Enhver travlt med sin „business“, om Aftenen brændte Borgerne Gødning i Gaderne, og naar der ikke skulde være Meeting, gik de saa tilsengs med Bevidstheden om, at de næste Aften atter skulde brænde Gødning.

Sheriffens eneste Sorg var, at han ikke kunde vænne Borgerne af med at skyde paa Vildgjæssene, der om Aftenen trak henover Byen, og det uagtet Politivedtægten forbød al Skyden i Gaderne. „Ja, havde det været en Smule Landsby,“ plejede han at sige, „saa for min Skyld ingen Allarm! Men i en saa stor By tager det sig virkelig ilde ud med dette Pif! Paf! Pif! Paf!“

Borgerne hørte paa ham, nikkede og svarede:

„o yes!“; men om Aftenen, naar de hvide og graa Flokke atter viste sig paa den luerøde Himmel og trak ud mod Havet, glemte de deres Løfter, fik Bøsserne frem og plaffede løs paany.

Hr. Devis kunde ganske vist føre Synderne til Dommeren, og Dommeren kunde idømme dem Bøder; men man maa huske paa, at de Skyldige vare Doktorens Kunder i Sygdomstilfælde og Sheriffens Kunder, naar det blev galt med Fodtøjet, og vadsker den ene Haand den anden, saa vil den ene Haand heller ikke gjøre den anden Fortræd.

I Struck Oil City herskede der altsaa paradisk Fred; men omsider fik denne idylliske Tilstand en brat Ende.

Mel- og Grynhandleren opflammedes af et dødeligt Had til Mel- og Grynhandlersken, og Mel- og Grynhandlersken iligemaade til Mel- og Grynhandleren.

I Førstningen var der kun een Mel- og Grynhandel i Struck Oil City. Den tilhørte en Tysker ved Navn Hans Kasche, en flegmatisk Preusser med fremspringende Øjne, femogtredive Aar gammel, ikke just fed, men rigtig godt istand, der altid gik i Skjortæærmer og aldrig slap Piben ud af Munden. Han kunde saa meget Engelsk, som der behøvedes for hans „business“, og ikke et Ord mere. Forretningen passede han imidlertid

saa godt, at det efter et Par Aars Forløb hed sig i Struck Oil City, at han var flere tusind Dollars værd mellem Brødre.

Men saa dukkede pludselig en ny Mel- og Grynhandel op.

Og mærkelig nok! Den første tilhørte en tysk Mand og den anden en tysk Pige. Eduard og Kunigunde, Kunigunde og Eduard! De to Konkurrenter kom strax paa Krigsfod med hinanden, og Krigen begyndte med, at de Kager, Jomfru Neumann eller „Niumann“, som hun selv kaldte sig, trakterede med ved Velkomstlunchen, vare bagte af Mel, der var blandet med Soda og Alun. Det vilde have skadet hendes gode Navn og Rygte ubodelig i Borgernes Øjne, hvis hun ikke havde kunnet føre Vidner paa, at Melet var købt hos Hans Kasche, fordi hun ikke havde faaet sit eget Mel pakket ud. Sagen endte da med, at Hans Kasche blev erklæret for en havesyg, lumpen Person, der strax fra første Færd af havde villet ned sætte sin Rivalinde i den offentlige Mening. Forøvrigt var det jo paa Forhaand givet, at de to Mel- og Grynforretninger vilde konkurrere med hinanden; men Ingen havde tænkt sig Muligheden af, at Konkurrencen vilde afføde et frygteligt personligt Had. Dette Had voxede i en saadan Grad, at Hans kun brændte Gjødning, naar Vinden drev Røgen ind i hans Medbejlerskes Butik.

Hun kaldte til Gjengjæld aldrig Hans for andet end „Dotschmen“*), hvad han fandt yderst krænkende. I Begyndelsen lo Folk ad dem, især, da ingen af Parterne kunde Engelsk; men efterhaanden dannede der sig, som Følge af den daglige Omsætning med de to Forretninger, tvende Partier i Byen, Hansisterne og Neumanisterne, der gav sig til at se skjævt til hinanden, og dette kunde være skadeligt for Republikken Struck Oil City's Lykke og Fred og i Fremtiden medføre skjæbnsvangre Forviklinger. Den dybtskuende Politiker Mr. Devis søgte derfor at standse Ondet i Udspringet og forsone Tyskeren med hans Landsmandinde. Han var allerede gjentagne Gange bleven staaende paa Gaden for at holde følgende Formaningstale til dem i deres Modersmaal:

„Naa, hvad skal det nu til, at I stadig ere i Totterne paa hinanden? Kjøbe I maaske ikke Eders Sko hos den samme Skomager? Og bedre Fodtøj end det, jeg kan levere nu, finde I ikke i hele San Francisco.“

„Det skal fedt nytte at rose Eders Fodtøj for En, som snart kommer paa Sokkerne,“ afbrød Jomfru Neumann ham ærgerlig.

„Det er ikke mine Fødder, jeg kan takke for min Kredit,“ svarede Hans flegmatisk.

*) *Dutchman* 2: Tysker.

Og her maa da tilføjes, at Jomfru Neumann, uagtet hun var tysk, havde smukke Fødder, hvorfor den Slags Stiklerier ogsaa saarede hende dybt.

De to Partier, der havde dannet sig i Byen, drøftede endogsaa Kasche-Neumann Affæren paa de offentlige Meetings. Men da i Amerika den Mand, der optræder mod en Kvinde, aldrig faaer Medhold, svoer Flertallet til Jomfru Neumanns Fane.

Længe varede det ikke, før Hans gjorde den Opdagelse, at hans Forretning med Nød og næppe kunde bære sig.

Men for Jomfru Neumann gik Forretningen heller ikke synderlig strygende; thi alle Byens Kvinder havde taget Hans's Parti, da de lagde Mærke til, at deres Mænd lidt vel hyppig vare henne for at slaa en Sladder af med den kjønne Mel- og Grynhandlerske.

Naar der ingen Kunde var i de to Butikker, stillede Hans og Jomfru Neumann sig i deres respektive Døre og tog rasende Maal af hinanden. Jomfru Neumann plejede da til Melodien: „Ach, du lieber Augustin“ at synge lige op i Ansigtet paa ham:

„Dotschmen, Dotschmen, Do-Dotschmen, Do-Dotschmen-men!“

Hans mønstrede hende til Svar fra Top til

Taa med et gjennemborende Blik, slog en djævelsk Latter op og udslyngede et:

„By God!“

Hos dette flegmatiske Menneske var Naget tilsidst blevet saa indgroet, at han drejede sig frem og tilbage, som om han savnede Noget, naar han om Morgenens viste sig i Døren, og hans kvindelige Gjenbo ikke var paa Pletten.

Det vilde for længe siden være kommet til Haandgribeligheder imellem dem, hvis ikke Hans havde følt sig overbevist om, at han i den deraf følgende Retssag vilde blive den tabende Part, saameget mere, som Redaktøren af „*Saturday Weekly Review*“ stod paa Jomfru Neumanns Side. Det fik Hans at mærke, da han udsprede det Rygte, at Jomfru Neumanns Buste var et Kunstprodukt. Da det i Amerika ikke hører til Sjeldenhederne, at der hjælpes paa Naturen i den Retning, havde Rygtet endogsaa Sandsynligheden for sig; men ikke destomindre bragte „*Saturday Weekly Review*“ Ugen efter en harmglødende Artikel, hvori Redaktøren først i al Almindelighed udbredte sig om „tyske Bagvadskelser“ og til Slutning, paa Grundlag af Oplysninger fra „bedste Kilde“, afgav en højtidelig Forsikring om, at en vis bagvadsket Lady's Buste var fuldstændig ægte. Fra det Øjeblik af drak Hans hver Morgen sort Kaffe, fordi han ikke mere vilde købe Mælk

hos Redaktøren; men Jomfru Neumann tog atter som Følge deraf to Portioner. Desuden bestilte hun sig en Dragt, hvis Snit maatte overbevise Enhver om, at Hans var en Bagvadsker.

Mod denne Kvindelist følte Hans sig værgeløs, og hans Kontrapart istemte nu, naar hun om Morgenens stod foran sin Butik, med forøget Skadefryd:

„Dotschmen, Dotschmen, Do-Dotschmen, Do-Dotschmen-men.“

„Hvad skal jeg dog hitte paa?“ tænkte Hans. „Jeg har noget Rottekrudt — det kunde jeg lægge for hendes Høns. Nej, det gaaer ikke — saa blev jeg bare nødt til at punge ud. Nej, nu veed jeg, hvad jeg vil gjøre.“

Om Aftenen saae Jomfru Neumann til sin store Forbauselse, at Hans kom slæbende med et Knippe vilde Solsikker, som han lagde i Rækker langsmed Stien til det tilgitrede Kjældervindue.

„Jeg gad vide, hvad det er, han har for?“ tænkte hun. „Det er nok Noget mod mig!“

Mørket faldt paa. Hans lagde Solsikkerne i to Rækker, saa kun Midten af Stien til Kjældervinduet var aaben, bar en med Lærred omviklet Gjenstand derhen, vendte Ryggen til Jomfru Neumann, tog Lærredet af den hemmelighedsfulde Gjenstand, bedækkede den med Solsikkeblade,

nærmede sig Muren og begyndte at skrive nogle Bogstaver paa den.

Jomfru Neumann var lige ved at sprække af Nysgjerrighed.

„Det er nok Noget om mig, han skriver,“ tænkte hun, „men naar Folk ere iseng, vil jeg over og se, hvad det kan være, om jeg saa skal miste Livet derfor.“

Da Hans var færdig, gik han ind til Sit og slukkede snart efter Lyset. I en Fart trak Jomfru Neumann i sin Slaabrok, stak de bare Fødder i Tøflerne og kilede over Gaden. Da hun havde naaet Solsikkerne, styrede hun lige hen mod Vinduet for at læse det, der var skrevet paa Muren. Pludselig stod Øjnene stive i Hovedet paa hende, hun gjorde en heftig Bevægelse tilbage med Overkroppen og udstødte et smerteligt „Au! Au!“, hvorpaa hun fortvivlet raabte: „Hjælp! Hjælp!!!“

Ovenover aabnedes et Vindue.

„Hvad er der ivejen?“ lød Hans's rolige Røst. „Hvad er der ivejen?“

„Fordømte Dotschmen!“ hvinede hun — „Du har myrdet mig, Du har styrtet mig i Fordærvelse! Imorgen skal Du komme til at dingle i Galgen! Hjælp! Hjælp!“

„Nu skal jeg strax være der,“ sagde Hans.

Lidt efter viste han sig med Lyset i Haanden. Da hans Blik faldt paa Jomfru Neumann, der

stod, som om hun var groet fast, satte han begge Armene i Siden og slog en Skoggerlatter op.

„Hvad er der ivejen! Er det Jomfru Neumann? Hahaha! Godaften, Jomfru! Hahaha! Jeg har stillet en Fælde for Maaren og fanget en Jomfru i den! Hvad havde De ogsaa at bestille ved min Kjælder? Jeg har jo udtrykkelig skrevet en Advarsel paa Muren, for at Ingen skulde komme den nær. Skrig De bare, saa meget De vil, saa alle Folk i Byen kan komme løbende og faae Syn for Sagn for, at De om Natten lister over for at efterse min Kjælder. Ja, skrig De kun i Himlens Navn; men bliv smukt staaende der til imorgen tidlig! Godnat, Jomfru! Godnat!“

Jomfru Neumanns Stilling var rædsom. Hvis hun skreg, kom Folk til . . . og skreg hun ikke, maatte hun blive siddende i Fælden hele Natten og næste Dag staa til Spot og Spe . . . Og Foden gjorde mere og mere ondt . . . Hun blev svimmel, Stjernerne paa Himlen løb ud i Eet for hende, Maanen antog Hans's hoverende Fjæs — hun besvime.

„Jøsses vel!“ — udbød Hans — „Gaaer hun hen og kreperer, saa bliver jeg lynchet imorgen paa staaende Fod.“

Haarene rejste sig paa ham af Skræk. Han maatte tage en Beslutning. I en Fart fik han

Nøglen op for at aabne Fælden; men det var ingen let Sag, da Jomfru Neumanns Slaabrok var ham ivejen. Den maatte trækkes lidt tilside, og . . . hverken Had eller Skræk kunde holde Hans fra at kaste et Blik paa Gjenboerskens smukke, marmorhvide Fod, som Maanen skin-nede paa.

Hadet forvandlede sig til Medlidenhed. Han aabnede hurtig Fælden, og da Jomfruen stadig-væk ikke rørte sig, løftede han hende op og bar hende over i hendes Bolig.

Undervejs blev han mere og mere blød om Hjertet; saa gik han hjem til sig selv og kunde hele Natten ikke lukke et Øje.

Næste Dag viste Jomfru Neumann sig ikke foran sin Butik for at synge „Dotschmen, Dotschmen, Do-Dotschmen“, enten det nu var, fordi hun skammede sig, eller fordi hun hemmelig pønsede paa Hævn.

Det kom snart frem, at hun havde pønset paa Hævn. Allerede samme Dags Aften udfordrede Redaktøren af „*S. W. Review*“ Hans til en Nævekamp og gav ham strax i første Omgang et blaat Øje. Men saa blev Hans lynende gal i Skallen og slog saa drabelig løs paa Redaktøren, at denne, efter et kort, forgjæves Forsøg paa at sætte sig til Modværge, vendte Benene i Vejret og raabte: „*Enough! Enough!*“ („Nok! Nok!“).

Paa en ubegribelig Maade, ialfald ikke fra Hans, fik hele Byen Nys om Jomfru Neumanns natlige Eventyr. Efter Kampen med Redaktøren var al Deltagelse for Medbejlersken atter forsvundet fra Hans's Hjerte, og kun Hadet blev tilbage.

Hans anede, at der vilde times ham noget Slem fra Fjendens Side, og han kom i Virkeligheden ikke til at vente længe. Mel- og Grynhandlerne i Amerika klistre ofte Bekjendtgjørelser om Varer med Overskriften „*Notice*“ op foran Butikken. Samtidig maa bemærkes, at Mel- og Grynhandlerne sælge Værtshusholderne raa Is, som en ægte Amerikaner ikke kan undvære hverken i Whisky eller i Øl.

En skjøn Dag lagde Hans Mærke til, at man helt havde hørt op med at købe Is hos ham. De mægtige Isstykker, som han havde faaet med Bannen og havde liggende i sin Kjælder, smeltede og forvoldte ham et Tab paa mange Dollars. Hvorfor købte man ingen Is hos ham? Selv hans Venner hentede den nu hos Jomfru Neumann. Det var ham ubegribeligt, saameget mere, som han stod sig godt med Værtshusholderne.

Han foresatte sig, at han vilde skaffe sig Klarhed i den Sag.

„Hvorfor køber De ikke Is hos mig?“ spurgte han paa daarligt Engelsk Værtshusholder Peter, der netop kom forbi hans Butik.

„De fører jo ikke mere den Vare.“

„Hvad, fører jeg den ikke?“

„Nej, ikke saavidt jeg veed.“

„Jamen, jeg har Is.“

„Hvad betyder da det?“ spurgte Værtshusholderen, idet han pegede paa en Bekjendtgjørelse, der var klistret op udenpaa Huset.

Hans saae derhen og blev baade gul og grøn af Ærgrelse. I Bekjendtgjørelsen havde En eller Anden kradset *t* ud af „*Notice*“, saa der istedetfor „*Notice*“ nu stod de to Ord „*No ice*“, hvilket paa Engelsk betyder „Ingen Is“.

„Død og Helvede!“ udbrød Hans og stormede, bleg af Raseri, over i Jomfru Neumanns Butik.

„Det er dog skammeligt!“ skreg han. „Hvorfor har De kradset mig Bogstavet i Midten ud?“

„Hvad har jeg kradset Dem ud i Midten?“ spurgte Jomfru Neumann forbløffet.

„Et Bogstav, siger jeg Dem, *t*, siger jeg Dem: De har kradset mit *t* ud. Men *goddam!* Det vil jeg ikke finde mig i. De skal betale mig for Isen! *Goddam! Goddam!*“

Hans sædvanlige Koldblodighed svigtede ham, og han gav sig til at skrigе op som en Besat, saa Jomfru Neumann raabte om Hjælp og kaldte Folk til fra alle Kanter.

„Til Hjælp!“ raabte Jomfru Neumann. „Denne Dotschmen er bleven forrykt! Han siger, at jeg

har kradset ham Noget ud i Midten; men jeg har ikke kradset Noget ud. Hvad skulde jeg vel kradse ud for ham? Jeg har sandelig ikke kradset nogen Verdens Ting ud. Kunde jeg, saa vilde jeg ved Gud kradse Øjnene ud paa ham; men det skulde da være det Hele! Jeg arme, enlige Kvinde! Han slaaer mig ihjel! Han myrder mig!“

Skrigende og grædende gav hun denne Forklaring. Amerikanerne kunde rigtignok ikke forstaa, hvad der var paafærde; men Amerikanerne holde ikke af at se en Kvinde græde, og uden videre Vrøvl blev Tyskeren greben i Nakken og smidt paa Døren. Det nyttede ham ikke, at han forsøgte at stritte imod. Som en Kanonkugle røg han over Gaden ind ad sin egen Dør og blev liggende der, saa lang han var.

En Uge efter hang der et kæmpemæssigt Skilt over hans Butik. Det forestillede en Abe i stram Kjole og hvidt Forklæde med Skulderbaand, kort sagt, Jomfru Neumann, livagtig, som hun gik og stod. Underneden stod der med store, gule Bogstaver: „Mel- og Grynhandelen *Aben*“.

Folk stimlede sammen for at se paa det, og deres Latter løkkede ogsaa Jomfru Neumann ud i Døren. Hun traadte et Skridt frem, saae derhen og blegnede, men raabte saa med sin sædvanlige Aandsnærværelse:

„Mel- og Grynhandelen *Aben*? Det passer jo godt, siden det er Hr. Kasche, der har Forretningen! Hahaha!“

Men Slaget havde alligevel ramt hende i Hjertet. Om Eftermiddagen, da Børnene paa Hjemvejen fra Skolen kom forbi Butikken, kunde hun høre dem standse foran Skiltet og raabe:

„O, that's miss Neumann! Good evening, miss Neumann!“

Det var for galt! Da Redaktøren indfandt sig hos hende om Aftenen, sagde hun til ham:

„Saa den Abe skal være mig! Ja, jeg veed nok, at det skal være mig; men han skal ikke dø i Synden. Han skal faae Loy til for mine Øjne at tage *Aben* ned og slikke den af med sin egen Tunge.“

„Hvad vil De gjøre?“

„Jeg vil gaa sporenstregs hen til Dommeren.“

„Hvornaar?“

„Imorgen.“

Om Morgenens gik hun fra sin Dør frem mod Hans og sagde:

„Hør nu, Hr. Dotschmen! Jeg veed, at den Abe deroppe paa Skiltet skal være mig; men kom De nu med til Dommeren! Saa skal vi faae at se, hvad han vil sige dertil.“

„Han vil sige, at jeg har Lov til at lade male over min Butik, hvad jeg finder for godt.“

„Ja, det skal vi snart faae at se.“

Jomfru Neumann var ligeved at kvæles.

„Desuden — hvem siger Dem, Jomfru, at den Abe skal forestille Dem?“

„Det siger min Samvittighed mig. Men kom De nu bare! Kom med hen til Dommeren! Hvis ikke, skal Sheriffen føre Dem derhen i Lænker.“

„Jeg skal nok komme,“ sagde Hans sejrssikker.

De lukkede Butikkerne og gik, og undervejs blev de ved at skjændes. Først udenfor Dommer Dasonvilles Dør kom de i Tanker om, at Ingen af dem kunde tilstrækkelig meget Engelsk til at forklare ham Sagen. Hvad skulde de saa gjøre? Jo, bi lidt! Sheriffen var en polsk Jøde og kunde baade Tysk og Engelsk. Altsaa — afsted til Sheriffen!

Men Sheriffen sad netop paa sin Vogn, ifærd med at kjøre ud.

„Rejs ad Helvede til!“ raabte han til dem. „I sætte snart hele Byen paa den anden Ende med Jeres Spektakler. Og saa slide I ovenikjøbet næsten slet ikke paa Fodtøjet. Nu kører jeg — *Good bye!*“

Og væk var han.

Hans satte Armene i Siden.

„Jomfruen kommer til at vente til imorgen,“ sagde han flegmatisk.

„Jeg — vente! Hellere dø! Medmindre De vil tage Aben ned?“

„Nej, saamænd om jeg vil.“

„Godt, saa skal De komme til at dingle i Galgen! Ja, tro mig, De skal komme til at dingle i Galgen, Dotschmen! Og Sheriffen kan forresten nok undværes. Dommeren veed vist meget godt, hvad det drejer sig om.“

„Saa lad os da gaa derhen uden Sheriffen,“ sagde Tyskeren.

Men Jomfru Neumann tog fejl; thi i hele Byen var Dommeren den Eneste, der ikke havde nogen Anelse om deres Kjævlerier. I blind Tillid til Gud tilberedte Gubben sin „Leroa“ og forekom sig selv som en Frelser for Menneskeheden.

Han gav dem den samme venlige og høflige Modtagelse, som han gav Alle.

„Vis mig Tungen, mine Børn!“ sagde han, „saa skal jeg strax skrive Jer en Recept . . .“

Men de vinkede afværgende med Haanden som Tegn paa, at det ikke var Medicin, de trængte til, og Jomfru Neumann erklærede:

„Det er ikke det, vi komme for, det er ikke det!“

„Hvad er det da?“

De snakkede i Munden paa hinanden. For hvert Ord, Hans kom med, havde hun ti paa rede Haand. Tilsidst fik hun det Indfald at pege paa

sit Hjerter for at antyde, at Hans havde gennem-boret det med syv Sværd.

„Jeg er med! Nu er jeg med!“ sagde Dok-toren, slog en Protokol op og begyndte at skrive. Han spurgte Hans, hvor gammel han var. — Femogtredivé. — Saa spurgte han Jomfruen om hendes Alder. — Ja, hun kunde ikke huske det saa nøje — men det maatte omtrent være — nej, ikke fuldt femogtyve.

All right! Og deres Navne? — Hans — Lore.

All right! Livsstilling? — Mel- og Gryn-handlere.

All right! Saa kom han med nogle flere Spørgsmaal, som Ingen af dem forstod et Muk af, men som de svarede *Yes* til. Med et Nik til-kjendegav Doktoren dem, at det Hele var i Orden.

Da han var færdig med at skrive, stod han op, og til Lore's store Forbauselse omfavnede han hende og kyssede hende. —

Det regnede hun for et godt Varsel, og hun gik hjem, fuld af de mest rosenfarvede Forhaab-ninger.

Undervejs sagde hun til Hans:

„Nu faaer De noget Andet at vide.“

„Jo, pyt!“ svarede han rolig.

Næste Morgen kom Sheriffen forbi Butikkerne.

De stod begge i Dørene. Hans stoppede sin Pibe, og Jomfruen sang:

„Dotschmen, Dotschmen, Do-Dotschmen, Do-Dotschmen-men.“

„Vil I saa til Dommeren?“ spurgte Sheriffen.

„Vi har været der.“

„Naa, hvad blev det da til?“

„Aa, ja, kjære Hr. Sheriff, søde, lille Hr. Devis!“ udbød Jomfruen, „Gaa op og hør ad, saa er De rar! Jeg skal netop have mig et Par Sko. Læg et lille Ord ind for mig hos Dommeren! Betänk dog, en stakkels Pige som jeg — saa muttersalene i Verden . . .“

Sheriffen gik og vendte et Kvarter efter tilbage. Af ubekjendte Grunde var han imidlertid omringet af en Skare Mennesker.

„Naa, hvordan staaer det?“ spurgte Begge samtidig.

„Jo, det er klappet og klart! Det er, som det skal være!“ sagde Sheriffen.

„Hvad vil Dommeren gjøre? . . .“

„Ih, hvad Ondt skulde han vel gjøre? Han har jo viet Jer.“

„Viet os?“

„Ja — pleje Folk maaske ikke at gifte sig?“

Om Lynet var slaaet ned lige foran dem, kunde Hans og Jomfru Neumann ikke have faaet en større Forskrækkelse. Hans spilede Øjnene

op, aabnede Munden og gloede idiotisk paa Jomfru Neumann. Og Jomfru Neumann spilede ligervis Øjnene op, aabnede Munden og gloede idiotisk paa Hans. En Stund vare de ligefrem forstenede af Overraskelse; men saa kan det nok være, de fik Munden paa Gled:

„Skulde jeg være hans Kone?“

„Skulde jeg være hendes Mand?“

„Gud fri mig vel! Aldrig i Verden! Jeg vil strax skilles! Jeg vil hverken eje eller have ham!“

„Nej, det er mig, der ikke vil vide noget af hende at sige!“

„Jeg vil hellere dø! Skilsmisse! Skilsmisse! Jeg vil have Skilsmisse! Hvor er det muligt, at saadan noget kan gaa for sig!“

„Hør nu, Godtfolk,“ sagde Sheriffen rolig, „hvad Fornøjelse har I af at staa der og skabe Jer? . . . Dommeren kan vie Jer; men han kan ikke skille Jer. Skraal dog ikke saadan op! Er I maaske Millionærer fra San Francisco, siden I raabe paa Skilsmisse? Veed I ikke, hvad det koster? Hæ! Og hvad er der saa at hyle for? Jeg har de nysseligste Børnesko . . . I skal faae dem for billigt Kjøb! *Good bye!*“

Med disse Ord gik han. Ogsaa de andre Folk fjernede sig leende og lod de Nygifte være alene.

„Den Franskmand“ — snærrede Jomfru-Madammen — „han har gjort det med Villie, fordi vi ere Tyskere.“

„Ja, det har han“ — svarede Hans.

„Men vi vil have Skilsmisse.“

„Ja, jeg først og fremmest! Det var Dem, der kradsede mig mit *t* ud i Midten!“

„Nej, jeg først og fremmest! Det var Dem, der stillede Fælde for mig!“

„Jeg vil ikke eje Dem!“

„Jeg kan ikke udstaa Dem!“

De gik hver til Sit og lukkede Butikkerne. Hele Dagen sad de og grundede over, hvad de skulde gjøre. Saa brød Natten frem. Natten bringer ellers Hvile; men Ingen af dem kunde falde i Søvn. Iseng gik de; men Øjnene vilde ikke lukke sig. Han tænkte: „Derovre sover min Kone!“ Hun tænkte: „Derovre sover min Mand!“ Og underlige Følelser rørte sig hos dem: Had og Forbitrelse i Forening med Følelsen af Ensomheden.

Hans tænkte ogsaa paa Aben over Butikken. Nu kunde det da ikke gaa an at lade den blive hængende, siden det var et Vrængbillede af hans Kone. Og han fandt det i Grunden stygt, at han overhovedet havde ladet den Abe male. Men Pokker skulde ogsaa staa i denne Jomfru Neumann... som han hadede af sit ganske Hjerte...

som havde været Skyld i, at han brændte inde med Isen . . . og som han havde fanget i Fælden . . . en Maaneskinsnat . . . Han mindedes de Former, som han havde seet i Maanelyset. „Sandheden i Ære“ — tænkte han — „en fix Pige er det — men hun kan ikke lide mig, og jeg kan heller ikke lide hende. Det er en net Historie, den! Herre Jemini! Jeg er gift . . . og det med hende . . . med Jomfru Neumann! Og Skilsmisse er saa forbistret dyr! Alt, hvad jeg ejer, vil gaa med, og mere til!“

„At tænke sig, at jeg er gift med denne Dotschmen,“ sagde Jomfru Neumann til sig selv. „At jeg ikke længere er Jomfru . . . ja, det vil sige . . . nok Jomfru, men gift. Og det med ham, med denne Kasche, som fangede mig i Fælden. Ja, det gjorde han . . . men han bar mig rigtignok ogsaa herover i sine Arme. Sikke Krætter han har! Tænk, at han saadan kunde løfte mig og tage mig paa Armene som en Visk! Hvad er det? Jeg synes, der var Noget, der rørte sig!“

Der var ikke Noget, der rørte sig; men Jomfru Neumann begyndte at blive bange, skjøndt hun ellers aldrig havde været bange.

„Mon han virkelig skulde vove . . . Gud! . . .“ Men saa tilføjede hun i en Tone, der lød ligesom lidt skuffet:

„Nej, det vover han ikke. Han! . . .“

Alligevel blev hun mere og mere ilde tilmode. „Saadan er det for en stakkels enlig Kvinde!“ tænkte hun videre. „Hvis her var en Mand i Huset, vilde jeg føle mig mere rolig. Jeg har hørt om nogle Mord her i Omegnen (det var nu fri Fantasi af Jomfru Neumann), og jeg tør vædde paa, at det ender med, at jeg bliver myrdet. Aa, denne Kasche, denne Kasche! Altid er han mig ivejen! Vi maa dog se at blive enige om Skilsmissen!“

Med saadanne Tanker kastede Jomfru Neumann sig søvnløs frem og tilbage i sin brede amerikanske Seng og følte sig i Sandhed meget ulykkelig. Pludselig rejste hun sig igjen. Denne Gang havde hun virkelig Grund til at blive forskrækket. I Nattens Stilhed hørtes tydelig Lyden af Hammerslag.

„Jesus!“ skreg hun, „nu gjør man Indbrud hos mig!“

Med disse Ord sprang hun ud af Sengen og løb hen til Vinduet, men beroligedes strax, da hun havde seet ud. I Maanelyset fik hun Øje paa en Stige, og paa denne stod en rund, hvid Skikkelse, i hvem hun gjenkjendte Hr. Hans, der med en Hammer søgte at løsne de Søm, hvormed Abeskiltet var fastgjort.

Jomfru Neumann aabnede sagte Vinduet.

„Han tager Aben ned — det er dog pænt af ham!“ tænkte hun.

Og det var, som om hun blev ganske blød om Hjertet.

Hans trak langsomt Sømmene ud, og Skiltet faldt klirrende til Jorden. Saa steg han ned, tog Rammen af, rullede Blikstykket sammen og lavede sig til at fjerne Stigen.

Jomfruen fulgte ham med Øjnene . . . Natten var stille og varm . . .

„Hr. Hans!“ hviskede hun lige med Eet.

„Hvad, sover De ikke, Jomfru?“ hviskede Hans lige saa sagte.

„Nej! Godaften, Hr. Hans!“

„Godaften, Jomfru!“

„Hvad er det, De bestiller?“

„Jeg tager Aben væk.“

„Det skal De have Tak for, Hr. Hans!“

Pause.

„Hr. Hans!“ hviskede hun igjen.

„Ja, hvad er der, Jomfru Lore?“

„Vi maa jo tale sammen om den Skilsmisse.“

„Javel, Jomfru Lore!“

„Passer det Dem imorgen?“

„Imorgen — ja!“

Ny Pause. Maanen straalet over hele Ansigtet, og der er ikke saameget som en Hund, der gjør.

„Hr. Hans!“

„Hvad godt, Jomfru Lore?“

„Det er mig om at gjøre at faae hurtig Skilsmisse . . .“

Jomfruens Stemme lød ganske melankolsk . . .

„Ogsaa mig, Jomfru Lore!“

Hans's Røst havde en lige saa sørgmodig Klang.

„Og seer De, netop, for at det ikke skal trække i Langdrag . . .“

„Ja, endelig ikke trække i Langdrag!“

„Saa vilde det være heldigt, om vi kunde tale om det saa snart som muligt.“

„Ja, jo før, jo heller, Jomfru Lore.“

„Vi kunde maaske snakke om det nu, med det Samme . . .“

„Ja, hvis Jomfruen tillader . . .“

„Kommer De saa over til mig?“

„Jeg skulde blot klæde mig paa.“

„Aa, kom De kun, som De gaaer og staaer.“

Døren nedenunder aabnedes, Hr. Hans forsvandt i Mørket, og et Øjeblik efter befandt han sig i det stille, varme, rene Jomfrubur. Ejerinden havde en hvid Slaabrok paa og var aldeles be-
daarende.

„Naa, hvad vilde De saa sige?“ spurgte Hans med brudt, blød Stemme.

„Ja, seer De, jeg vil gjerne gaa ind paa

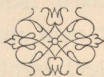
Skilsmissen; men . . . bare man dog ikke kan se os fra Gaden!“

„Der er jo mørkt udefra . . .“ sagde Hans.

„Ja, det er sandt!“ svarede Jomfru Lore.

Og saa begyndte Raadslagningen om Skilsmissen, som imidlertid ikke hører med til Historien.

Men Freden vendte atter tilbage til Struck Oil City.





Orso.

Af

Henryk Sienkiewicz.



De sidste Efteraarsdage slaaer man rigtig Gjækken løs i Annaheim, en By i Syd-kalifornien. Ved den Tid ender nemlig Vinhøsten, og Byen vrimler formelig af Arbejdere. Der kan ikke tænkes noget mere malerisk Syn end dette Mylder af Mexikanere og Coahuilaindianere, som for Fortjenestens Skyld ere strømmede hid fra San-Bernardinobjergene langt inde i Landet. De lejre sig paa Gader og Torve og sove der i Telte eller under aaben Himmel; thi paa den Aarstid er Himlen altid klar. Og saa summer og bruser det i den prægtige, af Eukalypter, Ricinusbuske og Pebertræer omgivne By som paa et støjende Marked, og den danner den sælsomste Modsætning

til den stille, kaktusbevoxede Ørken, der grænser lige op til Vinmarkerne.

Om Aftenen, naar Solen har sænket sin straalende Skive i Oceanet, naar Flokke af vilde Gjæs, Ænder, Pelikaner, Maager og Hejrer glide hen over den rosenfarvede Himmel og i Tusindvis trække fra Bjergene ud mod Havet, tændes Baalene i Byen, og Forlystelserne begynde. Negersangere slaa Kastagnetterne; ved hvert Baal hører man Trommehvirvler og Bandjaens brummende Toner; Mexikanere danse deres kjære Bolero til Akkompagnement af Indianernes Kiotter — lange, hvide Kjæppe, som de holde mellem Tænderne — eller af skingrende Evvivaraab; og Baalene, der næres med Rødtræ, sprude knittrende Gnister og kaste deres blodrøde Skjær over de hoppende Skikkelser, alt medens Stedets Kolonister trave rundt med Koner og Døttre under Armen for at se paa Løjerne.

Endnu lystigere gaaer det dog til den Dag, den sidste Drue perses under en Indianers Fod; thi da kommer Tyskeren Hirsch fra Los Angeles med sin Cirkus og sit Menageri, der bestaaer af Aber, Kuguarer, afrikanske Løver, en Elefant og et Par Snese alderdomssvage Papegøjer: — „*the greatest attraction of the world*“. Indianerne spendere deres sidste „Pesos“, som de have ladet være at drikke op, ikke for de vilde Dyrs Skyld

— thi dem er der nok af i San-Bernardino — men for at kunne nyde Synet af Beriderskerne, Athleterne, Klownerne og alle de andre Cirkusmærkværdigheder, der i deres Øjne ere „stor Medicin“, det vil sige Trolleri, som maa tilskrives overnaturlige Kræfter.

Man maa nu heller ikke tro, at Hr. Hirsch kun kan lokke Indianere, Kinesere og Negere til sin Cirkus. Nej, dennes Ankomst er en Begivenhed, som faaer ikke blot Kolonisterne fra Byens nærmeste Omegn, men ogsaa Indbyggerne i de nærliggende Smaabyer saasom Westminster, Orange og Los Nietos til at gjøre en Tur til Annaheim. Pomerantsgaden er da saa fuld af alle Slags Vogne og Kjøretøjer, at det er livsfarligt at færdes paa den, om man overhovedet kan trænge sig frem. Hele den „fine Verden“ der paa Egnen giver Møde. Smaa, fixe Miss'er med lyst Pandehaar throne paa Vognbukken, kjøre gratiøst Folk over paa Gaderne, pludre, le og vise deres Perletænder frem; spanske Senioritaer fra Los Nietos sende lange, smægtende Blikke ud under deres Tylsslør; gifte Koner fra Nabolavet, klædte efter nyeste Mode, vandre stolt Arm i Arm med deres solbrændte Farmere, hvis hele Dragt er en laset Hat, Bomuldsbuxer og en Flonelsskjorte, der af Mangel paa Tørklæde staaer halvt aaben. Og de vexle Hilsener og Tilraab, mønstre med prøvende Blikke

de Andres Pynt for at se, om den nu ogsaa kan kaldes „*very fashionable*“, og hegle saa smaat hinanden igjennem.

Mellem de lette, blomsterfyldte Cabs, der se ud som store Buketter, sværme unge Lapse om paa Mustangos og dukke sig hvert Øjeblik paa de høje mexikanske Sadler for at kige ind under de unge Pigers Hatte. De halvvilde Heste skræmmes af Larmen, stejle og vrinske, med blodsprængte Øjne; men det synes de øvede Ryttere ikke engang at tage Notits af.

Alle tale de om „*the greatest attraction*“ og om Programmet for Aftenforestillingen, der skal være noget aldeles enestaaende Storartet. Kæmpeplakater bebude rene Vidundere. Direktør Hirsch, „Piskekunstneren“, vil selv optræde sammen med den frygteligste afrikanske Løve. Ifølge Plakaterne styrter Løven løs paa Direktøren, der kun har Pisken til Vaaben. Men dette vidunderlige Redskab forvandler sig i hans almægtige Hænder (stadig efter Plakaterne) til et flammende Sværd og Skjold. Piskesnærten vil hugge til som en Klapperslange, gnistre som et Lyn, smælde som et Tordenvejr og stadig holde Uhyret, der forgjæves søger at komme Kunstneren tillivs, i tre Skridts Afstand.

Hermed er Programmet dog ikke udtømt. Den 16-aarige Orso, „Amerikas Herkules“, Søn af en

hvid Fader og en indiansk Moder, vil bære sex Mænd gjennem Cirkus, tre paa hver Arm. Fremdeles udsætter Direktøren en Præmie paa hundrede Dollars til Enhver — „uden Hensyn til hans Huds Farve“ —, der kan overvinde den mindreaarige Athlet i Brydekamp. I Annaheim gaaer der ubestemte Rygter om, at Grizzly-Killer (Bjørnedræber) fra San-Bernardinobjergene, en modig og kæmpestærk Jæger, den Første, der i Mandsminde har vovet at angribe den graa Bjørn med Øxe og Kniv, skal have indfundet sig alene i den Hensigt at brydes med Orso.

Bjørnedræberens forventede Sejr over den 16-aarige Cirkuskunstner sætter Annaheims Mænd i den største Spænding. Hvis Orso, der hidtil har kastet de stærkeste Yankeer til Jorden overalt mellem Atlanterhavet og det stille Hav, nu maatte blive besejret, vil jo derved hele Kalifornien vinde udødeligt Ry.

Lige saa spændte ere Kvinderne med Hensyn til det næste Nummer: — den samme bomstærke Orso skal bære den lille Jenny — „Verdens Vidunder“ — rundt paa en tredive Fod høj Mast, og Programmet paastaaer, at denne Jenny er den skønneste Pige, der har levet paa Jorden „i den kristelige Æra“. Uagtet Jenny kun er 13 Aar, udsætter Direktøren en Præmie paa hundrede Dollars til enhver Jomfru „uden Hensyn til hendes

Huds Farve“, der maatte driste sig til at konkurrere med „Luftens Engel“ om Palmen for Skjønhed. Smaa og store Miss'er fra Annaheim og Omegn trække haanlig paa Læberne, naar de læse dette Afsnit af Programmet; de finde det ikke „*ladylike*“ at indlade sig paa en saadan Kappestrid. Men alligevel er der ikke Een iblandt dem, som ikke hellere vilde give Afkald paa sin Gyngestol end udeblive fra Aftenforestillingen og saaledes gaa glip af Synet af denne lille Medbejlerske, hvis overlegne Skjønhed — f. Ex. i Sammenligning med Søstrene Bimpa — Ingen troer paa.

De to Søstre Bimpa, den Ældre, Refugio, og den Yngre, Mercedes, læse just Programmet, skjødsløst henslængte i deres Gyngestole. Deres smukke Ansigter røbe ikke den ringeste Sindsbevægelse, uagtet de vide, at Annaheims Øjne nu ere rettede paa dem — som med en Bøn om, at de ville værne om Distriktets Ære og med patriotisk Stolthed hævde, at der ikke nogetsteds i den hele, vide Verden findes noget Skjønnere end disse to kaliforniske Blomster. Uforlignelige, fortryllende ere de to Søstre Refugio og Mercedes.

Det er ikke for intet, at der i deres Aarer rinder dette ublandede kastilianske Blod, som deres Moder saa ofte taler om, medens hun samtidig tilkjendegiver sin Foragt for alle Farvede og for Mennesker med lyst Haar, d. v. s. Yankeerne.

De to Søstre ere slanke og smækre, deres Bevægelser noget lade, men dog saa indtagende, at den Yngling, der nærmer sig dem, uvilkaarlig og ubevidst gribes af flammende Lidenskab. Der strømmer en berusende Trolddom fra dem, som kun kan sammenlignes med Magnoliens Duft. Deres fine Ansigter, deres gjennemsigtige og dog svagt rosenfarvede Teint er som et Gjenskjær af Morgenrøden; deres smægtende, sorte Øjne se saa uskyldig og inderlig paa En. Indsvøbte i Musselins-Rebozos sidde de saa kydske, saa rolige og henrivende smukke i den med Blomster overdængegede Enspænder, som om de selv ikke havde nogen Anelse om deres Skjønhed. Annaheim seer paa dem, sluger dem formelig med Øjnene, er stolt af dem og forelsker sig i dem. Hvorledes maa da hin Jenny være beskaffen, der skal tage det op med disse Ungmøer? Ganske vist har „*Saturday Weekly Review*“ skrevet, at naar den lille Jenny klatrede op paa Toppen af den paa Orso's mægtige Skulder hvilende Mast, naar hun, svævende over Jorden i sin livsfarlige Stilling paa Spidsen af Stangen, vinkede med Haanden og flagrede som en Sommerfugl, blev der dødsstille i Cirkus, og man fulgte enhver af Vidunderbarnets Bevægelser ikke blot med Øjnene, men ogsaa med Hjerterne, med bankende Hjerter. „Den, der engang har seet hende paa Masten eller tilhest,“

tilføjede „Saturday Review“, „vil aldrig glemme hende; thi Jordens største Malere, Hr. Harvey fra San Francisco, der har malet Palace Hotellet, ikke undtagen, vilde ikke evne at male noget Lignende.“

Annaheims skeptiske eller i Frøknerne Bimpa forelskede Ungdom paastaaer, at det maa være „Humbug“, men vil dog opsætte den endelige Afgjørelse til om Aftenen. Imidlertid stiger Røret omkring Cirkus. Fra de Træskure, der omgive selve Teltet, lyde Løvernes og Elefantens Brøl; Papegojerne, som klamre sig fast til deres Ringe, svare med øredøvende Skrig, og Aberne gynge sig i deres egne Haler eller efterligne Tilskuernes Fagter, som om de vilde haane alle disse Mennesker, der holdes tilbage af de rundtom Fjæleboerne udspændte Tove.

Endelig kommer fra Hovedteltet et Optog, hvis Øjemed er at imponere Publikum og pirre dets Nysgjerrighed. I Spidsen af Toget kører en kolossal Vogn, forspændt med sex Heste, hvis Hoveder ere pyntede med uhyre Fjerbuske. Vognstyrerne ride paa Hestene og ere klædte som franske Postilloner. Paa Vognen staa Bure med Løver, og i hvert Bur sidder en Kvinde med en Oliegren. Bag Vognen skrider Elefanten frem, dækket med et Tæppe, med et Taarn paa Ryggen og med Bueskytter i Taarnet. Trompeterne skingre,

Trommerne hvirvle, Løverne brøle, Piskene knalde — kort sagt, hele Karavanen drager afsted under Støj og Spektakel. Dog ikke nok hermed: bag- efter Elefanten kommer en orgellignende Maskine rullende med Skorsten som et Lokomotiv, paa hvilken Dampen spiller eller snarere hvæser den nationale „Yankee-Doodle“ i gyselige Toner. Jevn- lig bliver Dampen stikkende i Røret, og saa giver dette kun en almindelig Piben fra sig; men det gjør ikke noget Skaar i Publikums Begejstring over den kvækkende Dampmelodi. Amerikanerne raabe „Hurra!“, Tyskerne „Hoch!“, Mexikanerne „Evviva!“, og Coahuilaerne hyle af Henrykkelse som vilde Dyr, der ere oppe at nappes.

Folkemængden trækker efter Vognen, Pladsen omkring Cirkus bliver tom, Papegøjerne forstumme, og Aberne høre op med at slaa Kolbøtter. „*The greatest attraction*“ deltager ikke i Optoget. Paa Vognen sees hverken den „uovertræffelige Piske- kunstner“ Hirsch eller den uovervindelige Orso eller Jenny, „Luftens Engel“. Alt det gemmes til om Aftenen for at gjøre større Indtryk.

Direktøren sidder i et eller andet Skur eller inspicerer Kasserne, ved hvilke hans Negere vise Publikum deres hvide Tænder. Orso og Jenny øve sig i Cirkusteltet, hvor der imidlertid for Øje- blikket hersker den dybeste Stilhed. I Baggrunden, hvor Bænkene højne sig over hinanden, er der

mørkt; mest Lys falder der gennem Lærredstaget paa den med Sand og Savsmuld bestrøede Manege. I det graa Skjær, der med Nød og næppe kan bane sig Vej gennem Lærredet, skimter man en Hest, der er bunden til en Pæl.

Den fede, glatte Hest er ganske alene og kjeder sig øjensynlig; den vifter med Halen Fluerne væk og ryster uafbrudt sit med en hvid Tømme tøjrede Hoved, som den holder sænket mod Bringen.

Lidt efter lidt faaer man Øje paa flere Gjenstande: i Sandet ligger den Stang, som Orso plejer at bære Jenny paa, og nogle med Silkepapir beklædte Tøndebaand, som Jenny skal springe igjennem — men det ligger Altsammen uordentlig henslængt. Den halvmørke Manege og den helt mørke Cirkus gjøre Indtryk som et forladt Hus med tillukkede Vinduesskodder. Bænkeraderne, der kun hist og her fange en Lysstribe, tage sig ud som Ruiner, og den tøjrede Hest med det sænkede Hoved er ikke istand til at give Billedet Liv.

Hvor ere Orso og Jenny? . . . Gjennem en Revne har en Solstraale listet sig ind. Støvet danser og hvirvler i den, og den falder som en gylden Plet paa de fjernest staaende Bænke. Pletten flytter sig, eftersom Solen skrider frem paa Himlen udenfor, og belyser tilsidst Gruppen Orso og Jenny.

Orso sidder deroppe paa Bænken og Jenny ved Siden af ham. Hun hviler sit søde, barnlige Ansigt mod Athletens Arm og har lagt sin Haand paa hans Skulder. Pigens Øjne ere opadvendte, som om hun opmærksomt lyttede til sin Kammerats Ord, og han bøjer sig over hende og bevæger af og til Hovedet, som om han forklarede eller foreslog hende Noget. Som de sidde der, trykkede ind til hinanden, kunde man antage dem for et Par Elskende, hvis ikke Jenny lod sine i lyserødt Trikot klædte Ben, der ikke engang naae Jorden, dingle frem og tilbage paa barnlig Vis, samtidig med at hendes Øjne snarere udtrykke spændt Lytten og Grublen end nogensomhelst romantisk Følelse. Hendes Legeme har desuden først lige begyndt at antage de kvindelige Formers Linier. Jenny er et rent Barn endnu, men rigtignok et saa fortryllende Barn, at det vilde falde Mester Harvey fra San Francisco, der har malet Palace Hotellet, meget vanskeligt blot at forestille sig noget Lignende. Hendes lille Ansigt seer præcis ud som en Engels; de meget store, sørgmodige, blaa Øjne have et sødt, troskyldigt Udtryk, og de mørke Bryn tegne sig med uforlignelig Finhed paa den hvide, eftertænksomme Pande, over hvilken en lys, silkeblød, men noget skjodesløst ordnet Haarfylde kaster en Skygge, som ikke blot Mester Harvey, men ogsaa en vis anden

Maler ved Navn Rembrandt nok kunde være bekendt.

Pigen minder paa engang om Askepot og Gretchen, og hele hendes Holdning, den Maade, hvorpaa hun klynger sig til Orso, viser, at hun er et frygtsomt, til Støtte trængende lille Væsen.

Cirkusdragten stikker underlig af mod hendes Skikkelse; den bestaaer i en kort, gennemsigtig, med smaa Pailletter besat Kjole af Gaze, saa kort, at den ikke engang dækker hendes Knæ, og et rosenrødt Trikot. Men deroppe i det gyldne Lys mod den dybe, mørke Baggrund ligner hun en luftig Alf, og hendes slanke Legeme danner en fuldstændig Modsætning til Knøsens massive, fir-skaarne Krop.

Orso seer i sit kjødfarvede Trikot ud næsten, som om han var nøgen, og Solstraalen belyser hans uforholdsmæssig svære Skuldre, det stærkt hvælvede og brede Bryst, det sammentrykte Underliv og de i Forhold til Kroppen lovlig korte Ben. Hans mægtige Lemmer have et Udseende, som om de vare raat tilhuggede med en Øxe. Han har alle Cirkusathletens Kjendetegn, men udviklede i en Grad, saa han bliver en Karrikatur. Styg er han desuden.

Naar han af og til løfter Hovedet, seer man et Ansigt, hvis Linier vel synes regelmæssige, men plumpe og ligesom forstenede. Den lave

Pande og det sagtens fra Moderen arvede sorte Haar, der er grovt som en Hestemanke og falder langt ned over Ansigtet, giver dette et skummelt og truende Udtryk. Han ligner paa engang en Tyr og en Bjørn og er som Legemliggjørelsen af en frygtelig og ond Kraft.

Naar Jenny gaaer forbi Hestenes Baase, dreje Dyrene Hovederne efter hende, se paa hende med deres kloge Øjne og vrinske sagte, som om de vilde sige: „Hvordan gaaer det Dig, kjære Barn?“ Synet af Orso skræmmer dem derimod og faaer dem til at stejle af Angst. Han er bestandig indesluttet, sørgmodig og vranten. Hr. Hirsch's Negere, der gjøre Tjeneste som Beridere, Klowner eller Linedansere, kunne ikke lide ham. De drille ham, naar de se deres Snit dertil, og da han er en Mestiz, tage de intet Hensyn til ham, men vise ham aabenlyst deres Ringeagt.

Direktøren, der sandelig ikke risikerer Noget ved at udsætte en Præmie paa hundrede Dollars for den, der kan besejre ham, baade hader og frygter ham, men paa samme Maade som han, Dyretæmmeren, frygter Løverne, hvad der ikke hindrer ham i ved den første, den bedste Lejlighed at lade Orso smage Pisken.

Det skeer nu ogsaa, fordi Hr. Hirsch troer, at hvis han ikke prygl Knøsen, vil han selv faae Prygl af denne, og fordi han i det Hele hylder

lignende Grundsætninger som hin Kreolerinde, der betragtede Prygl som Straf og Frihed for Prygl som Belønning.

Saaledes er altsaa Orso. I den sidste Tid har han imidlertid forbedret sig; thi han har begyndt at holde meget af den lille Jenny. Et Aar forinden, da Orso, der ogsaa har det Hverv at passe Dyrene, rensede Kuguarens Bur udefra, langede Tigreren sin Pote ud mellem Jernstængerne og gav ham et temmelig stort Saar i Hovedet. Saa gik Kæmpen ind i Buret, og kun han slap levende fra den Kamp, der opstod mellem Dyret og ham; men han var saa skrækkelig tilredt, at han besvimede, og da Direktøren ovenikjøbet gav ham en frygtelig Revselse for Kuguarens knækkede Rygrad, laa han syg længe efter.

Under hans Sygdom havde den lille Jenny dyb Medlidenhed med ham. Hun forbandt hans Saar, da ingen Anden vilde gjøre det, og læste i Fritimerne højt for ham af Bibelen, den „gode Bog“, der indprentede Kjærlighed, Tilgivelse og Medfølelse, overhovedet Ting, som der aldrig havde været Tale om i Cirkus. Orso's indianske Hjerne begyndte at arbejde, medens han lyttede til Op-læsningen, og tilsidst følte han sig overbevist om, at hvis der i Cirkus kunde blive saadan som i denne Bog, vilde heller ikke han være saa ond. Han spekulerede ogsaa paa, at han saa vilde

slippe for Prygl og maaske kunde finde En eller Anden, som vilde holde af ham. Men hvem? Negerne kunde det ikke være og Hr. Hirsch heller ikke, følgelig maatte det være den lille Jenny, hvis Stemme syntes ham saa blid og sød som Prairiens vingede Sangers.

Ved Tanken herom gav han sig en Aften til at græde voldsomt og kysse Jenny's smaa Hænder, og siden den Tid havde han hende inderlig kjær. Og ved Aftenforestillingerne var han nu altid tilstede i Manegen, naar Pigen maatte ride, og holdt bekymret Øje med hendes Bevægelser. Naar han skulde holde Silkepapirstøndebaandet op for hende, smilede han opmuntrende til hende, og naar han til Tonerne af Melodien „Ak, nær er Døden, den grumme Død!“ bar hende rundt paa Toppen af Masten til stor Forfærdelse for Tilskuerne, var han selv urolig. Han vidste jo godt, at hvis hun faldt ned, vilde der ikke længere være Nogen i Cirkus, der handlede efter den gode Bogs Bud, og derfor slap han hende ikke ud af Syne; men hans Forsigtighed og ængstelige Optræden forøgede Forestillingens Gru.

Blev de derefter overvældede med Bifald, saa viste de sig atter sammen paa Manegen; men han skød altid hende foran sig, forat hun kunde faae den største Part af Bravoraabene, og gav sin Glæde derover Luft i en Grynten. Kun med

hende kunde han tale, og for hende udøste han sit Hjerte. Han hadede Cirkus og Hr. Hirsch, der var vidt forskjellig fra Folkene i den „gode Bog“. En hemmelighedsfuld Drift drog ham bestandig mod Horizontens yderste Rand, mod Skovene og Prairien. Naar en omvandrende Indianerflokk dukkede op i Nærheden, vaagnede hos ham de samme Instinkter som hos en i Byen opfødt Ulv, der første Gang seer en Skov.

Denne Tilbøjelighed havde han vistnok arvet ikke blot fra Moderen, men ogsaa fra sin hvide Fader, som formodentlig hele sit Liv havde flakket om paa Prairierne. Han betroede Jenny sin Vandrelyst og skildrede Livet paa Prairierne for hende. Det Meste gjættede han sig til; men Noget havde han ogsaa faaet at vide af Prairiejægere, der i Ny og Næ gjæstede Cirkus og leverede Hr. Hirsch vilde Dyr eller gjorde Forsøg paa at tjene de hundrede Dollars, som Direktøren havde udsat i Præmie for den, der kunde overvinde Orso.

Den lille Jenny lyttede sædvanlig til hans Beretninger med vidt opspilede Øjne eller i dyb Eftertanke. Orso vilde ikke flygte ene ud paa Prairien. Hun skulde rigtignok tage med ham; thi det var bedst for dem begge. Hver Dag lagde de nye Planer og arrangerede i Tankerne hele deres Husholdning; Sagen maatte grundig overvejes, og der maatte tænkes paa alt muligt...

Saaledes sidde de ogsaa nu i den gyldne Solstribes og drøfte deres Fremtidsplaner istedetfor at øve sig paa nye Spring. Hesten staaer ubenyttet nede i Manegen og kjeder sig.

Lille Jenny klynger sig til Orso's Arm og skuer langt ud i det Fjerne. Hun lader Benene dingle, grunder over, hvordan der vel kan være paa Prairien, og fritter saa om det Ene, saa om det Andet for at faae nøjagtig Besked om Alting.

„Og hvor skal vi saa bo?“ spørger hun, idet hun løfter Øjnene mod sin Ven.

„Der er fuldt op af Egetræer. Man tager bare en Øxe og bygger sig et Hus.“

„Naa,“ siger Jenny, „men før Huset bliver færdigt, hvad saa?“

„Der er altid varmt derude. Grizzly-Killer siger, at der er meget varmt.“

Jenny dingler endnu stærkere med Benene som Tegn paa, at naar der bare er varmt, er alt Andet hende ligegyldigt. Men lidt efter falder hun igjen i Tanker. Hun har i Cirkus en Yndlingshund, som hun kalder „Hr. Hund“, og en Kat, som hun kalder „Frøken Kat“, og hun vil dog ogsaa nok beroliges med Hensyn til deres Skjæbne.

„Skal vi ogsaa have Hr. Hund og Frk. Kat med os?“

„Ja,“ svarer Orso og brummer af Glæde.

„Tage vi ogsaa den gode Bog med?“

„Ja, den tage vi med,“ siger Orso og brummer endnu højere.

„Det er godt,“ udbryder Pigen. „Frk. Kat kan fange Fugle til os, og Hr. Hund vil gøre, naar der kommer et slet Menneske; og Du skal være min Mand, og jeg din Kone, og de skal være vore Børn.“

Orso er allerede saa lykkelig, at han ikke engang kan brumme længere, og Jenny vedbliver da:

„Og der skal ikke være nogen Hr. Hirsch og heller ikke nogen Cirkus. Og vi behøve saa heller ikke længere at arbejde! . . . Jo, det er sandt,“ tilføjer hun efter en Pause, „den gode Bog siger, at man maa arbejde, og saa maa jeg vel ogsaa der springe gennem eet Tøndebaand — eller to, eller tre, eller maaske fire Tøndebaand! . . .“

At springe gennem Tøndebaand er aabenbart det eneste Arbejde, Jenny kjender til.

Et Øjeblik efter spørger hun igjen:

„Orso, skal jeg saa altid blive hos Dig?“

„Ja, det skal Du, Dschy: jeg holder jo af Dig!“

Det lyser op i hans Ansigt, medens han siger dette. Han bliver næsten kjøn.

Men han er ikke engang selv klar over, hvor meget han holder af dette lille, lyshaarede Væsen.

Det er som en Hunds Hengivenhed for sin Herskerinde. Dog i den hele Verden er hun den

Eneste, han bryder sig om. Ved Siden af hende seer han ud som en Drage; men hvad gjør saa ogsaa det? Det har jo ikke Noget at sige, ikke det Mindste!

„Dschy!“ begynder han lidt efter, „hør nu, hvad jeg vil sige Dig.“

Jenny, der lige har rejst sig for at se efter Hesten, knæler ned foran Orso for ikke at gaa glip af et eneste Ord. Hun støtter sine Albuer mod hans Knæ, hviler Hagen paa begge Haandfladerne og lytter med løftet Hoved.

I samme Øjeblik træder Piskekunstneren ind i Cirkus i yderst daarligt Humør; thi Prøven med Løven er mislykkedes fuldstændig.

Det af Alderdom nu næsten skaldede Dyr, der nødig vil forstyrres i sin Ro, vilde ikke paa nogen Maade styrte løs paa Kunstneren, men søgte Ly mod Piskeslagene i sit Soverum. Direktøren er fortvivlet. Hvis Løven er i det Humør ogsaa til Aftenforestillingen, kan der slet ikke blive Noget af Piskenummeret; thi at prygle en Løve, der trækker sig tilbage, er jo ingen Kunst.

Det har just heller ikke stemt Direktøren blidere, at den Neger, der sælger Billetter til Galleriet, har meldt ham, at Coahuilaerne øjensynlig allerede have drukket de ved Vinhøsten fortjente Penge op, eftersom mange af dem istedetfor Penge

tilbød Tæpper, mærkede „U. S.“*), eller falbød deres Koner, især de ældre. Coahuilaernes Penge-mangel repræsenterer et ikke ringe Tab for Piske-kunstneren. Han havde nemlig gjort Regning paa at faae „crowded house“, og uden et overfyldt Galleri er „crowded house“ utænkeligt. Derfor er det i Øjeblikket Direktørens inderligste Ønske, at alle Indianere tilsammen kun havde een Ryg, og at han kunde give et Piskenummer paa denne Ryg i hele Annaheims Paasyn . . .

I denne Stemning træder han altsaa ind i Circus, og da han seer Hesten staa ene og ledig ved Pælen, er han ved at faae et Tilfælde af Raseri. Hvor ere Orso og Jenny? . . . Han holder Haanden over Øjnene for ikke at blændes af det gennem Flængerne i Lærredet indtrængende Lys, spejder op mod Baggrunden og faaer i Solstriben Øje paa Orso og den knælende Jenny . . . Ved dette Syn støder han Piskeskafte mod Jorden.

„Orso!!“

Et Tordenskrald kunde ikke have skræmmet de to Børn mere. Orso springer op og iler saa hurtig som et Dyr, der paa sin Herres Kalden styrter hen for hans Fødder, ad Gangen mellem Bænkene ned paa Manegen, og efter ham skynder den lille Jenny sig med Øjne, der staa stive i Hovedet af Skræk.

*) *United States.*

Da Orso er naaet derned, bliver han staaende, lænet til Pælen, og stirrer i Taushed mørkt frem for sig. Hans herkuliske Krop med de korte Ben træder nu tydelig frem i det graa Ovenlys.

„Nærmere!“ raaber Direktøren med hæs Røst, medens Piskesnærten gør uhyggelige Bevægelser i Sandet — ligesom Halen paa en Tiger, der lurar efter Bytte.

Orso træder et Par Skridt nærmere, og nogle Sekunder se de hinanden ind i Øjnene. Direktøren har et Udtryk som en Dyretæmmer, der med Villie gaaer ind i Buret for at tumle det farlige Dyr, men samtidig mistroisk vogter paa dets Bevægelser.

Raseriet faaer imidlertid Overhaand over Forsigtigheden. Han stamper af Vrede med sine tynde Ben i de Hjortelæders Buxer og de høje Ridestøvler. Det er næppe Børnenes Lediggang alene, der vækker hans Harm. Oppe fra Bænkene seer Jenny ned paa dem som en Raa paa to Losser.

„Dit Asen! Din Slyngel! Din infame Hundetamp!“ fnyser Direktøren.

Lynsnart svinger han Pisken i en stor Kreds; Snærten hviner gennem Luften og rammer. Orso stønner sagte og springer et Skridt frem; men et nyt Slag holder ham strax tilbage — og saa kommer et tredie Slag, et fjerde, et tiende . . .

Piskenummeret begynder uden Tilskuere. Den store Kunstners løftede Arm bevæger sig næsten slet ikke; kun Haanden drejer sig som en Maskindel, fæstet til en Skrue, og for hver Bevægelse, den gjør, smælder det paa Orso's Hud. Det er, som om Piskesnærten eller rettere dens bidske Spids fyldte hele Rummet mellem Athleten og Direktøren; den Sidstnævnte kommer ved Ophidselsen tilsidst ligefrem i kunstnerisk Exstase — Mesteren overgaaer formelig sig selv. Den i Luften susende Snært har allerede tegnet blodige Striber paa Athletens Hals — om Aftenen kan man jo bare drysse lidt Pudder over dem!

Orso tav stadig. Efter hvert Slag rykkede han et Skridt frem — og Direktøren et Skridt tilbage. Paa den Maade kom de over hele Manegen. Derpaa trak Direktøren sig ud af denne, ligesom Dyretæmmeren af Buret, og skyndte sig ind i Stalden.

Idet han gik, faldt hans Blik paa Jenny.

„Op paa Hesten!“ skreg han. „Siden tales vi to ved!“

Lyden af hans Røst var ikke døet hen, før den hvide Kjole allerede flimrede i Luften, og Jenny i et Nu, som en Abe, sprang op paa Hestens Ryg.

Direktøren forsvandt bag Forhænget, medens Hesten gav sig til at galoppere rundt i Manegen,

hvor dens Hove af og til slog mod en eller anden haard Gjenstand.

„Hop, hop!“ raabte Jenny med sin spinkle Røst. „Hop, hop!“ Men dette „Hop, hop!“ lød som en Hulken. Hesten løb hurtigere og hurtigere, bøjede sig dybere og dybere og stødte stadigvæk imod med Hovene. Pigen stod med tæt samlede Fødder paa Sadlen, som hun næppe berørte med Taaspidserne, og svingede voldsomt med Hænderne for at holde Ligevægt, medens det af Lufttrækket udfoldede Haar og den tynde Kjole flagrede efter hendes lette Skikkelse. Hun lignede en kredsende Fugl.

„Hop, hop!“ blev hun ved at raabe. Hendes Øjne vare saa fulde af Taarer, at hun maatte bøje Hovedet tilbage for at kunne se; Hestens Løb gjorde hende svimmel — Bænkeraderne begyndte at dreje sig i Kreds omkring hende. Hun vaklede frem og tilbage og sank tilsidst om i Orso's Arme.

„Aa, Orso! Stakkels Orso!“ hulkede Barnet.

„Hvad er der ivejen, Dschy?“ hviskede Knøsen. „Hvorfor græder Du? . . . Græd ikke, Dschy! Du skal ikke bryde Dig om, at han slog mig. Det gjør ikke saa farlig ondt.“

Jenny slog begge sine Arme om hans Hals og gav sig til at kysse ham. Hele hendes Le-

geme rystede af Sindsbevægelse, og hendes Hulkken var ligeved at gaa over til Krampegraad.

„Orso! Aa, Orso!“ blev hun ved at stamme, da hun ikke formaaede at sige mere, og hun knugede sig ind til ham. Hun kunde ikke have grædt stærkere, om det var hende selv, der var bleven pryglet. Saa begyndte ogsaa han at trykke hende ind til sig og trøste hende. Han glemte sin Pine, greb hendes Hænder og pressede dem mod sit Hjerte, og dettes frydefulde Banken lod ham for første Gang føle, at han holdt af hende paa en anden Maade, end Hunden holder af sin Herskerinde. Hans Aandedræt blev hurtigere, og han gav sig til at hviske med skjælvende Røst:

„Nu gjør det slet ikke ondt mere. Naar Du er hos mig, har jeg det saa godt . . . Jenny, Jenny!“

Imidlertid vandrede Direktøren om i Stalden, skummende af Raseri. Det var Skinsyge, han følte. Han saa Pigen knæle ned foran Orso . . . og i den sidste Tid havde det skønne Barn begyndt at vække et smudsigt, endnu ikke fuldt udviklet Begjær hos ham.

Han havde nu faaet en Anelse om, at der var Noget mellem hende og Orso, og det skulde hævnnes. Det vilde være ham en Nydelse at prygle hende, ja, rigtig tampe hende igjennem, og han kunde ikke modstaa Lysten dertil.

Noget efter kaldte han paa hende. Hun rev sig strax løs fra Athleten og forsvandt i den mørke Indgang til Stalden. Orso var helt tummelumsk. Istedetfor at gaa efter hende vaklede han hen til en Bænk og sank ned paa denne, medens hans Bryst gik voldsomt op og ned.

Da Pigen var løbet ind i Stalden, kunde hun ikke ligestrax faae Øje paa Nogen; thi derinde var der endnu mørkere end paa Manegen. Af Frygt for, at Direktøren skulde tro, at hun ikke strax havde lystret hans Raab, udbrød hun imidlertid med svag, bævende Stemme:

„Her er jeg, Hr. Hirsch! Her er jeg!“

I samme Øjeblik blev hun grebet haardt i Haanden, og en raa Stemme sagde:

„Kom her!“

Hvis han havde skreget op og skjældt hende ud, vilde hun ikke have været halvt saa angst som over den Taushed, hvormed han førte hende hen til Garderoben. Hun holdt igjen og strittede imod af alle Kræfter og gjentog saa hurtig, som Tungen kunde løbe:

„Hr. Hirsch! Søde, rare Hr. Hirsch! Jeg skal aldrig mere — —“

Men han trak hende med Magt ind i det lange, aflukkede Rum, hvor Kostumerne laa, og lukkede Døren i Laas.

Jenny kastede sig paa Knæ. Med foldede

Hænder, sittrende som et Espeløv og grædende af Angst bad hun for sig. Det rørte ham ikke. Han tog et Spanskrør fra Væggen og kommanderede:

„Læg Dig op!“

Fortvivlet, halvdød af Skræk klamrede hun sig til hans Fødder. Hver Nerve i hende dirrede som en strammet Streng; men forgjæves trykkede hun tryglende sin blege Mund mod hans blanke, skinnende Støvleskafter. Jo mere angst hun var, jo mere hun bad, desto mere ophidset syntes han at blive. Han tog fat i hendes Bælte, kastede hende op paa en Dynge Klæder, der laa paa Bordet, holdt hende fast, saa hun ikke kunde røre sig, og slog løs paa hende.

„Orso! Orso!“ skreg Pigen.

Da rystede Døren paa sine Hængsler fra øverst til nederst, og Halvdelen af den styrtede med et Brag til Jorden.

I Aabningen stod Orso!

Spanskrøret faldt ud af Direktørens Haand, og hans Ansigt blev ligblegt; thi Orso saae skrækkelig ud. Man saae kun det Hvide i hans Øjne, hans brede Læber fraadede, Hovedet holdt han sænket som en Tyr, og hele hans Legeme var spændt som til Spring.

„Ud med Dig!“ raabte Direktøren, der søgte at skjule sin Angst ved at hæve Stemmen.

Men nu var Dæmningen sprængt. Orso, der

ellers lystrede ethvert Vink som en Hund, veg denne Gang ikke tilbage, men gik med endnu dybere sænket Hoved løs paa Piskekunstneren, idet han spændte sine Jernmuskler.

„Hjælp! Hjælp!“ skreg Direktøren.

Hans Raab blev hørt.

Fire kæmpemæssige Negere kom styrtende fra Stalden og kastede sig over Orso. Der begyndte en frygtelig Kamp, som Direktøren tænderskjærende var Vidne til. En Stund saae han kun en sammenfiltret Klump af mørke Legemer, der krampagtig snoede sig om hinanden, brødes, vred sig, væltede rundt og atter slyngede sig sammen. Den Taushed, hvormed Kampen gik for sig, blev kun nu og da afbrudt af Stønnen, Rallen eller Næseborenes Piben. Men pludselig blev en af Negerne med overmenneskelig Kraft slynget ud af den uformelige Masse; han slog en Kolbøtte i Luften og styrtede ned ved Siden af Direktøren, idet hans Hoved dumpt slog mod Gulvet. Strax efter kom En til farende, og endelig rejste Orso sig ene op af Dyngen, endnu skrækkeligere at se til end før, blødende og med Haaret i Urede. Han trykkede de to sidste Negere, der ikke længere rørte sig, til Jorden med sine Knæ, rejste sig saa helt op og gik paany hen mod Direktøren.

Kunstneren lukkede Øjnene.

I samme Nu mærkede han, at hans Fødder

ikke længere berørte Jorden. Han følte, at han fløj igjennem Luften, og saa følte han intet mere; thi idet hele hans Legeme med knusende Kraft blev slynget mod den tiloversblevne Halvdel af Døren, faldt han bevidstløs til Jorden.

Orso tørrede Ansigtet og traadte hen til Jenny.

„Kom!“ sagde han kort.

Han tog hende ved Haanden, og de gik ud. Hele Byen løb netop efter Optoget med Vognen og den „Yankee-Doodle“ spillende Maskine, og ved Cirkus var der ikke et Menneske at øjne. Kun Papegøjerne gyngede sig i deres Ringe og fyldte Luften med deres Skrig.

Børnene gik Haand i Haand ligeud i den Retning, hvor alt paa lang Afstand en umaadelig Kaktusmark viste sig for Enden af Gaden. De skred i Taushed forbi de i Skyggen af Eukalypterne skjulte Huse og forbi Byens Slagtehus, i hvis Nærhed Tusinder af sorte Stære med røde Vinger tumlede sig. Saa sprang de over den store Overrislingsgrøft, vandrede gennem en Pomerantsskov og naaede hinsides denne ud mellem Kaktusserne.

Her begyndte allerede Prairien.

Saalangt Øjet kunde række, mødte det Gruppe paa Gruppe af de tornede Væxter, der skød sig højere og højere i Vejret. De løjerlig forvredne Blade, der voxede ud af andre Blade, spærrede

Vejen og greb med deres Hager fat i Jenny's Kjole. Hyppig blev Kaktusserne saa høje, at det for Børnene var, som om de vandrede i en Skov; men Ingen vilde kunne finde dem i den Skov. Og videre og videre gik de og drejede snart tilhøjre, snart tilvenstre, bare for at komme videre. Paa Steder, hvor Kaktuspyramiderne aftog i Størrelse, kunde de se de violette Santa Annabjerge hæve sig helt ude i Horizonten. Mod disse Bjerger rettede de deres Gang.

Det var meget varmt. Askegraa Græshopper peb rundtom i Krattet, og i fulde Strømme gød Solstraalerne sig ud over Jorden. Et Net af Revner og Spalter furede den udtørrede Jordbund, de stive Kaktusblade syntes helt slappede af den stærke Hede, og Blomsterne hang med Hovederne og vare halvt visne. Tause og eftertænksomme fortsatte Børnene Vandringen. Men Alt, hvad der omgav dem, var saa nyt, saa sælsomt, at de helt gav sig hen i deres Indtryk og endogsaa glemte Trætheden.

Jenny's Øjne foer fra det Ene til det Andet, og nu og da spejdede hun ind mellem Kaktusserne, medens hun sagte spurgte sin Ledsager:

„Det er altsaa Prairien, Orso?“

Prairien lod dog ikke til at være ubeboet. I det Fjerne lød Steppehanens Lokketoner, og rundtom hørtes den sælsomste Smælden, Hvislen, Summen

— kort sagt, de mest forskellige Lyde fra alle de smaa Dyr, der levede mellem Kaktusserne. Undertiden fløj hele Flokke af Steppenhøns op foran dem, sorte Egern smuttede ned i Jorden ved Synet af Børnene, og Harer og Kaniner, der lignede de fede, tyske Farmere, som staa foran Døren til deres Blokhuse, flygtede til alle Sider.

Efterat have hvilet en Stund gik Børnene videre. Jenny blev tørstig, og Orso, hos hvem Indianerens Opfindsomhed aabenbart var ved at vaagne, vidste strax Raad, idet han plukkede nogle Kaktusfrugter. Dem vrimlede der af, og de voxede paa Bladene sammen med Blomsterne. Rigtignok stak de To sig paa de haarfine Torne, da de samlede Frugterne; men til Gjengjæld smagte disse dem udmærket. Deres syrligsøde Smag slukkede Tørsten og stillede tillige Sulten. Prairien nærrede sine Børn som en Moder, og de kunde fortsætte Vandringen med fornyede Kræfter.

Kaktusbuskene blev stadig højere; det ene Blad voxede saa at sige ud af Hovedet paa det andet. Terrainet hævede sig langsomt, men uafbrudt. Da de saae sig om fra en Bakke, laa Annaheim allerede langt bagude som en stor Trægruppe. Af Cirkus var der ikke Spor at se. Med lette Hjerter styrede de Time efter Time mod Bjergene, hvis Omrids traadte tydeligere og tydeligere frem. Efterhaanden fik Egnen et andet Udseende. Mel-

lem Kaktuskrattet dukkede andre Buske, ja, selv Træer op. Den skovbevoxede Del af Santa Anas Udløbere begyndte. Orso rev et lille Træ om, brød Grenene af og dannede sig paa den Maade en Kølle, der i hans Haand kunde blive et frygteligt Vaaben. Hans Indianerinstinkt sagde ham, at det i Bjergene var bedre at have en Kølle ved Haanden end slet intet — saameget mere, som Solen begyndte at synke i Vest. Dens store, luende Skive var allerede rullet langt bort fra Annaheim og lavede sig nu til at dykke ned i Oceanet. En Stund efter var den forsvunden; men i Vest flammede endnu et rødt og orange-farvet Skjær, og lange, gyldne Striber bredte sig ud over hele Himlen.

Bjergene glødede af denne Straalepragt, Kaktusserne antog alskens fantastiske Former, snart som Menneske- og snart som Dyreskikkelser. Jenny følte sig træt og søvnig; men alligevel skyndte de sig afsted mod Bjergene, uden ret at vide hvorfor. De naaede Klipperne og en Bæk, der løb mellem disse. Da de havde drukket af dens Vand, gik de videre langsmed Bredden.

I Begyndelsen laa Klipperne spredt og uregelmæssig; men lidt efter lidt samlede de sig til ensartede Masser, dernæst til Vægge, der ragede højere og højere op i Vejret, og tilsidst befandt Flygtningene sig i et snevert Pas.

Lysskjæret paa Himlen blegnede, og Skumringen sænkede sig tættere og tættere over Jorden. Mange Steder, hvor Lianerne slyngede sig fra den ene Klippevæg til den anden og dannede som en Hvælving over Bækken, var der helt mørkt og uhyggeligt. De kunde høre Vinden suse i Træerne over deres Hoveder; men de kunde ikke se dem. Orso mente, at dette maatte være Prairien, hvor der fandtes saa mange Rovdyr. Fra Tid til anden skræmmedes de ved mistænkelige Lyde, og da Natten var brudt frem, kunde de høre Vildkattens hæse Skrig, Kuguarens Brøl og Ilderens klynkende Røst.

„Er Du bange, Dschy?“ spurgte Orso.

„Nej,“ svarede Pigen.

Men Jenny var nu saa træt, at hun ikke kunde gaa længere, og Orso maatte tage hende paa Armen og bære hende. Han selv vilde fortsætte Vandringen i Haab om at støde paa en Squatter eller paa en mexikansk Teltlejr. Flere Gange forekom det ham, at han i det Fjerne saae et Rovdyrs glødende Øjne. Saa trykkede han med den ene Haand Jenny, der var falden i Søvn, ind til sit Bryst og knugede den anden Haand fastere om Køllen. Han var selv meget træt. Trods hans Kæmpekræfter begyndte Jenny at tynges ham og det saameget mere, som han bar hende paa venstre Arm for at have højre Haand

fri til Forsvar. Af og til maatte han standse for at puste. Pludselig gav han sig til at lytte med spændt Opmærksomhed. Han syntes, at han langt borte kunde høre Lyd af saadanne Klokker, som Squatterne om Natten binde om deres Kjøer og Gjeder. Saa paaskyndede han Gangen og naaede kort efter til en Krumning af Skovbækken. Klokkerne klang tydeligere og tydeligere, og endelig blandede en Hunds Gjøen sig med Lyden af dem.

Nu var Orso sikker paa, at han nærmede sig en Menneskebolig. Det var ogsaa paa høje Tid; thi hans Træthed tiltog, og Kræfterne begyndte at svigte ham.

Endnu en Krumning af Bækken, og han skintede Lys. Hans skarpe Syn kunde snart skjelne et Baal, en Hund, der øjensynlig var bundet til en Træstub, men sled i Snoren og gjøede af fuld Hals, og endelig en Mand, der sad ved Siden af Baalet.

„Gud give, at det nu maa være et Menneske fra den gode Bog,“ tænkte han.

Saa bestemte han sig til at vække Jenny.

„Dschy,“ raabte han, „vaagn op! Nu faae vi Mad.“

„Hvad er der?“ spurgte Pigen. „Hvor ere vi?“

„Paa Prairien.“

Hun blev lysvaagen.

„Hvad er det for et Lys derhenne?“

„Der boer et Menneske. Nu faae vi Mad.“

Den stakkels Orso var meget sulten.

Imidlertid havde de nærmet sig Baalet. Hunden gjøede mere og mere rasende, og den gamle Mand, der sad ved Ilden, holdt Haanden over Øjnene og spejdede ud i Mørket. Noget efter raabte han:

„Hvem der?“

„Det er os!“ svarede Jenny med sin spinkle Røst, „og vi ere meget sultne.“

„Kom nærmere!“ sagde den Gamle.

Fra det Klippestykke, bag hvilket de stod halvt skjulte, traadte de nu Haand i Haand hen til Baalet. Gubben saae forbauset paa dem og udbrod uvilkaarlig:

„Men hvad er dog det?“

Det Syn, der mødte ham, maatte da ogsaa her, i de ubefolkede Santa Annabjerger, sætte Enhver i Forbauselse; thi Orso og Jenny havde endnu deres Cirkuskostumer paa. Den søde lille Pige, der pludselig traadte frem i sit rosenfarvede Trikot og sin korte Kjole, saae i Skjæret fra Baalet ud som en fantastisk Sylphide.

Bag hende stod en usædvanlig firskaaren Knøs, ligeledes i kjødfarvet Trikot, under hvilket hans Muskler sprang frem som Knuderne i Barken paa en gammel, knortet Eg.

Da Squatteren havde stirret lidt paa dem med opspilede Øjne, spurgte han:

„Hvem ere I?“

Den lille Frøken, der aabenbart havde mere Tro til sin egen end til sin Ledsagers Veltalenhed, gav sig da til at forklare:

„Vi ere fra Cirkus, gode Herre! Hr. Hirsch havde slaaet Orso, og saa vilde han ogsaa slaa mig; men det vilde Orso ikke have, og derfor pryglede han Hr. Hirsch og fire Negere, og saa flygtede vi ud paa Prairien og vandrede mellem Kaktusserne, og Orso bar mig, og saa kom vi herhen, og nu ere vi meget sultne!“

Medens hun talte, opklaredes den Gamles Ansigt, og hans Blik hvilede med et venligt, faderligt Udtryk paa det skønne Barn.

„Hvad hedder Du, lille Ven?“ spurgte han videre.

„Jenny.“

„Naa, saa velkommen, Jenny! Og Du med, Orso! Jeg seer sjældent Mennesker herude . . . Kom hen til mig, Jenny!“

Den Lille slog, uden at betænke sig længe, sine nøgne Arme om Gubbens Hals og kyssede ham. Hun var sikker paa, at det var En fra den gode Bog.

„Men vil nu ikke Hr. Hirsch finde os her?“ spurgte hun, idet hun trak sin friske, røde Mund tilbage fra Squatterens furede Ansigt.

„En Kugle vil han finde!“ svarede den Gamle.
Og noget efter tilføjede han:

„I ere altsaa meget sultne?“

„Ja, voldsomt!“

Squatteren ragede lidt om i Asken og trak et prægtigt Stykke Hjortekjød frem, der udsendte en saare indbydende Duft.

Natten var vidunderlig skøn. Paa Himlen højt over Bjergpasset steg Maanen op, i Tykningen slog en Sangfugl sine klare Triller, Baalet knittede lystig, og Orso begyndte at brumme af Glæde. De tog for sig af Retterne med en Iver, som om de vare betalte for det. Kun den gamle Eneboer kunde Intet spise — og medens han betragtede Jenny, fik han uvilkaarlig Taarer i Øjnene. Han havde maaske selv engang været Fader, eller det var maaske blot, fordi han saa sjældent saae Mennesker derude i de vilde Bjerge . . .

Men siden levede disse Tre sammen.



Rettelser.

- Side 5, Linie 8 f. o. „Randselen“, læs „Ranslen“.
„ 146, „ 12 f. o. „sig“, læs „siig“.
„ 208, „ 7 f. n. „refskaffen“, læs „retskaffen“.
„ 224, „ 7 f. o. „Glands“, læs „Glans“.
-

